

3 TÖRZSSZOLGÁLATI ISMERETEK

3.1 A KATONAI MŰVELETEK SZINTJEI³⁷

A hadászati szint:

A hadászati szinten a fegyveres erők bevetése és műveleti alkalmazása, valamint ennek megtervezése történik egy átfogó politikai keretben, egyéb – nem katonai – erőforrásokkal és kezdeményezésekkel összehangoltan a nemzeti és/vagy szövetségi stratégia célkitűzéseinek elérése érdekében. A hadászati szintű elgondolás alappillére az előrendő célokra vonatkozó legfelsőbb szintű politikai iránymutatás.

A hadműveleti szint:

A hadműveleti szinten a műveletekben érintett erők hosszabb időtartamú, egyidejű vagy egymás után következő hadműveleti – esetenként hadászati – célok megvalósítására irányuló tevékenységeinek megtervezése, megszerzése és végrehajtása történik, egy, a műveletre kijelölt terület igénybevételével, illetve felhasználásával.

A harcászati szint:

A harcászati szint a fegyveres tevékenységek végrehajtói szintje, amely a küszöbön álló harctevékenységeknek a végrehajtó katonai szervezetek szintjén történő megtervezéséből, megszerzéséből, illetve a folyamatban levő harctevékenység harci erőkkel, harci támogató erőkkel, harci kiszolgáló támogató erőkkel való közvetlen végrehajtásából áll a hadműveleti célkitűzések teljesítése érdekében.

APP-6 EDD V1 (2017)

A fegyvernemi alegységek nagyságrendi kategóriái:

- Csoport/Kezelőszemélyzet	Team/Crew
- Raj	Squad
- Részleg	Section
- Szakasz	Platoon
- Század (üteg)	Company/battery/troop
- Zászlóalj (osztály)	Battalion/Squadron
- Ezred	Regiment/Group (Wing)
- Dandár	Brigade
- Hadosztály	Division
- Hadtest	Corps
- Hadsereg	Army
- Hadseregesoport	Army group
- Körzet	Theatre

```
graph LR; A[Csoport/Kezelőszemélyzet] --- B[Raj] --- C[Részleg] --- D[Szakasz] --- E[Század üteg] --- F[Zászlóalj osztály] --- G[Ezred] --- H[Dandár] --- I[Hadosztály] --- J[Hadtest] --- K[Hadsereg] --- L[Hadseregesoport] --- M[Körzet]; E --- F --- G --- H --- I --- J --- K --- L --- M; A --- B --- C --- D --- E --- F --- G --- H --- I --- J --- K --- L --- M; style A fill:#0070C0,color:#fff; style B fill:#0070C0,color:#fff; style C fill:#0070C0,color:#fff; style D fill:#0070C0,color:#fff; style E fill:#0070C0,color:#fff; style F fill:#0070C0,color:#fff; style G fill:#0070C0,color:#fff; style H fill:#0070C0,color:#fff; style I fill:#0070C0,color:#fff; style J fill:#0070C0,color:#fff; style K fill:#0070C0,color:#fff; style L fill:#0070C0,color:#fff; style M fill:#0070C0,color:#fff;
```

APP-6 EDA VI (2010) (magyar kiadás)

A fegyvernemi alegységek nagyságrendi kategóriái:

- Részleg/Kezelőszemélyzet
  - Raj
  - Szakasz
  - Század (üteg)
  - Zászlóalj (osztály)
  - Ezred
  - Dandár
  - Hadosztály
  - Hadtest
  - Hadsereg
  - Hadseregcsoport
  - Körzet
-
- The diagram illustrates the hierarchical structure of military units. It shows a vertical list of unit types on the left, with blue brackets on the right side grouping them into three levels of organization: 'alegység' (containing Részleg, Kezelőszemélyzet, Szakasz, Század, and Zászlóalj), 'egység' (containing Ezred, Dandár, Hadosztály, and Hadtest), and 'magasabbegység' (containing Hadsereg, Hadseregcsoport, and Körzet).

3.2 A CSAPATVEZETÉSI RENDSZER

3.2.1 A csapatvezetési rendszer fogalma

A csapatvezetési rendszer sajátos környezetben elhelyezkedő és működő, meghatározott szolgálati alá- és fölérrendeltségen – hierarchiában – lévő vezetési szervek, a vezetés objektumai, vezetési pontok bonyolult, dinamikus összessége, amelyekhez szervesen kapcsolódnak a vezetés módszerei, a vezetés technikai eszközei, valamint a parancsnokok és a beosztottak egymáshoz való viszonya.

3.2.2 Parancsnokok és törzsek

A Magyar Honvédségnél kialakított csapatvezetési rendszerben a kötelékek tevékenységét parancsnokságok vezetik, amelyek szervezetileg magukban foglalják a parancsnokot és helyetteseit, a parancsnok közvetlen irányítása alá tartozó személyeket és a törzset. A törzsek törzsblokkokból épülnek fel, amelyek átfogják a katonai tevékenység irányításának csaknem teljes körét.

3.2.2.1 A törzs fogalma

A törzs vezetett, lineárisan felépített és racionálisan gondolkodó, analitikus tevékenységet végző, objektív elemzéseket végrehajtó, logikai megközelítést alkalmazó, matematikai nyelvet használó minták alapján kreatívan tevékenykedő szervezet, mely a problémák elemzésének és az azok megoldására vonatkozó koncepció kialakításának feladatait végzi (idő, tér, erők, tényezők, hatások).

3.2.2.2 A törzs feladata

A törzs elsődleges feladata, hogy elősegítse a döntéshozatalt az információk időben történő beszerzésével, elemzésével, rendszerezésével, a döntő fontosságú tényezők időben történő felismerésével, elemzésével és az ezekből levont következtetések alapján a parancsnok részére történő javaslatok megtételével.

3.2.2.3 A katonai törzsek rendeltetése

A katonai törzsek rendeltetése: a parancsnoki döntések kialakításának segítése, azok végrehajtásának figyelemmel kísérése, a parancsnok és alarendeltek számára szükséges információk biztosítása, helyzetértékelések készítése, igények előrejelzése, a feladatok végrehajtására követendő eljárások meghatározása, tervezek, parancsok, intézkedések, utasítások kidolgozása.

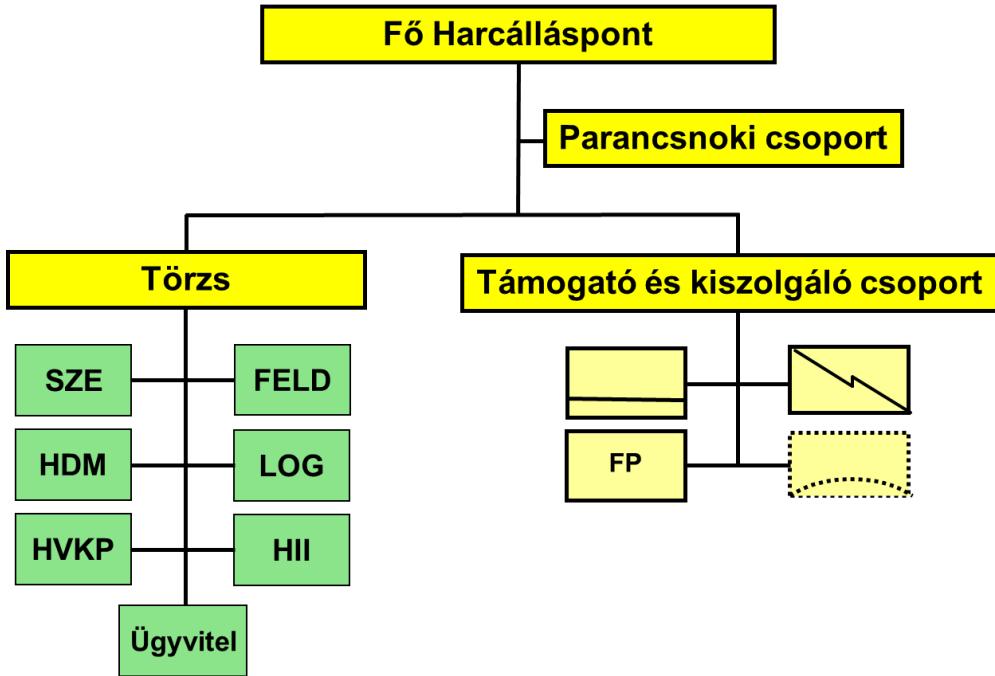
3.2.2.4 A törzs általános felépítése

A törzs általános felépítése magába foglalja:

- a törzsfőnököt;
- a parancsnok személyi törzsét;
- a koordináló törzset;
- a szakmai törzset (speciális törzs);
- az összekötő tiszteket.

A törzs munkáját a törzsfőnök vezeti. A törzs összetétele a törzs funkcionális tevékenységének megfelelően kerül csoportosításra, amely magába foglalja:

- a törzsfőnök helyettesét (ahol rendszeresítve van);
- a személyügyi főnökséget/tí;
- a felderítő főnökséget/részleget;
- a hadműveleti főnökséget/részleget, állományában:
  - tervező részleg/tiszt;
  - hadműveleti részleg/tiszt;
  - a dandár/zászlóaljtörzs kiegészíthető a megerősítő alegységek állományából tűztámogató- és tűzkoordináló, harcászati légi irányító részleggel, a CIMIC részleggel, valamint műszaki-, ABV védelmi- és légvédelmi és más fegyvernemi szaktisztekkel;
  - a dandár/zászlóalj a tevékenységek koordinálása érdekében összekötő tiszteket küldhet, illetve fogadhat.
- a Harcvezető Központot (HVKP);
- logisztikai főnökséget/tisztet;
- a híradó és informatikai főnökséget/részleget;
- az ügyvitelt.

Támogató és kiszolgáló csoport

A törzstámogató századot, a híradó századot, az őrzés-védelemre kijelölt erőket, a megerősítésül át-alárendelt légvédelmi kötelékeket, valamint egyéb biztosításra bevont összfegyvernemi, fegyvernemi kötelékeket foglalja magába.

A támogató és kiszolgáló csoport megteremti a harcálláspont munka- és pihenési feltételeit, valamint ellátja a harcálláspont őrzés-védelmét és kiszolgálási feladatait.

A törzs elemeinek felépítését és az egyes elemek működését és feladatrendszerét az alegységek Hatályos Műveleti Eljárása (HAME) tartalmazza.

A HAME: (SOP - Standing Operating Procedure) Azon jellemző tevékenységi tulajdonságokra vonatkozó átfogó utasítások összessége, amelyeket egy meghatározott vagy szabvány eljárásra a hatékonyság elvesztése nélkül alkalmaznak. Az eljárást mindaddig alkalmazni kell, amíg azt más rendelkezés nem módosítja.

- Rögzíti a katonai szervezet szervezeti és működési rendjét;
  - Meghatározza a katonai szervezettel szemben támasztott követelményeket, feladat- és hatásköröket, munkarendeket;
  - Egységesíti a feladatra való felkészülés és azok végrehajtásával összefüggő elveket, módszereket és feladatakat.

3.2.2.5 Törzsek részlegeinek jelölése

Törzsek részlegeinek betű jelölése:

S: olyan szervezet, amelyet legfeljebb ezredes vezet (záslóalj, ezred) (*stab -> staff*)

G: olyan szervezet, amit tábornok vezet és van törzsfőnöke

(dandár, hadosztály, esetleg hadtest) (*generalstab->general staff*)

J: összhaderőnemi törzs (HVK, összhaderőnemi hadtest) (*joint*)

CJ: egyesített összholderőnemi törzs (többnemzeti, szövetségi) (*combined joint*)

A: légierő törzs (*air*)

N: haditengerészeti törzs (*naval*)

U: ENSZ katonai törzsek

Törzsek részlegeinek szám jelölése:

1 – személyzeti ügyek

2 – felderítés, hírszerzés, biztonság

3 – műveletek

4 – logisztika

5 – tervezés

6 – híradás, informatika

7 – kiképzés, oktatás

8 – pénzügy, erőforrás-gazdálkodás

9 – CIMIC (civil-katonai kapcsolatok)

Vannak elemek, amelyeket nem tudnak a számrendszerbe illeszteni (elsősorban a személyi törzs és szaktörzs részei), azokat rövidítésekkel szerepeltek a törzs struktúrában, pl: JMed, CJEng, PAO, GENAD

3.2.2.6 A törzs elemeinek rendeltetése

G1/S1 személyügyi főnökség/részleg rendeltetése:

A dandár/zászlóalj hadműveleti főnökség/részleg tervező, szervező feladatainak támogatása elsősorban a személyi harcérték, illetve a veszteségek nyilvántartása és pótlása területén. A parancsnok támogatása tanácsadó szerepkörben személyügyi kérdések tekintetében.

G2/S2 felderítő főnökség/részleg rendeltetése:

A dandár/zászlóalj hadműveleti főnökség/részleg tervező, szervező feladatainak támogatása. A felderítés megszervezése, irányítása, koordinálása. A beérkező felderítési adatok vétele, feldolgozása. A harcterület felderítő előkészítése, felderítő elemzések és vázlatok készítése. A tervezéshez szükséges ellenségről és a környezetről szóló adatok biztosítása. A jelentési rendszerben meghatározott, illetve eseti jelentések összeállítása és felterjesztése.

G3/S3 hadműveleti főnökség/részleg rendeltetése:

A törzs belső tevékenységének koordinálása. A soron következő, illetve további harctevékenységek tervezése, szervezése. A harc vezetése koordinálása a HVKP működtetésével. A jelentési rendszerben meghatározott, illetve eseti jelentések összeállítása és felterjesztése.

➤ A tűztámadató- és tűzkoordináló részleg rendeltetése:

A dandár/zászlóalj hadműveleti főnökség/részleg tervező, szervező feladatainak támogatása, tűztámadási alternatívák készítése. A tűztámadási tervezés kidolgozása. A tűztámadás folyamatos vezetése, irányítása.

➤ Harcászati légi irányító részleg rendeltetése:

A dandár/zászlóalj hadműveleti főnökség/részleg tervező, szervező feladatainak támogatása a támogató repülők- és helikopterek alkalmazásának tervezése,

igénylése. A szárazföldi erők-, a repülők- és helikopterek tevékenységek összehangolása, a légi járművek alkalmazásának irányítása.

➤ **Műszaki, ABV védelmi és légvédelmi (tiszt) szaktisztek feladatai:**

A dandár/zászlóalj hadműveleti főnökség/részleg tervező, szervező feladatainak támogatása a műveletben részt vevő műszaki-, ABV támogató- és légvédelmi erők alkalmazásának tervezése, igénylése és irányítása.

➤ **Összekötő tisztek feladatai:**

A fogadó parancsnokságokon a dandár (zászlóalj) tevékenységével kapcsolatos tájékoztatások és a koordináció végrehajtása. A fogadó parancsnokság saját tevékenységével kapcsolatos információinak gyűjtése és a Harcálláspontra történő eljuttatása. A parancsnok képviselete a fogadó parancsnokságokon.

Harcvezető Központ:

A Fő Harcálláspon alapvető eleme, amelynek rendeltetése a harc vezetése, a harctámogatás és a harci támogató és kiszolgáló feladatok koordinálása, a harctevékenységi körzet/harcterület fedező biztosító zónájában, valamint a fő harcterületen.

A Harcvezető Központ feladatai:

- az aktuális tevékenységek nyilvántartása;
- folyamatos összeköttetés fenntartása az alegységek, illetve az előjáró FH felé;
- a beérkező adatok, információk feldolgozása, szétosztása, továbbítása;
- az alegységek helyzetének, harcértékének és tevékenységének folyamatos vezetése;
- intézkedések, parancsok alárendeltekhez történő továbbítása;
- a jelentési rendszerben meghatározott, illetve eseti jelentések összeállítása és felterjesztése.

G4/S4 A logisztikai főnökség/részleg rendeltetése:

A dandár/zászlóalj hadműveleti főnökség/részleg tervező, szervező feladatainak támogatása, illetve a folyó és soron következő harctevékenységek logisztikai feladatainak tervezése, szervezése terén.

G6/S6 Híradó főnökség/részleg rendeltetése:

A dandár/zászlóalj hadműveleti főnökség/részleg tervező, szervező feladatainak támogatása. A harcállásponok híradásának kiépítéséért, a belső és alárendeltekkel való összeköttetés folyamatos fenntartásáért felelős.

G9/S9 CIMIC részleg rendeltetése:

A dandár/zászlóalj hadműveleti főnökség/részleg tervező, szervező feladatainak CIMIC támogatása. Az előjáró szándékának ismeretében a parancsnok elhatározásának megfelelően a civil-katonai együttműködés tervezése, irányítása, valamint koordinálása a műveleti területen működő, kormányzati és nem kormányzati szervezetekkel, a polgári közigazgatás szerveivel, segélyszervezetekkel. A jelentési rendszerben meghatározott, illetve eseti jelentések összeállítása és felterjesztése.

Ügyvitel rendeltetése

A Fő Harcálláspon be- és kimenő dokumentumainak, a futáranyagok ügyviteli fogadása, továbbítása és nyilvántartása, valamint az ügyviteli előírások betartatása.

3.2.2.7 A törzstisztekkel szemben támasztott követelmények

A jó törzstisztek szakmailag felkészültek, kezdeményezők, kritikusan és kreatívan gondolkodók, alkalmazkodók, rugalmasak, van egészséges önbizalmuk, együttműködők és hatékonyan tudnak kommunikálni. A hatékony törzstisztek szakmailag felkészültek a szakterületükön belül. Ismerik a doktrinát és a műveleti folyamattal kapcsolatos eljárásokat, megértik és ismerik más törzstagok kötelességeit olyan szinten, hogy koordinálni tudjanak velük függőlegesen és vízszintesen egyaránt. A törzstisztek kezdeményezők. Előre felismerik a követelményeket, mintsem utasításra várnának. Előre látják, hogy a parancsnoknak mire van szüksége a küldetés teljesítéséhez és már akkor felkészülnek a válaszokra, még mielőtt feltették volna a kérdéseket.

A törzseket a kritikus és kreatív gondolkodás jellemzi a teljes műveleti folyamat során, hogy segítsék a parancsnokokat a helyzetmegértésben és a döntéshozatalban. Kritikus gondolkodóként a törzsek felismerik a helyzetekben rejlő igazságokat ott, ahol a közvetlen megfigyelés lehetetlen vagy nem célszerű. Meghatározzák van-e megfelelő indoklás a következtetések levonásához. Kreatív gondolkodóként a törzs különböző választási lehetőségeket vizsgál meg a problémamegoldáshoz. Alkalmazkodó (adaptív – következtetés levonás egy korábbi hasonló helyzetből) vagy újító (teljesen új ötletekkel előálló) megközelítéseket alkalmaznak.

A hatékony törzstisztek alkalmazkodók. Felismerik a változó körülményeket a műveleti környezetben, azokhoz igazodnak megfelelő, rugalmas és időbeni cselekedeteikkel. Gyorsan pontosítják és folyamatosan értékelik a tervezetek, taktikákat, technikákat és az eljárásokat. A törzstisztek rugalmasak. Kerülik a túlterheltséget vagy frusztráltságot, melyet a változó követelmények és prioritások idézhetnek elő. A parancsnokok gyakran meggondolják magukat vagy új utasításokat adnak ki, miután újabb információhoz jutnak, vagy egy új küldetést kapnak. Ezeknek a változásoknak az okait általában nem osztják meg a törzssel. A törzstisztek rugalmasak maradnak és igazodnak bármilyen változáshoz. Prioritásokat állítanak fel, mikor több feladatot kell megoldaniuk, mint amennyit az idő enged. Megtanulják, hogyan kell több feladatot egy időben kezelni.

A törzstisztek fegyelmezettek és egészséges önbizalommal rendelkeznek. Megértik azt, hogy a törzsmunka a parancsnok érdekében történik, még akkor is, amikor a parancsnok visszautasítja a javaslataikat. A törzstisztek nem ismerik a félmunkát, még akkor sem, ha úgy gondolják, hogy a parancsnok nem ért egyet javaslataikkal. Alternatív és kevésbé népszerű ötletek vagy vélemények segítenek a parancsnoknak a lehető legjobb döntések meghozatalában. A törzstisztek csapatjátékosok. Együttműködnek más törzstagokkal a parancsnokságon belül és azon kívül. A törzstisztek megfontoltan cselekszenek. Tevékenységeik közben képesek gyorsan értékelni és alkalmazni a kiigazító rendszabályokat, melyek a sikeres kimenethez vezetnek. A tevékenységek teljesítésekor elemzik és értékelik az eseményeket azoknak a rendszabályoknak az alkalmazásához, melyek növelik a hatékonysságot a jövőben.

A törzstisztek világosan és egyértelműen kommunikálnak és az információt szóban, írásban és viszualisan (grafikákkal, számokkal és vázlatokkal) adják át. Ismerik és értik az anyag összefoglalási technikákat (összefoglaló jelentések), melyek összetett információt adnak át könnyen érthető formátumban. Képesek írásban egyértelműen kifejezni magukat és tömör parancsok, tervezetek, törzsi tanulmányok, törzsi összefoglalók és jelentések összeállítására.

3.2.3 A harcászati szintű vezetés

A katonai szervezetek tevékenységét a parancsnok elgondolása és szándéka alapján tervezik és vezetik. Ezt a tervező-szervező-irányító folyamatot a szervezethez tartozó vezetési pontok rendszerén valósítja meg a parancsnok, és az ő segítése céljából működő törzs. A vezetési pontok rendszere szerte a világon hasonló elvek alapján működik: egy fő vezetési pontot támogat egy mögöttes, illetve szükségszerűen helyettesít egy tartalék vezetési pont, míg magából a fő vezetési pontból előretolt vagy mozgó vezetési elemek különülhetnek ki. Az információk belső áramlását, illetve az alárendeltekkel és az előjáróval való kapcsolattartást tehát ebben a rendszerben kell megoldani kötelékenként, ami korántsem egyszerű feladat. A vezetési pontok rendszerének elsődleges feladata a folyamatos vezetés megvalósítása, ami a törzsszolgálati szabályzat szerint négy alapvető szempont, a hatékonyság, a túlélő-képesség, a rugalmasság és a rejtettség helyes arány szerinti kialakításával érhető el.³⁸

A szárazföldi haderőnem harcászati szintű vezetési alapelemei a dandár (ezred), zászlóalj- és századszintű vezetési pontok rendszere. A harcászati szintű vezetési elemek dandár (ezred) és zászlóalj esetében felépítésben és az egyes elemek rendeltetésében meggyeznek.

A harcászati szint feladata az MH SZFP művelettervében definiált célok elérése érdekében meghatározott feladatok tervezése, végrehajtása, illetve vezetése.

3.2.3.1 A harcászati szintű vezetési elemek felépítése, kapcsolati rendszere

A harcászati szintű műveleti vezetés rendeltetése a csapatok harctevékenységének megtervezése, koordinálása és vezetése. A harcászati szintű haderőnemi vezetést az MH SZFP a vezetési elemein keresztül valósítja meg.

A szárazföldi haderőnem harcászati szintű vezetés szervezeti elemei:

- a) Dandár (Ezred) Fő Harcálláspont (a továbbiakban: FHP);
- b) Dandár (Ezred) Mögöttes Harcálláspont (a továbbiakban: MHP);
- c) Zászlóalj Fő Harcálláspont (FHP);
- d) Zászlóalj Mögöttes Harcálláspont (MHP);
- e) Század Figyelő Harcálláspont (a továbbiakban: FIH).

A harcászati szintű vezetés szervezeti elemeinek részletes felépítése, állománya, feladatai és azok végrehajtásának rendje az adott katonai szervezet Hatályos Műveleti Eljárásaiban kerül meghatározásra.

3.2.3.2 Dandár (Ezred) és Zászlóalj Fő Harcálláspont (FHP)

A Fő Harcálláspont a dandár és zászlóalj elsődleges vezetési eleme. Az alegységek harctevékenységének folyamatos vezetése érdekében az előjáró által kijelölt helyen és időtartamban, általában nem a fő erőkifejtés irányában települ.

---

³⁸ Négyesi Imre – Fazekas Ferenc: A mesterséges intelligencia integrálásának lehetőségei a vezetési pontok feladatrendszerébe, Hadtudományi szemle 15. évfolyam (2022.) 3. szám, 151. oldal

Rendeltetése: az FHP közvetlenül tervezи és vezeti az alegységek tevékenységét, valamint együttműködést szervez és koordinál a felelősségi területén az alegységet megerősítő, támogató, vagy ott feladatot teljesítő más haderőnemi, fegyvernemi kötelékkel, illetve szakcsapatokkal.

Fő feladatai:

- a) Az adatok, információk gyűjtése, feldolgozása, értékelése;
- b) A dandár/zászlóalj soron következő és további tevékenységeinek, feladatainak tervezése;
- c) Az alárendeltek tevékenységének és azok támogatási feladatainak koordinálása;
- d) Együttműködés a felelősségi területén tevékenykedő, a saját szintjének megfelelő – kormányzati, a nem kormányzati és nemzetközi szervezetekkel, valamint a szövetséges erőkkel, illetve tevékenységük koordinálása;
- e) A fő és mélységi harc területen folyó harctevékenység vezetése;
- f) Folyamatos összeköttetés biztosítása a hadműveleti szintű vezetési elemekkel;
- g) Rendszeres és eseti jelentések összeállítása.

Az FHP-t a dandár/zászlóaljparancsnok vezeti.

A Fő Harcálláspont, mint vezetési elem magában foglalja a parancsnoki csoportot, a törzset, és a támogató és kiszolgáló csoportot.

A parancsnoki csoport rendeltetése: a parancsnokok döntés-előkészítő szerve

Fő feladatai:

- a) Az adatok, információk gyűjtése, feldolgozása, értékelése;
- b) A harctér és a kialakult harcászati helyzet folyamatos megítélése;
- c) A harc törvényalapú végrehajtásának, a döntések jogi alapjainak biztosítása;
- d) A harcászati döntések előkészítése;
- e) Tanácsok, javaslatok előkészítése a parancsnok részére.

A törzs rendeltetése: a harc megtervezése, a végrehajtás koordinálása és vezetése a parancsnok szándékának megfelelően

Fő feladatai:

- a) Az adatok, információk gyűjtése, feldolgozása, értékelése;
- b) A személyi harcérték, illetve a veszteségek nyilvántartása, pótlások tervezése;
- c) A felderítés megszervezése, irányítása, koordinálása;
- d) A soron következő, illetve további harctevékenységek tervezése, szervezése;
- e) A harc vezetése;
- f) A jelentési rendszerben meghatározott, illetve eseti jelentések összeállítása és felterjesztése;
- g) A harctámogatás tervezése, koordinálása és vezetése;
- h) A harckiszolgáló támogatás tervezése, koordinálása és vezetése.

Állománya:

- a) Személyügyi főnökség/részleg;
- b) Felderítő főnökség/részleg;
- c) Hadműveleti főnökség/részleg;
- d) Harcvezető Központ;
- e) Logisztikai főnökség/részleg;
- f) Híradó és informatikai főnökség/részleg;
- g) Ügyviteli részleg.

Támogató és kiszolgáló csoport rendeltetése: a harcálláspont mindenoldalú biztosításának végrehajtása

Fő feladatai:

- a) A harcálláspont munka- és pihenési feltételeinek megtérítménye;
- b) A harcálláspont vezetés-támogatási feladatainak ellátása;
- c) A harcálláspont kiszolgálási feladatainak ellátása;
- d) A harcálláspont őrzés-védelmi feladatainak ellátása;
- e) A harcálláspont áttelepítési feladatainak végrehajtása.

3.2.3.3 Dandár (Ezred) és Zászlóalj Mögöttes Harcálláspont (MHP)

A Mögöttes Harcálláspont a dandár/zászlóalj vezetési eleme. Rendeltetése a dandár/zászlóalj harckiszolgáló-támogató feladatainak tervezése, koordinációja és vezetése. Szükség esetén az FHP feladatainak átvétele.

Fő feladatai:

- a) Az adatok, információk gyűjtése, feldolgozása, értékelése;
- b) A dandár/zászlóalj hadtáplálási-, haditechnikai-, közlekedési-, személyügyi és híradó-informatikai-, információvédelmi támogatási és egészségügyi biztosítási feladatainak szervezése és vezetése;
- c) Az alegységek mélységen folyó csapatmozgásainak, logisztikai támogatásának koordinálása;
- d) Együttműködés a felelősségi területén tevékenykedő, a saját szintjének megfelelő kormányzati, nem kormányzati és nemzetközi szervezetekkel, valamint a szövetséges erőkkel, illetve tevékenységük koordinálása;
- e) A saját egység/alegység mélységen folyó (harc) tevékenységének vezetése;
- f) A dandár/zászlóalj Fő Harcálláspont áttelepülése, kiesése vagy megsemmisülése esetén a vezetés feladatainak átvétele;
- g) Rendszeres és eseti jelentések összeállítása.

Az MHP-t a dandár/zászlóaljparancsnok helyettes vezeti.

A Mögöttes Harcálláspont, mint vezetési elem magában foglalja a vezetési csoportot, a törzset és a támogató és kiszolgáló csoportot.

A vezetési csoport rendeltetése: a parancsnok döntés-előkészítő szerve.

Fő feladatai:

- a) Az adatok, információk gyűjtése, feldolgozása, értékelése;
- b) A harctér és a kialakult harcászati helyzet folyamatos megítélése;
- c) A harcászati döntések előkészítése;
- d) Tanácsok, javaslatok előkészítése a parancsnokhelyettes részére.

A törzs rendeltetése: a harckiszolgáló támogatás megtervezése, a végrehajtás koordinálása és vezetése a parancsnok szándékának megfelelően.

Fő feladatai:

- a) Az adatok, információk gyűjtése, feldolgozása, értékelése;
- b) A személyi harcérték, illetve a veszteségek nyilvántartása, pótlások tervezése;
- c) A soron következő, illetve további harctevékenységek kiszolgáló támogatásának tervezése, szervezése;
- d) A harc vezetése a saját mélységen;
- e) A jelentési rendszerben meghatározott, illetve eseti jelentések összeállítása és felterjesztése.

Állománya:

- a) Személyügyi részleg;
- b) Felderítő részleg;
- c) Hadműveleti részleg;
- d) Harcvezető Központ (HVKP);
- e) Logisztikai részleg;
- f) Híradó és informatikai részleg;
- g) Ügyviteli részleg.

A támogató és kiszolgáló csoport rendeltetése: a harcálláspont mindenoldalú biztosításának végrehajtása.

Fő feladatai:

- a) A harcálláspont munka- és pihenési feltételeinek megteremtése;
- b) A harcálláspont vezetés-támogatási feladatainak ellátása;
- c) A harcálláspont kiszolgálási feladatainak ellátása;
- d) A harcálláspont őrzés-védelmi feladatainak ellátása;
- e) A harcálláspont áttelepítési feladatainak végrehajtása.

3.2.3.4 Század Figyelő Harcálláspont (FIH)

Rendeltetése a század harcának közvetlen vezetése.

Fő feladatai:

- a) A század harcának vezetése;
- b) A következő feladatok tervezése;
- c) Koordináció a megerősítő és támogató erőkkel.

3.3 KATONAI DÖNTÉSHOZATALI FOLYAMATOK

HVK	COPD – Comprehensive Operations Planning Directive Átfogó Művelettervezési Útmutató	NATO
dd, e, z	MDMP – Military Decision-Making Process Katonai Döntéshozatali Folyamat	US
szd, sz	TLP – Troop Leading Procedures Csapatvezetési Eljárások	US

3.3.1 A harcászati szintű Katonai Döntéshozatali Folyamat (MDMP³⁹)

A harcászati szintű katonai szervezetek, így az MH szervezetében lévő dandárok, ezredek és zászlóaljak harcászati szintű tervezése a hét pontos katonai döntéshozatali folyamaton (Military Decision Making Process – MDMP) alapul.

Az MDMP egy olyan tervezési modell, amely a feladat elemzésének, a cselekvési változatok kidolgozásának, elemzésének, összehasonlításának, a megfelelő cselekvési változat kiválasztásának és a terv vagy parancs kidolgozásának lépései határozza meg.

Az MDMP meghatározó terméke a Harcparancs, azonban a parancs kiadásával a folyamat nem áll meg. Az elkészített és alárendeltek részére kiadott parancs alapján az alárendeltek megkezdik a felkészülést, majd a feladat végrehajtását, ezzel egy időben a törzs a bejövő információk alapján folyamatosan értékeli, elemzi a kialakult helyzetet, és folytatja a tervezési folyamatot.

A katonai döntéshozatal a parancsnok elsődleges eszköze az alárendeltek feladatvégrehajtásának befolyásolására. A folyamat magában foglalja az információgyűjtést, a döntés-előkészítését és meghozatalát, valamint a parancs kiadását, és eljuttatását az alárendeltekhez. Bemeneti adatként, alapvetően felderítési információkon és számvetéseken alapul, melyek alapos elemzése után a törzs különböző Cselekvési Változatokat (CSV⁴⁰) alakít ki, melyekből a parancsnok választ, és a kiválasztott cselekvési változatból egy újabb elemző-átdolgozó folyamat végén kialakul a harcparancs.

3.3.2 Az MDMP jellemzői

- Feltevések és becslések képzik az alapját, amelyek új információk beérkezésekor újraértékelésre kerülnek
- Egy egyszerűsített, megalapozott, bizonyított analitikai folyamat, a problémamegoldás katonai megközelítése
- Bár a folyamat végeredménye a harcparancs, az MDMP analitikai aspektusai minden szinten folytatónak a végrehajtás során is

39 MDMP – Military Decision-Making Process

40 CSV – Cselekvési Változatok

- Segíti a parancsnokot és törzsét egy harctéri helyzet értékelésében, és logikus döntések meghozatalában
- Az MDMP harcászati szintű-, zászlóalj, ezred, dandár szervezeti elemek/katonai kötelékek tervezési eljárása
- Részletes, megalapozott, egymásra épülő, időigényes folyamat
- Megfelelő mennyiségű idő és megfelelő létszámú törzs esetén számos cselekvési változat elemzését teszi lehetővé
- A szabványos jelek és kifejezések használata a lehetővé teszi a helyzet gyors értékelését, tervek és parancsok kidolgozását és megvalósítását

3.3.3 Az MDMP használatának előnyei

- Mind az ellenség, mind a saját erők lehetséges cselekvési változatait összehasonlítja, és ezekből próbálja meghatározni a lehető legjobb cselekvési változatokat a saját csapatok részére;
- Biztosítja a lehető legnagyobb egységet, koordinációt és szinkronizációt a művelet számára;
- Csökkenti annak a veszélyét, hogy egy kritikus szempont ne kerüljön figyelembevételre;
- A végeredménye egy részletes harcparancs vagy műveleti terv.

3.3.4 Az MDMP lépései, valamint a parancsnokok és a törzs szerepe, felelősségei

Az MDMP 7 lépésből áll, melyek az alábbiak:

1. Feladat vétele
2. Küldetés elemzése
3. Cselekvési Változatok (CSV) kidolgozása
4. Cselekvési Változatok elemzése
5. Cselekvési Változatok összehasonlítása
6. Cselekvési Változat kiválasztása
7. Harcparancs (OPORD) összeállítása

3.3.4.1 A parancsnok szerepe a folyamat során

A folyamat során a parancsnok szerepe meghatározó. A parancsnok tevékenysége kell, hogy garancia legyen arra, hogy a törzs által elkészített parancs a megfelelő időben, a megfelelő információkat tartalmazza az alarendeltek részére. A parancsnok ezt a vizualizáció- leírás- irányítás (visualize, describe, direct) tevékenységek összhangjával biztosítja.

3.3.4.2 A törzs szerepvállalása a folyamat során

Az általánosan jelentkező időhiány miatt a törzsfőnök döntése alapján a harcálláspontron szolgálatot teljesítő teljes állomány részt vehet a katonai döntéshozatali folyamatban. A feladatak szakterületenkénti megosztása mellett szükséges a munkafolyamat szervezése

is, amely egyrészt biztosítja az időkorlátok betartását, másrészt garantálja, hogy minden munkafolyamatnak megvan a felelőse. A törzs és a parancsnoki állomány felelősségi területeit az alábbi ábra mutatja be.

A parancsnokok és a törzs felelőssége a feladattervezés során:

Feladat	Parancsnok	Vezénylőzászlós	Törzstisztek	Altisztek
Feladat elemzése				
Térképek, vázlatok előkészítése				X
Harcértékek, nyilvántartások frissítése				X
Harcálláspont berendezése, előkészítése a feladatra		X		X
Feladatelemzés végrehajtása	X	X	X	
Feljegyzések készítése				X
Jelentés			X	
Parancsnoki útmutató(k) kidolgozása				
Együttműködés a parancsnokkal az útmutató kidolgozásában		X	X	
Útmutató kiadása	X			
Feljegyzések készítése				X
Cselekvési változatok kidolgozása				
Cselekvési változatok kidolgozása		X	X	
Vázlatok, magyarázó szövegek elkészítése				X
Cselekvési változatok elemzése				
Eszközök előkészítése				X
Hadijáték lefolytatása		X	X	
Feljegyzések készítése				X
Cselekvési változatok összehasonlítása				
Eszközök előkészítése				X

Feladat	Parancsnok	Vezénylőzászlós	Törzstisztek	Altisztek
Összehasonlítás		X	X	
Feljegyzések készítése				X
Cselekvési változat kiválasztása				
Jelentés a döntési értekezleten			X	
Javaslattétel a parancsnok részére			X	
Döntés	X			
Feljegyzések készítése				X
Parancs kidolgozása				
Mellékletek kidolgozása			X	X
Parancs kidolgozása		X	X	X
Parancs ellenőrzése	X	X	X	
Parancs jóváhagyása	X			
Sokszorosítás				X

3.3.4.3 Első lépés a feladat vétele

A katonai döntéshozatali folyamat első lépése a feladat vétele. Az egység/alegység rendszerint először az Előzetes Intézkedésből (WNGO⁴¹) értesül a rá váró újabb feladatról, amely az elöljáró parancsnoktól érkezik. A feladatot az elöljáró elrendelheti szóban vagy írásban is, de a legáltalánosabb az, amikor írásos formában kapja meg a törzs az elöljáró parancsát. A tervezés lehet lépcsőzetes, párhuzamos és együttműködő. Mivel komplett elöljárói harcparancsot csak a lépcsőzetes tervezés során kaphat a törzs, valószínű, hogy a jelenleg is alkalmazott konvergáló és együttműködő tervezés miatt először csak részinformációkat tartalmazó előzetes harcintézkedéseket kapnak.

Kiinduló adatok: Az elöljárótól érkezett parancs/intézkedés (szóban, írásban).

Végrehajtandó feladatok:

1. A törzs riasztása
2. A szükséges okmányok, eszközök előkészítése
3. Nyilvántartások, számvetések frissítése
4. Előzetes elemzés végrehajtása
5. A Parancsnok Előzetes Útmutatójának kiadása
6. Előzetes Harcintézkedés kiadása

Eredmények/kidolgozott okmányok:

1. Az elöljárótól érkezett parancs(ok)/intézkedés(ek), dokumentumok
2. Pontosított adatbázisok
3. Parancsnok Előzetes Útmutatója
4. 1. sz. Előzetes Harcintézkedés

A törzs riasztása:

Az elöljáró intézkedésének, parancsának vételét követően a kijelölt részleg (HAME alapján) riasztja/aktiválja a törzs szükséges elemeit, hogy minél hamarabb megkezdődhessen a tervezési folyamat. A riasztás során meghatározásra kerül, mikor és hol kell a törzsnek gyülekeznie a feladat végrehajtása érdekében. A parancsnok iránymutatásának megfelelően az alegységek is riasztásra kerülhetnek, amennyiben a parancsnok az összevont tervezés miatt azt szükségesnek tartja

A szükséges okmányok, eszközök előkészítése:

A riasztást/aktiválást követően az Előzetes Elemző Csoport felkészül az előzetes elemzésre. A törzs fennmaradó része előkészíti a feladat elemzéséhez szükséges okmányokat, anyagokat és eszközöket:

1. Az elöljáró által kiadott parancs vagy intézkedés a hozzá tartozó mellékletekkel
2. (lehetőség szerint minden részleg rendelkezzen egy példánnyal a parancsból);
3. A műveleti terület térképe;
4. Saját és elöljáró HAME, okmányminták;
5. Szabályzatok;
6. Doktrínák (pl. Szárazföldi Műveleti Doktrína stb.);
7. Nyilvántartások, számvetések, adatbázisok, korábbi műveleti dokumentumok;
8. Irodászer (papír, íróeszköz, vonalzók, rajzeszközök);
9. Informatikai eszközök.

Nyilvántartások, számvetések frissítése:

A fenti feladattal párhuzamosan a törzs részlegei elkezdi frissíteni a szakterületüknek megfelelő nyilvántartásokat és adatbázisokat, kiemelt figyelemmel a saját erőkre vonatkozó adatbázisokra (személyi- és technikai harcérték, rendelkezésre álló anyagi készletek stb.). Az adatbázisok frissítése folyamatos feladatként jelentkezik a tervezés, felkészülés és végrehajtás folyamán.

Előzetes elemzés végrehajtása:

Az előzetes elemzést az Előzetes Elemző Csoport hajtja végre. A csoport állományába az alábbi személyek tartoznak egy változatban (HAME alapján változhat): parancsnok, vezénylőzászlós, törzsfőnök, felderítő- és hadműveleti részlegek vezetői.

A parancsnok döntése alapján az Előzetes Elemző Csoport az alábbi személyekkel egészíthető ki egy változatban: logisztikai-, híradó- és tüztámgató részleg vezetői, szaktisztek (lérai., mű., ABV stb.). Az Előzetes Elemző Csoport végrehajtja a kapott feladat előzetes elemzését.

Az előzetes elemzés során az alábbi kérdésekre keresnek választ:

1. A végrehajtásig rendelkezésre álló idő: a kezdeti időszámvetés kidolgozása során az $\frac{1}{3}$ - $\frac{2}{3}$ szabályt figyelembe kell venni, ami azt jelenti, hogy a törzs tervez a rendelkezésre álló idő egy harmadával, a maradék két harmadot az alarendelteknek kell biztosítani az ó tervezésük és felkészülésük érdekében. A feladattervezés egyes lépéseinél általánosan alkalmazott időarányok az alábbiak:
  - Feladat elemzése: 30%;
  - CSV-k kidolgozása: 20%;
  - CSV-k elemzése, összehasonlítása, kiválasztása: 30%;
  - Harcparancs kidolgozása: 20%.
2. A tervezésre és felkészülésre szükséges idő (amennyiben szükséges, a parancsnok dönt a döntéshozatali folyamat lerövidítéséről)
3. A rendelkezésre álló Harcmező Felderítő Értékelése (a továbbiakban: HFÉ) (IPB⁴²) és egyéb felderítési adatok
4. Nyilvántartások, adatbázisok frissítésének helyzete
5. Vezetési és harcászati elemek meghatározott helyre történő csoportosításához szükséges idő
6. A törzs felkészültsége, összekovácsoltsága, morális- és pszichés (stressz) állapota, pihentsége, a feladatot befolyásoló egyéb tényezők

Az előzetes elemzés eredménye fog alapul szolgálni a Parancsnok Előzetes Útmutatójához és az 1. számú Előzetes Harcintézkedéshez.

A Parancsnok Előzetes Útmutatójának kiadása:

Az előzetes elemzést követően Feladatvételi Törzsértekezlet kerül vezetésre, mely során a parancsnok kiadja Előzetes Útmutatóját (Commander's Initial Guidance).

Az útmutató az alábbi információkat tartalmazza:

1. Kezdeti időszámvetés
2. A döntéshozatali folyamat rövidítésének módja (amennyiben szükséges, azonban a rövidítése nem a lépések elhagyásával valósul meg)
3. Szükséges koordinációk végrehajtása (ide tartozik az összekötő tisztek útba indítása és fogadása is)
4. Engedélyezett mozgások
5. Útmutatás a felderítés bevezetésére (amennyiben szükséges)
6. Összevont tervezési aktusok (értekezletek) helye, ideje, résztvevők köre
7. Kezdeti információs szükséglet (IR⁴³) és Parancsnok Kritikus Információigényei (CCIR⁴⁴)
8. Egyéb feladatok a törzs részére

Előzetes Harcintézkedés kiadása:

Az előzetes elemzés során nyert információk, és a Parancsnok Előzetes Útmutatója alapján a törzs kiadja az 1. számú Előzetes Harcintézkedést, ami az alábbi információkat tartalmazza:

---

42 IPB – Intelligence Preparation of the Battlefield

43 IR – Information Requirement

44 CCIR – Commander's Critical Information Requirement

1. A végrehajtandó művelet jellege
2. Műveleti terület
3. Kezdeti időszámvetés
4. Megkezdendő mozgások
5. Összevont tervezési aktusok
6. Kezdeti információs szükséglet (IR) és Parancsnok Kritikus Információigényei (CCIR)
7. Felderítés és figyelés (R&S⁴⁵) feladatai

3.3.4.4 Második lépés: Küldetés elemzése

A katonai döntéshozatali folyamat a feladat elemzésével folytatódik. A feladat elemzése rendkívül fontos lépés, amennyiben a törzs félreértelemez a kapott feladatot vagy a helyzetet, a tervezési folyamat egészét tévűtra viheti. A törzs elemző tevékenységével párhuzamosan a parancsnok is végrehajtja a feladat elemzését.

Kiinduló adatok:

1. Az előlóról érkezett parancs(ok)/intézkedés(ek), dokumentumok
2. Pontosított adatbázisok
3. Parancsnok Előzetes Útmutatója

Az előláró parancsának és a meglévő nyilvántartások elemzése során a törzs részlegei és szaktisztjei végrehajtják az alábbi általános feladatokat:

Felelős	Feladat
G/S 1	<ol style="list-style-type: none"> a) A személyügyi támogatással kapcsolatos elemzések (katonai és civil) b) Amennyiben szükséges az erő-eszköz elosztás, abban az esetben elkészíti a létrehozott harccsoportosítások harcértékét, személyi névjegyzékét c) Felkészül az esetleges át-alárendelésből adódó személyügyi tevékenységekre
G/S 2	<p>HFÉ</p> <ol style="list-style-type: none"> a) Elsődleges felderítési követelmények (PIR⁴⁶) megfogalmazása; b) A saját felderítés képességeinek, korlátjainak áttekintése
G/S 3	<ol style="list-style-type: none"> a) Összefogja és irányítja a feladatelemzést b) Pontosítja a tényeket és feltételezéseket, meghatározott, kikövetkeztetett és nélkülözhetetlen feladatokat, korlátozásokat, a saját erők helyzetét és a parancsnok kritikus információigényét c) Megfogalmazza az ellenség elől rejteni kívánt információkat (EEFI⁴⁷)

45 R&S – Reconnaissance and Surveillance

46 PIR – Priority Intelligence Requirement

47 EEFI – Essential Elements of Friendly Information

Felelős	Feladat
	<p>d) Pontosítja az alárendelt alegységek helyzetét, tevékenységét</p> <p>e) Pontosítja a szervezeti felépítést</p> <p>f) Kidolgozza művelet javasolt időrendjét</p> <p>g) A törzsfőnökkel kidolgozza a javasolt küldetést</p>
G/S 4	<p>a) Pontosítja a logisztikai műveletek, ellátás, javítás, szállítás és kiszolgálás lehetőségeit</p> <p>b) Áttekinti az elöljáró anyagi készletekre vonatkozó szigorító rendszabályait</p> <p>c) Koordinál a dandár szintű anyagátadó és ellátópontok elhelyezkedésével kapcsolatban a harcra történő eredményes felkészülés érdekében</p>
EÜ	<p>a) Pontosítja az elérhető civil és katonai képességeket, létesítményeket, egészségügyi felszerelést</p> <p>b) Pontosítja a vér és gyógyszer utánpótlási lehetőségeket</p> <p>c) Elemzi a közegészségügyi kockázatokat</p> <p>d) Elemzi az egészségügyi veszélyeket</p> <p>e) Pontosítja a hadszíntér evakuációs eljárásait</p>
G/S 6	<p>a) Elemzi a terep és időjárás várható hatásait a híradásra</p> <p>b) Elemzi az ellenség elektronikai harc képességeit és kidolgozza a szükséges ellentevékenységet és korlátozó intézkedéseket</p> <p>c) Információt gyűjt az elöljáró vezetési pontok elhelyezkedéséről és a kapcsolattartás, jelentések rendjéről és az alkalmazott híradástechnikai eszközökről</p>
Tűztámogató	<p>a) Pontosítja a tűztámogatás lehetőségeit és korlátozásokat</p> <p>b) Pontosítja a tűztámogatás ajánlott feladatait</p> <p>c) Pontosítja/összeállítja a nagy fontosságú célok listáját (S2 információk alapján)</p> <p>d) A harcmező felderítő értékelésével kapcsolatban elvégzi a célok értékelését, valamint a harcmező domborzatának elemzését</p> <p>e) Pontosítja a tiltott célok listáját (ha rendelkezésre áll)</p>
JTAC/TACP	<p>a) Pontosítja a CAS végrehajtásával kapcsolatos korlátozásokat, akadályokat, képességeket és lehetőségeket</p> <p>b) Átnézi az érvényben lévő rendszabályokat (SPINS, ROE), valamint az ACO⁴⁸-t a légi műveletekre vonatkozó korlátozások és szabályzók pontosítása érdekében</p> <p>c) Adatokat szolgáltat a HFÉ-hez az ellenség várható szándékáról a harc megvívását illetően, kiemelt tekintettel az ellenséges légvédelmi eszközök várható elhelyezkedésére és alkalmazására.</p>
Légvédelem	<p>a) Meghatározza az elérhető légvédelmi erőket</p> <p>b) Meghatározza az aktuális légtérelemeket</p> <p>c) Meghatározza az aktuális légvédelem irányítási lehetőségeket (riasztás, fegyver ellenőrzési állapot)</p>

Felelős	Feladat
	d) Elemzi az ellenség légi erejének képességeit (a legvalószínűbb megközelítési útvonalak, típusok, mennyiségek, nagy értékű célok listája)
ABV	a) Pontosítja az elérhető ABV támogató eszközöket b) Pontosítja az ABV védelmi szintet és rendszabályokat c) Elemzi ABV fenyegetettséget d) Kidolgozza az alegységek biztonsági követelményeit
Műszaki	a) Végrehajtja a terep elemzését és szemrevételezését b) Pontosítja az elérhető műszaki erőket c) Pontosítja a felhasználható műszaki képességeket az elérhető erők vonatkozásában d) Elemzi a környezeti tényezőket és veszélyeket
CIMIC	a) Elemzi a civil lakosság hatását a katonai műveletekre (korlátozások) b) Elemzi a műveletek civil lakosságra gyakorolt hatását c) Meghatározza a menekültek mozgását, útvonalát, gyülekezési helyeit d) Megállapítja a saját, illetve a befogadó nemzet képességeit a civilek ellátására vonatkozóan e) Megállapítja a saját, illetve befogadó nemzet lehetőségeit a katonai műveletek támogatására vonatkozóan f) Elkészíti a védett objektumok listáját: kulturális, vallási, történelmi, kiemelt infrastrukturális és nagy népsűrűségű civil területek g) Összegyűjti a nem állami vezetésű és más független szervezetek tevékenységét a műveleti területen h) Javaslatot tesz a HNIR ⁴⁹ kidolgozása során

A küldetéselemzés lépései:

1. Elöljáró parancsnak elemzése
2. Harcmező Felderítő Értékelés kezdeti feladatai
3. Meghatározott, kikövetkeztetett és alapvető feladatok meghatározása
4. Rendelkezésre álló erőforrások és képességhiányok meghatározása
5. Korlátozások (tiltó/elrendelő) áttekintése
6. Kritikus tények azonosítása, feltételezések kidolgozása
7. Kockázatelemzés és kezelés
8. Kezdeti Parancsnok Kritikus Információigényei (CCIR) és az Ellenség Elöl Rejtendő Információk (EEFI) meghatározása
9. Felderítési feladatok kezdeti összehangolása
10. Kezdeti felderítési és figyelési terv összeállítása
11. A rendelkezésre álló idő ismételt számvetése
12. Kezdeti kommunikációs közlemények és üzenetek megfogalmazása
13. A probléma megfogalmazása

49 HNIR – Host Nation Information Requirement

14. Javasolt küldetés megfogalmazása
15. Küldetéselemző törzsértekezlet vezetése és a küldetés jóváhagyása
16. Előzetes parancsnoki szándék (Commander's Intent) kidolgozása és kiadása
17. Előzetes tervezési útmutató (Planning Guidance) kiadása
18. A cselekvési változatok értékelési mutatóinak meghatározása
19. 2. számú Előzetes Harcintézkedés kiadása
20. Tények és feltételezések újbóli áttekintése

Eredmények/kidolgozott okmányok:

1. Pontosított adatbázisok (folyamatosan)
2. Kezdeti HFÉ produktumok (ellenségre vonatkozó helyzetvázlatok, módosított kombinált akadályvázlat és nagy fontosságú célok listája)
3. Pontosított időszámvetés
4. Küldetéselemző törzsértekezlet
5. Megfogalmazott küldetés
6. Előzetes parancsnoki szándék
7. Előzetes tervezési útmutató
8. 2. számú Előzetes Harcintézkedés

Harcmező Felderítő Értékelés (HFÉ) kezdeti feladatai:

1. A HFÉ egy szisztematikus folyamat, amely során elemzésre kerül az ellenség, a műveleti környezet, a terep, az időjárás és a főbb civil szempontok. A HFÉ és azok a produktumok, melyek a HFÉ során keletkeznek, segítik a parancsnokot és törzsét a helyzet megértésében.
2. A HFÉ 4 lépésben kerül végrehajtásra:
3. A harcmező meghatározása: a harcmező azon jellemzői kerülnek meghatározásra, amelyek befolyásolják a saját csapatok és az ellenség tevékenységét
4. A harcmező hatásainak elemzése: a műveleti terület minden olyan hatását számba vesszük, ami a műveletet befolyásolja (terep, időjárás, civil lakosság stb. hatásai) A környezet hatásainak meghatározása rámutathat korlátokra, lehetőségekre és rávezetheti a törzset kikövetkeztetett feladatok szükségességére. Ezek a hatások befolyásolni fogják a kidolgozott cselekvési változatokat
5. A fenyegettség meghatározása: magában foglalja az ellenség elemzését (felépítés, haditechnikai eszközeinek száma és jellemzői, harceljárásai, és képességei a saját erőkhöz viszonyítva)
6. Az ellenség cselekvési változatainak meghatározása: az előző lépések eredménye alapján a legvalószínűbb és legveszélyesebb cselekvési változatok kidolgozása, amely során az ellenség minden elérhető erőforrásával számolni kell. A cselekvési változatok elemzése során ezek a változatok felhasználásra kerülnek.

A kezdeti HFÉ eredményei:

1. Módosított kombinált akadályvázlat (MCOO⁵⁰)

2. Az ellenségre vonatkozó helyzetvázlatok (SITTEMP⁵¹, a MCOO és az ellenség doktrinális vázlata alapján), és eseményvázlatok – a helyzetvázlatok, megnevezett érdekeltségi körletek (NAI⁵²) és az ellenség fázisvonalai – alapján
3. A nagy értékű célok listája (HVTL⁵³, azon célok, amelyek az ellenségnek szükségesek a sikérének kifejlesztéséhez; és amelyeknek pusztítása az ellenség fontos képességeinek csökkenését eredményezi)

A kezdeti HFÉ ezen kívül rávilágít a hiányzó információkra, amelyek a kezdeti Elsődleges Felderítési Követelmények (PIR) elemeit képezik és a kezdeti felderítési és figyelési tervbe bedolgozásra kerülnek, valamint segítséget nyújt az Információs Kérelmek elkészítéséhez.

Meghatározott, kikövetkeztetett és alapvető feladatok meghatározása:

A törzs beazonosítja a meghatározott és kikövetkeztetett feladatokat, majd ezekből kiválasztja az alapvető feladatokat.

- *Meghatározott feladatok:* az elöljáró parancsában az alegység részére konkrétan meghatározott feladatok
- *Kikövetkeztetett feladatok:* azon feladatok, amelyek az elöljáró által nem kerültek meghatározásra, azonban a meghatározott feladatok végrehajtásához vagy a küldetés teljesítéséhez szükségesek
- *Kulcsfontosságú feladat(ok):* azok a meghatározott és kikövetkeztetett feladatok, amelyek végrehajtása feltétlenül szükséges a küldetés teljesítéséhez. Ez(ek) a feladat(ok) szerepel(nek) az alegység megfogalmazott küldetésében

Rendelkezésre álló erőforrások és képességhiányok meghatározása:

A parancsnok és a törzs megvizsgálja, felméri a szervezeti felépítés alapján az alegységek és a támogató erők képességeit, az át- alarendeléseket, valamint az elérhető támogatás fajtáját.

Megvizsgálják az összefüggéseket a meghatározott, kikövetkeztetett és alapvető feladatok, valamint az erők között, amelyekkel ezeket a feladatokat végre kell hajtani. Az elemzés alapján képet kapnak arról, hogy a rendelkezésre álló erőforrások biztosítják-e a feladatok végrehajtását.

Amennyiben erőforrás- és/vagy képességhiány merül fel, beazonosítják a küldetés sikericéhez szükséges erőket és képességeket, amelyeket az elöljáró biztosít.

Korlátozások (tiltó/elrendelő) áttekintése:

A parancsnok és a törzs azonosítja a katonai szervezet számára előírt korlátozásokat (tiltó és elrendelő rendszabályok: harcászati szinten a korlátozások (constraints) egyaránt jelentik valamely feladat kötelező végrehajtását, vagy éppen valaminek a tiltását).

A korlátozásokat előíró rendszabályok szerepelhetnek a parancsban/intézkedésben (elgondolás, alarendeltek feladatai, koordinációs utasítások, ...) és annak mellékleteiben (írásos, rajzos formában).

---

51 SITTEMP – Situational Template

52 NAI – Named Area of Interest

53 HVTL – High Value Target List

Kritikus tények azonosítása, feltételezések kidolgozása:

A tervezés során a kritikus tényeket azonosítják, és a feltételezéseket kidolgozzák.

Tények azok az igaz, vagy az adott időpontban igaznak vélt állítások, melyek a műveleti környezet elemzéséből kerülnek meghatározásra és a helyzetismeret (Situational Understanding) kialakításához nélkülözhetetlenek (pl. ismert adatokat a saját és az ellenség elhelyezkedéséről, erőforrásairól, harcértékéről és feltöltöttségéről).

Amennyiben a tervezéshez nem állnak rendelkezésre tények, a törzs feltételezésekkel pótolja a hiányzó tényeket, melyeket az előjáró tervéből, parancsából vesz át, vagy saját feltételezéseket dolgoz ki. A feltételezés vonatkozhat a jelenlegi, vagy jövőbeni helyzetre, eseményre.

A feltételezések összegyűjtése során a törzs:

- Kigyűjti az előjáró által megfogalmazott feltételezéseket
- Meghatározza azokat a helyzeteket, amelyekre a parancsnoknak nincs ráhatása, de a tervezés során fontosak
- Összegyűjti azon körülményeket, amelyek bekövetkezése esetén a terv, vagy a művelet elgondolása nem biztosítja a küldetés teljesítését

A megfogalmazott feltételezéseknek kettő követelménynek kell megfelelniük: érvényesség (a feltételezés valósánulásra igaz) és szükségesség (a feltételezés szükséges a tervezéshez). A törzs minden részlegének feladata, hogy a feltételezéseket a legrövidebb időn belül tényekké formálja. Ennek érdekében Információs Kérelmeket fogalmaznak meg. Ha a hiányzó információ kiemelt súlyal bír, az erre megfogalmazott Információs Kérelem a Parancsnok Kritikus Információigényének részét fogja képezni és megszerzése a Felderítési és Figyelési tervben megjelenik feladatként.

Kockázatelemzés és kezelés:

A kockázatelemzés során beazonosítják a lehetséges veszélyek, műveleti/ harctéri kockázatok jellegét, lehetséges szintjét, bekövetkezési valószínűségét, valamint a művelet/harcfeladat végrehajtására kifejtett hatását. Amennyiben lehetséges, megelőző rendszabályok kerülnek kidolgozásra a hatások csökkentése, a bekövetkezés megelőzése érdekében. A parancsnok előzetesen felméri, milyen műveleti/harcászati kockázat felvállalására kényszerülhet a feladat végrehajtása során.

A kockázatkezelés lépései a tervezés, felkészülés, végrehajtás során (változat):

	1. lépés Kockázati Tényezők Azonosítása	2. lépés Kockázat elemzése	3. lépés Kockázat Csökkentő Rendszabály ok kidolgozása	4. lépés Rendszabály ok bevezetése	5. lépés Felügyelet Értékelés
Feladat vétele	X				
Feladat elemzése	X	X			
CSV kidolgozása	X	X	X		

	1. lépés Kockázati Tényezők Azonosítása	2. lépés Kockázat elemzése	3. lépés Kockázat Csökkentő Rendszabály ok kidolgozása	4. lépés Rendszabály ok bevezetése	5. lépés Felügyelet Értékelés
CSV elemzése	X	X	X		
CSV összehasonlítása			X		
CS kiválasztása			X		
Parancs kidolgozása				X	
Felkészülés				X	X
Végrehajtás				X	X

A kockázatkezelés során a felmerülő kockázatok forrása, illetve jellege alapján két fajta kockázatot különböztetünk meg.

- Harcászati kockázat: létező kockázat, amely az ellenség jelenlétéből és tevékenységből ered;
- Egyéb, előre nem látható kockázatot: minden olyan kockázat, ami nem az ellenség jelenlétének és tevékenységének köszönhető (ide tartoznak a saját csapatokat veszélyeztető kockázatok, illetve a műveletek civil lakosságra, és környezetre gyakorolt hatásai is)

Parancsnok Kritikus Információigényei (CCIR) és az Ellenség Elől Rejtendő Információk (EEFI) meghatározása:

A Parancsnok Kritikus Információigénye azoknak a lényeges információknak a gyűjtését jelenti, melyek a parancsnok számára fontosak a tervezést érintő, majd később a művelet/harcfeladat előkészítésével, végrehajtásával kapcsolatos döntések meghozatalában.

Két típusát különböztetjük meg:

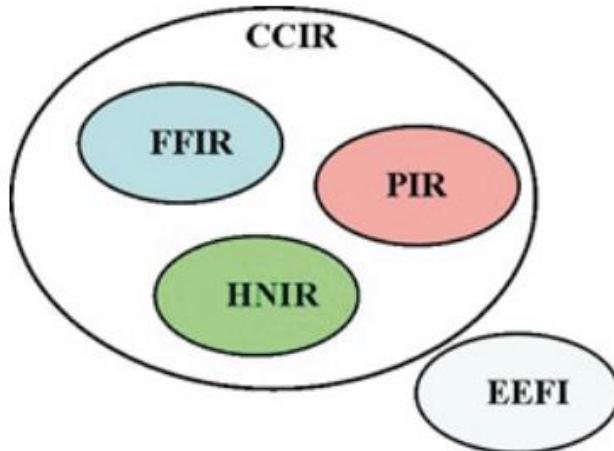
- Elsődleges Felderítési Követelmények (PIR): a parancsnok az ellenséggel, a tereppel, az időjárással és a műveleti környezettel kapcsolatban tart igényt bizonyos információkra
- Saját Erőkkel Kapcsolatos Információs Igények (FFIR⁵⁴): a parancsnok a saját erők képességeiről, helyzetéről, feltöltöttségéről számít információkra

Nemzetközi környezetben a CCIR kibővül a Befogadó Nemzettel Kapcsolatos Információ Igénnyel (HNIR), amely esetben a parancsnok a civil környezettel kapcsolatban tart igényt bizonyos információkra.

Az Ellenség Elöl Rejtendő Információk (EEFI) a fenti kettővel ellentétben nem az információk gyűjtését jelenti, hanem azoknak az információknak az azonosítását, melyeket rejteni kell az ellenség felderítése elől. Harcászati szinten ez nem része a parancsnok kritikus információigényének, hadműveleti szinten viszont igen.

Lehetőség szerint a CCIR elemeinek számát 10 alatt kell tartani a könnyebb érhetőség érdekében. A CCIR elemeivel szemben elvárás az időbeliség, hogy segítsen megválaszolni a kérdést: Mit kell tudni a parancsnoknak ahhoz, hogy a megfelelő időben a megfelelő döntést hozhassa meg?

Információelemek és igények kapcsolata:

Felderítési feladatok kezdeti összehangolása:

A felderítési feladatok összehangolása biztosítja a felderítési feladatok és jelentések időbeliségét a Parancsnok Kritikus Információigényeinek megválaszolása, és a döntések előkészítése érdekében.

Ezen szinkronizációs tevékenység magában foglalja a saját felderítő elemektől, az előljárótól és más alegységek felderítő elemeitől, adatbázisokból elérhető információk összegyűjtését és továbbítását.

A folyamat során a G/S 2 az alábbi feladatokat hajtja végre:

- Meghatározza a követelményeket és feltárja a felderítés hiányosságait
- Számba veszi és értékeli az elérhető erőforrásokat (saját, előljárói, más alegységek eszközei és képességei)
- Javaslatot dolgoz ki a saját eszközök alkalmazására
- Igényeket/kérelmeket fogalmaz meg és terjeszt fel

A rendelkezésre álló információkat továbbítja a G/S 3 részére a felderítési terv kidolgozása érdekében.

Kezdeti felderítési és figyelési (R&S) terv összeállítása:

A terv összeállításáért a G/S 3 részleg felelős. A G/S 2 által azonosított információszükségletek alapján a rendelkezésre álló (elsősorban, de nem kizárálag felderítő) elemek részére határoz meg feladatakat. A terv parancs (annak melléklete),

előzetes vagy kiegészítő harcintézkedés formájában jut el az alarendeltekhez. A tervezési folyamat végén a felderítési terv a felderítő melléklet részét képezi.

A tervben meghatározásra kerülnek:

- A felderítő elemek műveleti területe
- Pontosított felderítési feladatok
- Híradás-, logisztikai- és tüztámogatás részletei a felderítő elemek támogatása érdekében
- Szervezeti felépítés
- A szervezettszerű és megerősítő erők csoportosítása a felderítéshez
- A felderítés célja (egy hely, terület, vagy az ellenség, amiről a parancsnok több információt szeretne kapni)
- Az elsődleges felderítési követelményeket
- Az előrevonási útvonalak és a saját csapatok területén történő áthaladás szabályai
- A különös figyelmet érdemlő körletek (NAI)
- A felderítő elemek részére történő tüztámogatás, légi támogatás koordinációs utasításai
- Felderítő elemek egészségügyi kiürítésének koncepciója

A rendelkezésre álló idő ismételt számvetése:

Ahogy egyre több információ válik elérhetővé, a parancsnok és a törzs felülvizsgálja a tervezés, valamint a meghatározott feladatok végrehajtására meghatározott kezdeti időszámvetést.

Az időszámvetés frissítése során a törzs figyelembe vesz:

Műveleti szempontokat:

- A feladat és a rendelkezésre álló idő összevetése annak érdekében, hogy megállapítsák, a rendelkezésre álló idő elegendő-e a feladat végrehajtására
- Az ellenség feltételezett időrendjének megállapítása. Ennek eredményeként a törzs meghatározza azokat az időintervallumokat a saját és ellenség időrendjének összehasonlítása alapján, amikor lehetőség nyílik az ellenség meglepéssére, és amikor az ellenség tevékenysége kiemelt kockázatot jelent a saját csapatokra

Tervezési szempontokat:

- Értekezletek helye, ideje, típusa
- Összevont tervezési aktusok helye, ideje, résztvevői
- Begyakorlások helye, ideje, formája

Kezdeti kommunikációs közlemények és üzenetek megfogalmazása:

A műveleti területen számtalan „szereplő” (a közösség, különböző befolyással rendelkező egyének, szervezetek) tevékenykedik, akik a saját erők tevékenységét jelentősen megkönyíthetik vagy megnehezíthetik. Ezen szereplők támogatásának elnyerése kulcsfontossággal bírhat.

A közlemények szemléltetik a művelet szükségességét, felvázolva az elérni kívánt végrehelyzetet és annak pozitív hatásait a környezetre és a közösségre. Az üzenetek pozitív töltettel kell, hogy elősegítsék a közösség és a kulcsszereplők attitűdjének számunkra kedvező irányba történő formálását, ugyanakkor fontos követelmény, hogy hamis ígéretek és valóltan állítások nem szerepelhetnek a közleményekben.

A probléma megfogalmazása:

A feladat elemzése során a parancsnok és a törzs megfogalmazza a problémát, azt a körülményt, ami megakadályozhatja az alegységet a küldetés teljesítésében.

A probléma megfogalmazása során a parancsnok és a törzs megosztják egymással gondolataikat annak érdekében, hogy a tervezés során a megfelelő problémára találjanak megoldást.

A folyamat során a parancsnok és a törzs:

- Összehasonlítja az aktuális szituációt az elérni kívánt végrehelyzettel
- Meghatározzák azokat a tényezőket, amelyek megakadályozhatják az alegységet a végrehelyzet elérésében

Javasolt küldetés megfogalmazása:

Az elöljáró tervében, parancsában szereplő küldetés alapján a törzsfőnök, vagy az G/S 3 részlegvezető megfogalmazza az alegység küldetését.

A küldetés megfogalmazása (mission statement) egy rövid mondat vagy bekezdés, amely tartalmazza a katonai szervezet alapvető feladatait (essential tasks) és célját (purpose), azaz annak magyarázatát, minek az érdekében, milyen célból kerülnek végrehajtásra az alapvető feladatok.

A küldetés megfogalmazásában öt elem található:

1. Ki (melyik katonai szervezet hajtja végre a harcfeladatot)
2. Mit (mi az alapvető feladat, azaz harcfeladat)
3. Mikor
4. Hol
5. Miért (a harcfeladat célja, minek az érdekében kerül végrehajtásra)

A küldetés a feladatelemző értekezletet követően kerül jóváhagyásra a parancsnok által.

Küldetéselemző törzsértekezlet vezetése és a küldetés jóváhagyása:

A küldetéselemző törzsértekezlet során a törzs állománya ismerteti a helyzet értékeléséből levont következtetéseit szakterületeiknek megfelelően a parancsnok számára, aki ennek segítségével megérzi, feldolgozza, vizualizálja a műveleti/harcászati helyzetet.

Az értekezlet célja nem csak a parancsnok tájékoztatása, hanem a törzs minden részlegének – és a parancsnok döntése alapján az alarendelt parancsnokok – tájékoztatása a feladatelemzés eredményéről az egységes értelmezés érdekében.

Az értekezletet a törzsfőnök vezeti, és a részlegek állománya teszi meg jelentését.

Feladatelemző törzsértekezlet/jelentés felépítése:

Tartalom	Felelős
Bevezetés	TÖF
Kettővel magasabb szervezet küldetése és parancsnokának szándéka	G/S 3
Egyel magasabb szervezet küldetése és parancsnokának szándéka	G/S 3
Parancsnok előzetes útmutatójának áttekintése	TÖF
A harcmező felderítő értékelésének jelentése	G/S 2
Releváns tények és feltételezések felsorolása	TÖF
Meghatározott, kikövetkeztetett és alapvető feladatok	TÖF
Korlátozások áttekintése	TÖF
Rendelkezésre álló erőforrások	G/S 1
Kockázatelemzés eredménye	TÖF
Javasolt CCIR és EEFI	G/S 3
Javasolt új időrend	G/S 3
Javasolt összevont tervezési aktusok	G/S 3
A küldetés javasolt megfogalmazása	TÖF

A feladatelemző értekezlet végén a parancsnok jóváhagyja a megfogalmazott küldetést. Ez lehet a törzs által javasolt küldetés, annak átfogalmazott változata vagy a parancsnok által megfogalmazott küldetés (a parancsnok szintén megfogalmazza az alegység küldetését a saját feladatelemző tevékenységének eredményeként).

Előzetes parancsnoki szándék (Commander's Intent) kidolgozása és kiadása:

A küldetés jóváhagyását követően a parancsnok megfogalmazza előzetes szándékát, amely összekötő kapocsként szolgál a küldetés célja és az elvárt véghelyzet között.

A szándék és a megfogalmazott küldetés egy világos útmutatást kell, hogy adjon a törzsnek a tervezéshez, az alárendelteknek a feladat végrehajtásához. A parancsnok szándékát az alárendelteknek kettő színttel lejebb ismerniük kell.

A parancsnok szándékának tartalma a következő:

- A művelet/harcfeladat célja (purpose): megfogalmazza az alegység (nem az előjáró kötelék!) által végrehajtott művelet célját, nem összekeverendő a véghelyzettel
- Kulcsfontosságú feladatok (key tasks): azon feladatok, amelyek kulcsfontossággal bírnak a küldetés teljesítéséhez
- Elvárt véghelyzet (desired end-state): azon kondíciók, amelyeket elérve az alegység teljesíti küldetését. Kitér a saját csapatok helyzetére, az ellenség helyzetére, és a civil lakosság/környezet helyzetére a művelet végén

Előzetes tervezési útmutató (Planning Guidance) kiadása:

Az előzetes parancsnoki szándékkal együtt előzetes tervezési útmutató is kiadásra kerül, melynek célja általánosságban megjeleníteni azokat a katonai tevékenységeket, melyeket a parancsnok tervez végrehajtani a küldetés teljesítése érdekében.

A parancsnok tervezési útmutatója a cselekvési változatok kidolgozására, elemzésére és összehasonlítására kell, hogy fókuszáljon. A tervezési útmutató a parancsnok vizualizációját kell, hogy a törzs részére kommunikálja. A tervezési útmutató megmutatja, hogyan képzeli a parancsnok a döntő művelet végrehajtását és hogyan támogatják a támogató műveletek a sikeres kifejlesztését. A tervezési útmutató részletessége függ a rendelkezésre álló időtől, a törzs tapasztaltságától és összekovácsoltságától.

A tervezési útmutató minimálisan az alábbi pontokat tartalmazza:

1. Döntő művelet
2. Döntő pont
3. Potenciális kulcsfontosságú döntések/döntési pontok;
4. Azok a saját, vagy ellenséges cselekvési változatok, melyeket mindenkorban ki kell, vagy pedig egyáltalán nem kell kidolgozni
5. Parancsnok kritikus információigénye
6. Útmutató a felderítésre
7. Útmutató a kockázati tényezők kezelésére
8. Útmutató a megtévesztési tervhez
9. Útmutató a tüztámogatásra
10. Útmutató a mozgástámogató, mozgáskorlátozó tervezéshez
11. Bevezetendő biztonsági rendszabályok, erők megóvása
12. A harctámogató és a kiszolgáló erők részére meghatározott támogatási prioritások
13. Egyéb útmutatás a törzs felé
14. Időrend/ütemterv
15. Összekötő tisztek küldése
16. A kiadandó harcparancs formája
17. A begyakorlás formája
18. Egyéb

Az alárendeltek részére rendelkezésre álló idő csökkentése és részükre nagyobb előrelátás biztosítása érdekében a tervezési útmutató az alárendeltek részére is átadásra kerülhet (kiemelten időhiányos tervezés esetén) a parancsnok döntése alapján.

A cselekvési változatok értékelési mutatóinak meghatározása:

Az értékelési mutatók megmutatják az egyes cselekvési változatok előnyeit és hátrányait a másikhoz képest a hadijátékot követően. Az ebben a lépésben kidolgozott értékelési mutatók alkalmazása a cselekvési változatok összehasonlítása során történik. A kritériumok ilyen korán történő meghatározása segít a cselekvési változatok összehasonlítása során az elfogultságból eredő pontatlanságok csökkentésében.

2. sz. Előzetes Harcintézkedés kiadása:

Amint a parancsnok kiadta tervezési útmutatóját, a törzs előzetes intézkedést ad ki az alárendeltek felé, melynek tartalma a következő:

1. A jóváhagyott küldetés
2. A parancsnok szándéka
3. Át-alárendelések
4. Műveleti terület (vázlat, fólia vagy szövegesen leírva)
5. Parancsnok kritikus információigénye
6. Útmutató a kockázati tényezők kezelésére
7. Felderítési intézkedések
8. Biztonsági rendszabályok, erők megóvása
9. Útmutató a megtévesztési tervhez
10. Útmutató a mozgástámogató, mozgáskorlátozó tervezéshez
11. Elgondolás a saját csapatok mozgásának biztosítására
12. Elsőbbséget élvező tevékenységek
13. Időrend/ütemterv
14. Útmutató a begyakorláshoz

Tények és feltételezések újbóli áttekintése:

A törzs és a parancsnok újra és újra, többször visszaellenőrzi a tényeket és feltételezéseket, melyek ez által folyamatosan pontosításra, esetlegesen cserélésre kerülnek.

3.3.4.5 Harmadik lépés: Küldetés elemzése

A cselekvési változatok kidolgozása egy komplex folyamat, melynek alapját a parancsnok által jóváhagyott küldetés, a parancsnok szándéka és a parancsnok tervezési útmutatója képezi.

Kiinduló adatok:

1. Megfogalmazott küldetés
2. Előzetes parancsnoki szándék
3. Előzetes tervezési útmutató
4. Pontosított adatbázisok, számvetések
5. Kezdeti HFÉ produktumok (ellenségre vonatkozó helyzetvázlatok, módo-sított kombinált akadályvázlat és nagy fontosságú célok listája)

Végrehajtandó feladatok:

1. Erőviszonyok elemzése;
2. Opciók kialakítása;
3. Erő-eszköz csoportosítások;
4. Elgondolás kialakítása;
5. Parancsnokságok kijelölése;
6. Vázlat és magyarázó szöveg elkészítése;
7. Jelentés a kidolgozott cselekvési változatokról;
8. Cselekvési változat(ok) módosítása, vagy kiválasztása elemzésre a parancsnok döntése alapján.

Eredmények/kidolgozott okmányok:

1. Pontosított adatbázisok (folyamatosan)
2. Cselekvési változatok (vázlat + szöveg)
3. Javított szándék és tervezési útmutató

A cselekvési változatok kidolgozására ideiglenes munkacsoportok kerülnek megalakításra, amelyek a törzsfőnök döntése alapján megerősíthetők szaktisztekkel.

A cselekvési változattal szemben az alábbi öt követelménynek teljesülni kell:

- Alkalmasság
- Kivitelezhetőség
- Elfogadhatóság
- Megkülönböztethetőség
- Teljesség

A jó cselekvési változat képessé teszi az alegységet a következő műveletek végrehajtására és kellő rugalmasságot biztosít előre nem látható események megoldására végrehajtás közben, emellett az alarendelteknek elég mozgásteret ad a kezdeményezésre.

Erőviszonyok elemzése:

Az erőviszonyok elemzése számszerű összehasonlítással kezdődik. Zászlóalj szinten ezt a törzs tagjai részletesen végzik, figyelembe véve nem csak az alegységek számát, de azok összetételét, élőerejét, technikai eszközeinek, fegyvereinek minőségét, korszerűségét is.

A számszerű összehasonlítást az erős és gyenge oldalak összehasonlítása követi. Ennek eredményeként a tervezők megtalálhatják az ellenség sebezhetőségét, illetve rávilágíthatnak a saját erők megóvásának szükséges kidolgozandó rendszabályaira.

Az erős és gyenge oldalak összehasonlítását az alábbi táblázat segíti:

	Ellenség Erős/gyenge oldal	Saját Erős/gyenge oldal	Előny	
			Saját	Ellenség
Manőver				
Tűzerő				
Védettség				
Vezetés				
Információ				

A számszerű összehasonlítás és az előnyök-hátrányok összehasonlításának eredménye ötvözésre kerül a teljesebb kép érdekében. Ezt követően a kapott arányszámokat a törzs összehasonlítja a hagyományos arányszámokkal, amelyek történelmi példákból a tapasztalatok alapján kerültek megállapításra:

Saját feladat	A védő pozíciója	Saját: Ellenség
Halogatás		1:6
Védelem	Előkészített/megerődített	1:3
Védelem	Hevenyészett	1:2,5
Támadás	Előkészített/megerődített	3:1
Támadás	Hevenyészett	2,5:1
Ellenlöökés	Szárnyak	1:1

Amennyiben az erőviszonyok elemzése során az eredmény eléri a minimális szükséges arányszámot a hagyományos arányszámok alapján, a feladat végrehajtható.

Opciók kialakítása:

A törzs a parancsnok tervezési útmutatója alapján megkezdi az opciók kialakítását. A kidolgozandó cselekvési változatok számát a parancsnok a tervezési útmutatóban meghatározza a rendelkezésre álló idő és a törzs felkészültsége alapján.

A cselekvési változattal szemben elvárás, hogy kivitelezhető legyen az ellenség bármelyik cselekvési változatával szemben.

A feladat a döntő műveettel (decisive operation) kezdődik, amelynek illeszkednie kell az előjáró elgondolásába. A munkacsoportok meghatározzák a döntő művelet célját (ha a parancsnok nem fogalmazta meg) és megtervezik, hogyan tudják a megfelelő erőforrásokat, csoportosításokat létrehozni a döntő művelet teljesítéséhez.

A döntő művelet teljesítése közvetlenül befolyásolja az alegység küldetésének teljesítését. A végrehajtás során a döntő művelet lesz a fő erőkifejtés (az egyes fázisok során a tevékenység jellegétől függően különböző fő erőkifejtések kerülhetnek megfogalmazásra).

A döntő műveletet követően a munkacsoport a támogató műveletek kialakítását végzi el, amelyeknek célja a döntő művelet sikeréhez a feltételek megteremtése, illetve fenntartása. A támogató műveletek történhetnek a döntő művelet előtt, azzal egyidőben, illetve azt követően. Amennyiben egy támogató művelet a döntő művelet előtt, vagy az után kerül végrehajtásra, az adott fázisban megjelölhető, mint fő erőkifejtés.

A támogató műveletek után a logisztikai műveletek (sustaining operation) kialakítása következik. Ezek célja, hogy a döntő és támogató műveletekhez a szükséges erőforrásokat biztosítsa, illetve e műveleteket logisztikailag támogassa.

Ezt követően a munkacsoport minden döntő-, támogató- és logisztikai műveletnek meghatározzák a szükséges feladatait.

Az opciók kialakítását követően a törzs megvizsgálja, hogy azok megfelelnek-e a cselekvési változatokkal szemben támasztott követelményeknek.

Erő-eszköz csoportosítások:

A feladat végrehajtásához szükséges erők meghatározásához a törzsnek meg kell értenie:

- Az előjáró parancsnok szándékát és elgondolását
- A saját alegység küldetését, a parancsnok szándékát és tervezési útmutatóját
- Légi és földi mozgási folyosókat (saját és ellenség részére egyaránt)
- Az ellenség cselekvési változatait (minimumként a legvalószínűbbet és a legveszélyesebbet)

Ezt követően a döntő művelettel kezdve, a támogató műveletekkel folytatva, a törzs a hagyományos erőviszony számvetés eredményét felhasználva megállapítja a szükséges erőforrásokat.

Amennyiben a rendelkezésre álló erőforrások nem érik el a hagyományos szükséges erőviszonyt, a tervezők megtervezik, hogyan lehet az erőviszonyok arányát javítani (alegységen belüli át-alárendelésekkel, szervezeti felépítés módosításával, vagy előljárói támogatással).

A következő lépésekben a tervezők meghatározzák:

- Védelemben a peremvonal javasolt vonalvezetését
- Támadásban a harcbavetés terpszakaszát

A szükséges erőviszony arányszámok és a feladatokhoz rendelt erők felsorolásának eredményeként világossá válik, milyen erőforrások szükségesek a feladat végrehajtásához.

Ha kevesebb erő szükséges, mint amennyi rendelkezésre áll, a kimaradó erők felhasználhatók lesznek az elgondolás kialakítása során (a döntő műveletben nagyobb erőfölény kialakításához, a tartalék erejének növeléséhez, felderítő műveletek végrehajtására).

Amennyiben több erőforrás szükséges, mint amennyi rendelkezésre áll, az alábbi lehetőségek állnak rendelkezésre:

- Erőforrás igénylése az előljárótól
- Erő elvonása valamely feladattól, ilyenkor azon a területen magasabb kockázattal kell számolni
- Feladatok végrehajtási sorrendjének megváltoztatása (lesznek feladatok, amelyek egymás után kerülnek végrehajtásra, mivel egyidőben erőforrás hiány nem végrehajtható).

Elgondolás kialakítása:

A harc/művelet elgondolása válaszolja meg a kérdést, hogy a létrehozott csoportosítások hogyan teljesítik a küldetést a parancsnok szándékának megfelelően. Az elgondolás kialakítása során a döntő művelet áll a központban.

Amennyiben mód van rá, a döntő-, támogató- és logisztikai műveleteket úgy kell tervezni, hogy (közel) egyidőben történjenek, ezzel biztosítva a parancsnok részére a kezdeményezés megtartását.

Amennyiben a rendelkezésre álló erőforrások ezt nem teszik lehetővé, a művelet több fázisra kerül felosztásra.

A művelet fázisokra bontása során a rendelkezésre álló időn és erőforrásokon kívül figyelembe kell venni:

- Az ellenség erejét és felkészültségét
- A művelet jellemzőit (beleértve a műveleti terület méretét és jellemzőit, a művelet kívánt tempóját, az alegységek egymástól lévő távolságát a saját és előljáró által biztosított harctámagatás és harckiszolgáló támogatás lehetőségeinek függvényében)

A tervezés e fázisában az alegységek típusai és méretei meghatározásra kerülnek a rendelkezésre álló erőforrások és a követelmények függvényében.

- Az elgondolás kialakítása során figyelembe kell venni az alábbiakat
- A művelet célja
- Az elfogadható harcászati kockázat mértéke
- A főbb események fázisai és a fázisok közötti átmenetek
- A döntő művelet megjelölése (feladat, cél) és annak magyarázata, hogyan járul hozzá az előjáró elgondolásának teljesítéséhez
- A támogató műveletek megjelölése (feladat, cél) és annak magyarázata, hogyan járulnak hozzá a döntő művelet sikeréhez
- A logisztikai műveletek megjelölése (feladat, cél) és annak magyarázata, hogyan járulnak hozzá a döntő művelet és a támogató műveletek sikeréhez
- Tartalék kijelölése (feladata, helye, összetétele)
- Felderítő műveletek
- Biztonsági műveletek, erők megóvása
- Műveleti terület részeinek kijelölése (célobjektumok, alarendeltek műveleti területe)
- Tűztámogatás
- Műszaki erők feladatai
- Információs műveletek
- Megtévesztés
- CIMIC műveletek
- Mozgásszabadság fenntartása, ellenség mozgásának akadályozása

Parancsnokságok kijelölése:

Az elgondolás kialakítását követően a tervezők kijelölik a parancsnokságokat és a feladatot végrehajtó szervezeteket. Egy parancsnokság alá 2-5 manőver alegységet rendelünk.

Vázlat és magyarázó szöveg elkészítése:

Minden kidolgozott cselekvési változat rendelkezik egy vázlattal és egy magyarázó szöveggel.

A vázlat tartalmazza a műveleti terület kijelölését és felosztását (sávhatárok, célobjektumok, koordinációs vonalak és pontok stb.) és a tervezett manővereket.

A magyarázó szöveg világosan kifejti az elgondolást, világossá teszi, hogy a cselekvési változat végrehajtása hogyan biztosítja a küldetés teljesítését. A szöveg kifejti a cselekvési változatból eredő kockázatokat (jellege, mértéke, helye).

A vázlat és a szöveg együtt minden alarendelt alegység részére választ ad a küldetés 5 pontjára (Ki, Mit, Mikor, Hol, Miért).

Jelentés a kidolgozott cselekvési változatokról:

A cselekvési változatok kidolgozását követően a törzs egy törzsértekezlet keretében jelenti azokat a parancsnok részére. A törzsértekezlet opcionális, levezetése olyan előnyökkel járhat, ami miatt tanácsos levezetni, amennyiben a rendelkezésre álló idő ezt biztosítja.

Az értekezlet által biztosított előnyök:

- A parancsnok és a törzs meggyőződhet róla, hogy megértették, és helyesen alkalmazták a parancsnok tervezési útmutatóját
- A törzs nem kezdi meg a hadijátéket olyan cselekvési változatok elemzéséhez, amelyek nem felelnek meg a parancsnok elvárásainak
- A parancsnok és a törzs egyformán fogja érteni a kidolgozott cselekvési válto-zatot
- Az alárendelt parancsnokok részvételre az értekezleten (kiemelten időhiányos tervezésnél) több időt, nagyobb előrelátást biztosít számukra
- A törzsértekezlet vezetése, vagy mellőzése a parancsnok döntése

A törzsértekezlet levezetési rendje (változat):

Tartalom	Felelős
Bevezetés	TÖF
Frissített HFÉ	G/S 2
Küldetés, szándék kettő szinttel feljebb	
Küldetés, szándék, elgondolás egy szinttel feljebb	G/S 3
Küldetés, szándék	
Parancsnok tervezési útmutatójának áttekintése	TÖF
Cselekvési változatok vázlatai, magyarázó szövegei (elgondolás)	Tervező munkacsoportok
Cselekvési változatok magyarázata	
Javasolt értékelési mutatók (a cselekvési változatok összehasonlításához)	TÖF

Cselekvési változat(ok) módosítása, vagy kiválasztása elemzésre:

A törzsértekezlet végén a parancsnok módosít, vagy kiválaszt cselekvési változatokat elemzésre. Amennyiben a parancsnok az összes kidolgozott cselekvési változatot elveti, a törzs előlről kezdi a munkát. Amennyiben a parancsnok kiválaszt egy, vagy több cselekvési változatot, a törzs a következő lépéssel folytatja a munkát.

A parancsnok módosíthat a törzs által kidolgozott cselekvési változatokon, akár több cselekvési változat elemeinek ötvözésével is, ekkor a törzs felkészül az így kialakított cselekvési változat elemzésére. Ilyenkor kiemelt figyelmet kell fordítani az így megváltoztatott cselekvési változat megértésére a törzs által.

3.3.4.6 Negyedik lépés: Cselekvési változatok elemzése

A következő lépésben a törzs elemzi a kidolgozott cselekvési változatokat. A cselekvési változatok elemzésének célja azon terv kiválasztása, amelynek végrehajtása során a legkisebb veszteséggel tudja az adott katonai szervezet teljesíteni küldetését, megszerezni, vagy megtartani a kezdeményezést a jövőbeni tevékenységhez.

Kiinduló adatok:

1. Javított szándék és tervezési útmutató
2. Ellenség cselekvési változatai
3. Cselekvési változatok (vázlat + szöveg)

Végrehajtandó feladatok:

1. A szükséges anyagok előkészítése
2. Saját erők áttekintése
3. Feltételezések áttekintése
4. Kritikus események és döntési pontok felsorolása
5. Módszer kiválasztása
6. Eredmény rögzítés módszerének kiválasztása
7. Hadijáték lefolytatása, eredmény értékelése
8. Törzsértekezlet vezetése (opcionális)

Eredmények/kidolgozott okmányok:

1. Hadijáték eredménye/finomított cselekvési változatok
2. Szinkronizációs mátrix
3. Javasolt Parancsnok Kritikus Információigényei

A cselekvési változatok elemzése hadijáték vezetésével hajtható végre. A cselekvési változatok a szemben álló fél cselekvési változataival történő ütköztetés, illetve az együttműködés pontosításának céljából a tervező részleg hadijátékot vezet.

Történhet térképen, terepasztalon, számítógépen vagy más olyan eszközön, amely képes megjeleníteni a terep jellegét. A hadijátékot részletesen a VI. fejezet tárgyalja, harcászati szintű lényeges pontjait pedig az alábbiak foglalják össze.

A hadijáték segítséget nyújt a törzsnek:

- Meghatározni, hogyan maximalizálhatjuk a harci erőt, miközben csökkentjük a kockázatokat és a járulékos károk valószínűségét
- Meghatározni a döntési pontokat
- Továbbfejleszteni az elgondolást
- Meghatározni a várható/kritikus eseményeket
- Meghatározni a sikeres elérésének feltételeit és a szükséges erőforrásokat
- A HFÉ-t az ellenség erős és gyenge pontjaira, valószínű véghelyzetére összpontosítani
- Meghatározni a szükséges koordináció mértékét, irányát
- Megválaszolni az együttműködés kérdéseit
- Kialakítani a legrugalmasabb cselekvési változatot

A törzs részlegeinek feladata és szerepe a hadijáték során:

Felelős	Feladat
TÖF	<ul style="list-style-type: none"> - Kiválasztja a hadijáték módszerét - Az időszámvetésnek megfelelően vezeti a hadijátékot - Ő a döntőbíró a hadijáték során
G/S 1	<ul style="list-style-type: none"> - Személyi veszteséget számol - Tervezi a veszteségpótlásokat

G/S 2	<ul style="list-style-type: none"> - Ellenséget játszik - Saját G/S 2-ként szerepel - Információs kérelmeket fogalmaz meg. Elsődleges felderítési követelményeket javasol - Pontosítja a nagy fontosságú célok listáját, részt vesz kiválasztásukban
G/S 3	<ul style="list-style-type: none"> - Saját erőként szerepel - Feljegyzi az eseményeket - Vezeti a mátrixot
G/S 4	Logisztikai szempontból értékeli a cselekvési változatot: <ul style="list-style-type: none"> - támogatható-e? - milyen erőket/funkciókat igényel?
EÜ	A veszteségek alapján tervez a kiürítést
G/S 6	Híradó szempontból értékeli a cselekvési változatot: <ul style="list-style-type: none"> - Rádióhálók - Távolságok és terepviszonyok - Eszközök száma és jellemzői alapján
Tűztámogató	<ul style="list-style-type: none"> - Pontosítja a tűztámogatás lehetőségeit és korlátozásokat - Pontosítja a CAS végrehajtásával kapcsolatos korlátozásokat, akadályokat, képességeket és lehetőségeket - Összehangolja a szárazföldi és légierő tűztámogatást
Légvédelem	<ul style="list-style-type: none"> - Pontosítja a légiveszélyes irányokat - Szinkronizál a tűztámogatóval és G/S 2-vel
ABV	Elemzi az ABV támogatás lehetőségeit
Műszaki	Elemzi a műszaki támogatás lehetőségeit
CIMIC	Képviseli a civil lakosság érdekeit: <ul style="list-style-type: none"> - Lakosság hatása a műveletekre - Művelet hatásai a lakosságra és polgári javakra - Menekültkezelés

A szükséges anyagok előkészítése:

A hadijáték megkezdése előtt a törzs készletezi az ahhoz szükséges okmányokat, eszközöket, a törzsfőnök kijelöli a hadijáték résztvevőit és az adminisztrátorokat a fenti táblázat alapján:

- Elkészített cselekvési változatok
- Ellenség cselekvési változatai
- Eseményvázlatok
- Nyilvántartások, számvetések
- Térkép, vagy terepasztal
- Az erők (saját, ellenség) megjelenítésére szolgáló jelek, jelzések, eszközök
- Eszközök, táblázatok az események rögzítéséhez

A saját erők áttekintése jelölése:

A törzs minden alegységet felsorol, aki a kötelék részét képezi. Külön figyelmet kell fordítani az át-alárendelésekre, illetve a támogató és megerősítő alegységekre. A rendelkezésre álló erők minden cselekvési változatra ugyanazok kell, hogy legyenek.

A feltételezések áttekintése:

A törzs áttekinti a korábban összegyűjtött összes feltételezést, egyben megvizsgálják, hogy a feltételezések időszerűek, érvényesek és szükségesek.

Kritikus események és döntési pontok felsorolása:

Kritikus események: azon események, amelyek a küldetés teljesítését közvetlenül befolyásolják. Ezen események (például az ellenség tartalékának harcbavetése) mindenkorban valamilyen reakciót vagy döntést követelnek.

Döntési pont: olyan esemény, terület, pont a műveleti területen/a művelet során, ahol/amikor a parancsnoknak döntést kell hoznia. Vonatkozhatnak a saját erőkre és az ellenségre. A Parancsnok Kritikus Információigényeiben szereplő kérdések megfogalmazzák, hogy a parancsnoknak milyen információra van szüksége a döntés meghozatalához. A döntési pontok nem mondják meg, hogy mi legyen a döntés, csak azt határozzák meg, melyek azok a helyek/események, amelyek döntést követelnek.

Módszer kiválasztása:

A hadijáték módszerét a törzsfőnök választja ki. A kiválasztás során figyelembe veszi a műveleti terület méreteit, a feladat jellegét és a rendelkezésre álló időt.

1. Öv technika

- A felelősségi terület teljes szélességében
- Mélysége változó
- Akkor célszerű alkalmazni:
  - a) ha a harcmezőt jól elkülöníthető keresztirányú sávokra tudjuk bontani
  - b) ha a védő ellenség jól felismerhető módon védő öveket alkalmaz
  - c) ha a támadó ellenség lépcsői jól felismerhetően elkülönülnek egymástól
- Időrendi sorrendben történő elemzésen alapul
- minden rendelkezésre álló erőforrás tevékenységét nyomon tudjuk követni, és elemezni tudjuk a kritikus eseményekhez kapcsolódva

2. Doboz technika

- A felelősségi terület egy része
- Mérete tetszőleges, általában kis területre fókuszál
- Akkor célszerű alkalmazni:
  - a) ha a harcmező egy meghatározott területére kívánjuk vizsgálni (pusztítási területek, átkelőhelyek stb.);
  - b) ha nem áll rendelkezésre elég idő.
- Hátránya, hogy csak a „dobozban” lévő erőforrások tevékenységét tudjuk vizsgálni

3. Folyosó technika

- A felelősségi terület egy része
- Akkor célszerű alkalmazni, ha a harcmezőn egy időben egy mozgási folyosóra, megközelítési útvonalra korlátozódik a tevékenység

- Általában támadó tevékenység során használatos (védelemben akkor, ha a terep jellege – terepszakaszokat elválasztó hegyek, folyók stb. – alkalmazhatóvá teszi)

A műveleti terület jellemzői, és a feladat jellege alapján a hadijáték több módszer ötvözésével is végrehajtható.

Eredmény rögzítési módszerének kiválasztása:

Az események rögzítése kiemelt fontossággal bír a hadijáték során. Segítségével összehangolhatjuk az alegységek tevékenységét, rávilágít a cselekvési változat erős és gyenge pontjaira, megjelennek a döntési pontok, pontosabb képet kaphatunk az ellenség cselekvési változatairól, segítségével elvethetünk, vagy felvehetünk feltételezéseket, és segítséget nyújt a Parancsnok Kritikus Információigényeinek frissítésében.

Szinkronizációs mátrix:

Az ellenség tevékenységét figyelembe véve segít szinkronizálni az alegység tevékenységét a művelet elejétől a végéig.

Előnye, hogy a parancsnok térben és időben követheti az eseményeket; egyszerűen használható, mivel a mátrix képezi az alegység szinkronizációs (együttműködési) mátrix alapját. Hátránya, hogy kidolgozása, vezetése időigényes.

Vázlat, jegyzet, munkalap:

Meghatározott helyeken meghatározott eseményeket (a kritikus események idejére és/vagy helyére koncentrálunk) és tevékenységeket rögzít. A jegyzeteket sorszámmal kell ellátni annak érdekében, hogy később nyomon követhető legyen az események sorrendje. Előnye, hogy egyszerűbb, kevésbé időigényes a vezetése, hátránya, hogy kevésbé áttekinthető.

A Hadijáték lefolytatása, eredmény értékelése:

A hadijáték során a parancsnok és a törzs megpróbálja előrelátni a harc eseményeit, a reakciókat és az ellenakciókat. A törzs feladata minden kiválasztott esemény elemzése és a feladat értékelése egy szinttel lejjebb, a két szinttel lejjebb rendelkezésre álló erők/eszközök figyelembevételével. A hiányosságok időbeni felfedezése lehetővé teszi azok kiküszöbölését, a kellő lépések megtételét.

Lépések:

- Akció: az első lépés. Az teszi meg, akinél a kezdeményezés van, általában a támadó fél
- Reakció: a másik fél reakciója az ellenség lépésére
- Ellenreakció: a kezdeményező fél lépése, reagálva az ellenség reakciójára

A lépéseket addig folytatják, amíg az esemény le nincs modellezve, vagy a parancsnok úgy nem dönt (amennyiben jelen van), hogy a cselekvési változat elvetésre kerül.

A hadijáték során a kijelölt személyek feljegyzésekkel végeznek, vezetik a jegyzeteket, mátrixokat annak érdekében, hogy a cselekvési változatok kiértékelése során egy teljes és objektív képet kapjon a törzs, ami alapján kiderül, kell és lehet-e továbbfejleszteni az adott cselekvési változatot.

A hadijáték végére a parancsnoknak meg kell tudni határozni a logisztikai támogatás rendjét és prioritást élvező tevékenységet.

A hadijáték végére meghatározásra kerülnek:

- A döntési pontok helye és ideje
- Alárendeltek feladata
- Megerősítő és támogató erők csoportosítása és feladatuk
- Az ellenség tömegpusztító fegyvereinek várható alkalmazási ideje, helye és előre jelzett hatása
- A tartalék alkalmazásának rendje
- Az ellenség legveszélyesebb cselekvési változata
- A vezetési pontok helye
- A Parancsnok Kritikus Információ Igénye véglegesített formája
- A cselekvési változatok erős és gyenge oldalai
- A nagy fontosságú célok felderítésének, jelentésének és pusztításának rendje
- Tűztámogató elemek együttműködése (szf/le)

A hadijáték végére elkészülnek az alábbi okmányok:

- Szinkronizációs mátrix és manővervázlat
- Az ellenség cselekvési változatai
- Az ellenség pontosított eseményvázlata
- Felderítési és figyelési terv
- Tűztámogatási, műszaki, légvédelmi mellékletek alapjai
- Megtévesztési terv alapjai

Törzsértekezlet levezetése (opcionális):

A cselekvési változatok kidolgozását követően a törzs egy törzsértekezlet keretében jelenti azokat a parancsnok (távollétében parancsnokhelyettes vagy törzsfőnök) részére. A törzsértekezlet opcionális levezetése olyan előnyökkel járhat, ami miatt tanácsos levezetni, amennyiben a rendelkezésre álló idő ezt biztosítja.

Az értekezlet által biztosított előnyök:

- a) A parancsnok korai képet kap a hadijáték eredményéről, ezzel lehetőséget biztosítva arra, hogy döntést hozzon:
  - cselekvési változatok elvetéséről;
  - cselekvési változatok módosításáról
  - cselekvési változatok ötvözéséről;
  - tervezés újrakezdéséről.
- b) A törzs tagjai korai képet kapnak az egyes cselekvési változatok elemzésének eredményéről

3.3.4.7 Ötödik lépés: Cselekvési változatok összehasonlítása

A törzs a törzsfőnök vezetésével végrehajtja a cselekvési változatok összehasonlítását azzal a céllal, hogy javaslattal tudjanak élni a parancsnok irányába a cselekvési változat kiválasztását illetően.

A törzs csak a végrehajtható cselekvési változatokat hasonlítja össze. (Végrehajtható: az alegység képes a feladat végrehajtására a rendelkezésre álló idő alatt a rendelkezésre álló erőforrásokkal.)

Kiinduló adatok:

1. Hadijáték eredménye
2. Értékelési mutatók (összehasonlítási szempontok)

Végrehajtandó feladatok:

1. Előnyök, hátrányok értékelése
2. Cselekvési változatok összehasonlítása

Eredmények/kidolgozott okmányok:

1. Értékelt cselekvési változatok

Előnyök, hátrányok értékelése:

Az egyes cselekvési változatok előnyeinek és hátrányaiból a törzs minden részlege és szaktisztje végrehajtja a saját szakterületére vonatkozóan a cselekvési változatok összehasonlításának előkészítése érdekében. Az értékelés során a korábban megfogalmazott értékelési mutatókat (összehasonlítási szempontokat) alkalmazzák.

Cselekvési változatok objektív összehasonlítása:

A törzs a törzsfőnök vezetésével összehasonlítja a cselekvési változatokat. A törzsfőnök általában két módszerből választja ki a legmegfelelőbbet az összehasonlítás elvégzéséhez.

Számszerű (súlyozott) összehasonlítás:

Előkészítése és végrehajtása a legtöbb időt veszi igénybe, ugyanakkor a legtisztább képet adja. A súlyozást a terület a feladatban értékelt fontossága szerint kell megállapítani. Az értékelési szempontok feladatainként változhatnak. Az értékelésre vonatkozó minttáblázatot a VI. fejezet tartalmazza.

Szöveges összehasonlítás:

Az előnyöket és hátrányokat szövegesen fogalmazza meg, ami nagy részletességet tesz lehetővé. Ezt a fajta összehasonlítást azonban a törzs tagjainak szakmai felkészültsége és a személyes preferenciák sokkal nagyobb mértékben befolyásolhatják, mint a számszerű összehasonlítást, így kiemelten fontos a törzs pártatlanságának és objektivitásának megőrzése.

3.3.4.8 Hatodik lépés: Cselekvési változat kiválasztása (döntés)

Az összehasonlítás után a törzs jelenti a parancsnoknak az összehasonlítás eredményét, és egyben javaslatot is tesz a végrehajtandó cselekvési változatra. Fontos, hogy a jelentés tény szerűen és teljeskörűen tartalmazza azokat a háttér-információkat, amelyek megalapozták a cselekvési változatot. Mindezek mellett a parancsnok dönthet úgy, hogy nem fogadja el a javasolt cselekvési változatot, vagy csak módosításokkal fogadja el.

Kiinduló adatok:

1. Értékelt cselekvési változatok

Végrehajtandó feladatok:

1. Cselekvési változat kiválasztása (döntés)
2. Parancsnok végső tervezési útmutatójának kiadása
3. Előzetes Harcintézkedés kiadása

Eredmények/kidolgozott okmányok:

1. Kiválasztott cselekvési változat
2. Vélegesített szándék
3. Vélegesített Parancsnok Kritikus Információ Igénye
4. Parancsnok végső tervezési útmutatója
5. 3. sz. Előzetes Harcintézkedés

A végrehajtandó cselekvési változat kiválasztása (döntés):

A kidolgozott cselekvési változatok jelentésére, valamint a végrehajtásra javasolt cselekvési változat kiválasztására a tervezőrészleg összeállítja és levezeti a döntés-előkészítő értekezletet.

A döntés-előkészítő értekezlet levezetési rendje (változat):

Tartalom	Felelős
Bevezetés	TÖF
Szándék 2 szinttel feljebb	G/S 3
Szándék 1 szinttel feljebb	G/S 3
Saját erők helyzete	G/S 3
HFÉ	G/S 2
Ellenség cselekvési változatai	G/S 2
Saját cselekvési változatok: a) alkalmazott feltételezések; b) nyilvántartások, számvetések eredményei c) hadijáték eredménye (ha azt követően nem volt törzsértekezlet) d) cselekvési változatok előnyei, hátrányai	G/S 3
Javasolt cselekvési változat	TÖF
Parancsnoki feladatszabás	PK

Az értekezlet végén a törzs javaslata alapján a parancsnok meghozza döntését az elfogadott cselekvési változatra vonatkozóan.

A döntés az alábbi lehet:

- a) Elfogadja a törzs javaslatát módosítás nélkül: ebben az esetben a törzs folytatja munkáját
- b) Módosítással fogadja el a törzs által javasolt cselekvési változatot: a törzs végrehajtja a módosításokat és elvégzi a cselekvési változat elemzését, majd jelent annak eredményéről
- c) Elveti a kidolgozott cselekvési változatokat: a tervezési folyamat előlről kezdődik a cselekvési változat kidolgozásától

Parancsnok végső tervezési útmutatójának kiadása:

Az elfogadott cselekvési változat kiválasztása után a parancsnok kiadja végső tervezési útmutatóját, amelyben meghatározza a további tervezőmunka feladatait.

A tervezési útmutató tartalmazza az alábbi elemeket:

- Újrafogalmazott szándék (amennyiben változtatni kell)
- Frissített Parancsnok Kritikus Információ Igénye
- Begyakorlások részletei
- Vállalható kockázat (amennyiben az idő engedi, a parancsnok konzultál más alegységekkel, és/vagy az elöljáró parancsnokkal a vállalható kockázatról)

3. sz. Előzetes harcintézkedés kiadása:

A parancsnok döntése és végső tervezési útmutatója alapján a törzs kidolgozza és kiadja a 3. sz. Előzetes Harcintézkedést, amely tartalmazza az alábbi információkat:

- a) Küldetés
- b) Parancsnok szándéka
- c) Frissített Parancsnok Kritikus Információ Igényei
- d) Harc elgondolása
- e) Műveleti terület
- f) Alárendeltek feladatai
- g) Begyakorlások részletei
- h) Időrend

Amennyiben a feladatok egy része a dandár (ezred, zászlóalj) hatáskörén kívül esik, illetve bizonyos feladatrészek elvégzéshez nem áll minden erőforrás a rendelkezésre (de előzetesen már azonosították annak rendelkezésre állását más szerveztnél), a tervezőrészleg kérelmet állít össze és terjeszt fel az elöljáró felé a parancsnok jóváhagyásával.

3.3.4.9 Hetedik lépés: Harcparancs összeállítása

A folyamat utolsó lépése a kidolgozott terv parancsosítása, az addig nagy valószínűsséggel elektronikusan létező szöveges rész és az egy térképfólián létező grafikus rész sokszorosítása és olyan formában történő kommunikálása, hogy a tartalma egyértelmű maradjon. A törzs tartsa szem előtt, hogy a több napos kidolgozó munka miatt számukra sok információ köztudott és egyértelmű lehet, ezek viszont nem lesznek azok az alárendeltek számára. A törzsnek tehát alapvető feladata, hogy minden információ egyértelműen belekerüljön a parancs végleges változatába, ami szükséges a terv sikeres végrehajtásához.

Kiinduló adatok:

1. A törzs által elkészített összes okmány

Végrehajtandó feladatok:

1. Harcparancs összeállítása
2. Harcparancs jóváhagyása
3. Harcparancs kihirdetése
4. (Törzs felkészülése a végrehajtásra)

Eredmények/kidolgozott okmányok:

1. Harcparancs és mellékletei

Harcparancs összeállítása:

A jóváhagyott cselekvési változat alapján a törzs összeállítja a harcparancsot. A jóváhagyott cselekvési változat vázlatához képezi a műveleti térkép alapját, míg a cselekvési változat magyarázó szövege lesz a harc elgondolásának alapja. A parancs kidolgozása során törekedni kell a tömör, egyértelmű fogalmazásra. Cél, hogy az alárendeltet ne terheljük fölösleges információkkal, de megkapjon minden szükséges ismeretet.

Harcparancs jóváhagyása:

A harcparancs jóváhagyása előtt a parancsnok ellenőrzi azt. A parancsnok döntése alapján ezt a jogkört átruházhatja a helyettesére, a törzsfőnökre, vagy a G/S 3 részlegvezetőre. Az ellenőrzést követően a parancsot a parancsnok hagyja jóvá. A parancs jóváhagyását követően a törzs a szükséges mennyiségben sokszorosítja a parancsot, és felkészül annak kiadására.

Harcparancs kihirdetése:

A harcparancs alárendelt parancsnokok jelenlétében történő kihirdetésére lehetőség szerint időt kell szakítani. A parancs kihirdetését követően a parancsnok visszakérdezéssel bizonyosodik meg róla (confirmation brief), hogy az alárendeltek megértették a feladatot.

A törzs felkészülése a végrehajtásra:

Mivel a tervezés feladatai nem a harcvezető központ állományára hárulnak (de részt vesznek/vehetnek benne), a felkészülés egyik legfontosabb feladata, hogy ez az állomány megismerje a tervet a végrehajtás megkezdése előtt olyan részletességgel, hogy képes legyen a harc vezetésére.

Ebben az időszakban kerülnek megalakításra és kikülönítésre a harcálláspontok és azok a részlegek, akik a végrehajtás időszakában különböző feladatot látnak el (pl. harcvezető, tervező stb. részlegek).

3.4 GYAKORLATTERVEZÉS

3.4.1 A gyakorlattervezés alapjai

Mivel a Szövetségen belül minden NATO gyakorlaton 2025-től egy új Gyakorlattervezői Eljárást (Exercise Process – EP) kell használni, ezért szükséges, hogy a törzstisztek ismerjék az eljárásrendet.

Kötelék Kiképzés és Gyakorlatok (KKGY - Collective Training and Exercises – CT&E) célja, hogy felkészítsék a harcoló elemeket (FE – Force Elements) a katonai műveletek meghatározott szabványok szerinti végrehajtására.

Kötelék Kiképzés (KK - Collective Training – CT): tájékoztatók és kiképzési rendezvények vezetésével fejleszti a harcoló elemek teljesítőképességét, kiképzettségi szintjét. Két kategóriája van: Academics (A – előadások/tanulmányok) és BST (Battle Staff Training – Törzsfelkészítési foglalkozások, törzsgyakorlások)

Gyakorlat fogalma: Gyakorlat: a parancsnokok, a törzsek, a csapatok, valamint más katonai szervezetek alaprendeltetésre való felkészítésének legfőbb formája, alapvető módszere. A gyakorlat egy olyan értékes eszköz, amellyel egy haderő koncepcióit, eljárásait, rendszereit és harcászati fogásait teszteli és értékeli. A gyakorlatok arra is lehetőséget nyújtanak, hogy kiépítsék és fejlesszék az interoperabilitást, valamint hozzájárulnak a haderők védelmi képességeinek átalakításához, fejlesztéséhez.

A gyakorlatok minden esetben értékeléshez kötöttek, melyet egy értékelő/elemző csoport hajt végre.

A gyakorlatot az is megkülönbözteti egy törzsgyakorlástól, felkészítési rendezvénytől, hogy míg a törzsgyakorlás mozzanatai ismételhetők, a tevékenység oktatási célzattal bármikor leállítható, megszakítható, majd újra indítható.

Gyakorlatok esetében a STARTEX üzenet kiküldése után a tevékenység nem állítható meg, nem szakítható meg, kivétel, ha ezt a végrehajtó/irányító állomány személyes védelme indokolja.

A gyakorlattervezés folyamata egy tudatos, koordinált, szervezett (sokszor több-nemzeti) törzseljárás, melynek rendeltetése a gyakorlat céljának, célkitűzéseinek, kiképzési céljainak leghatékonyabb elérését biztosító, a valós helyzetet a lehető legjobban megközelítő környezet, körülmények és feltételek megteremtése. Egy gyakorlat – minden részletre kiterjedő – tervezési folyamata egymáshoz kapcsolódó, és egymásra épülő tervezői rendezvények (megbeszélések, konferenciák, értekezletek, szemrevételezések stb.) során, a meghatározott felelősségek és feladatak teljesítése, meghatározott lépések és főtevékenységek végrehajtásával valósul meg.

A gyakorlatok fejlesztik a harcoló alegységek és törzsek kiképzettségét a tervezés és a valós vagy szimulált műveletek végrehajtására.

A gyakorlatok új csoportosítása:

- CRP (Crisis Response Planning – Válságreakáló Tervezés)
- DEPLOYEX – átcsoportosítási gyakorlat;
- EMPLOYEX – alkalmazási gyakorlat.

Kiképzési fejlődés (TP – Training Progression): Egy gyakorlat során a kiképzettségi szint növelése egy egymást kiegészítő, egymásra épülő kiképzési események összessége, amelyek a gyakorlat tervezési eljárásban keresztül illeszkednek egymáshoz.

3.4.2 A Gyakorlattervezési Eljárás (Exercise Process – EP) négy szakasza:

- Kezdeményezés – Initiation (0. szakasz),
- Végrehajtás körülményeinek meghatározása – Specification (1. szakasz),
- Tervezés – Planning (2. szakasz) és
- Végrehajtás – Conduct (3. szakasz).

A Gyakorlattervezési Eljárás visszacsatolási folyamatokkal van szinkronizálva (kiképzés, felbecsülés (assessment), értékelés és képesség integráció).

A Gyakorlattervezési Eljárás során, a gyakorlatok szakaszaival a szerepek és felelősségek változnak. Ezek a szerepek és felelősségek határozzák meg a fő beosztású személyek tevékenységét. A Fő személyek a következők: Gyakorlat Elrendelő Parancsnok, Gyakorlat Levezető Parancsnok, Gyakorlat Támogató Parancsnok, Gyakorlat Igazgató, Értékelő Csoport Vezetője, Gyakorlat tervezésért és levezetésért felelős tiszt, stb.

A tervezési eljárást gyakorlat irányító, támogató és tervező csoportok koordinálják a fő személyek képviseletében. Szabály, hogy minden olyan parancsnokság, szervezet, amely a Végrehajtó Állományt adja gyakorlat tervező csoportot, vagy részleget állít fel. Hasonlóan a gyakorlat levezető és támogató parancsnok is kijelöl gyakorlat tervező csoportot. Az egyes tervező csoportok közötti szinkronizációt, alá- és fölérendeltséget a tervezési kézikönyv mutatja meg a gyakorlat szakaszai során.

A végrehajtó állományban megkülönböztetünk Elsődleges és Másodlagos Végrehajtó Állományt. Ha röviden akarjuk megfogalmazni a különbséget, akkor ez azt jelenti, hogy a Másodlagos Végrehajtó Állomány tevékenysége nem hátráltathatja az Elsődleges Végrehajtó Állomány kiképzettségi szintje növelését.

Gyakorlatvezetőség (EXCON - Exercise Control) az a szervezet, amely 3 fő szempont szerint ellenőrzi, irányítja a gyakorlat végrehajtását: valós kiszolgálás; tartalomszolgáltatás és kiképzés. A Gyakorlatvezetőséget támogatják az EXSUP (Exercise Support), az EXCO (Exercise Content) és a TT (Trainer Team) Főnökök.

Megerősített Alájátszó Állomány (R-RC -Robust Response Cell). Azon előjárót (HICON), alárendeltet (LOCON), szomszédot (SIDECON) vagy ellenerőt (OPFOR) megjelenítő elemek, melyek illeszkednek a műveleti területbe, annak szomszédságába vagy azon túl működnek és/vagy a harceljárásba (Battle Rhythm – BR) fedik le az alájátszók. Az alájátszók (Response Cell - RC-) jelenítik meg az alárendelteket, amelyekkel a TA együttműködik, és amelyeket vezet/irányít.

A Hosszútávú tervek határozzák meg a gyakorlatok általános követelményeit, a Gyakorlat Célját (Exercise Aim - EA) és a Gyakorlat Célkitűzéseit (Exercise Objectives - EO), valamint a gyakorlat paramétereit, hogy lehetővé tegyék a gyakorlat programozók számára a gyakorlatok koordinálását és a kritikus erőforrások előre tervezését. Ezen információk alapján kerül végrehajtásra a Gyakorlattervezési EljárásP 0. szakaszát.

A Gyakorlat Célja és a Gyakorlat Célkitűzései a Hosszútávú Tervekből származnak és összhangban vannak a politikai és stratégiai szintű iránymutatásokkal. Felsorolják azokat az egyéni és kollektív célokat, amelyeket a fő szereplőkhöz rendelt az elöljárója és ezeket megerősíti az OSE amivel elindítja a gyakorlat tervezési eljárást.

A Gyakorlat Célkitűzései (EOs) – minden egyes Fő Képesség Területen (Main Capability Area – MCA) mit és milyen mértékben gyakoroljon a Végrehajtó Állomány, és arra szolgálnak, hogy a gyakorlatok előkészítését, végrehajtását és elemzését összpontosítsák. Az EO-kat az OSE határozza meg a gyakorlat átfogó stratégiai/hadműveleti/harcászati elképzelése, célja és szándéka alapján.

Kiképzési Célkitűzések (Training Objectives - TO) elérendő kiképzési célok jelentenek, amelyet a Végrehajtó Állománynak el kell érnie, meghatározott szabványhoz kapcsolódó feltételek mellett. A TO-at a Végrehajtó Állomány állítja össze és az OCE hagyja jóvá.

A Gyakorlattervezési Eljárás szakaszai megkezdéséhez ki kell dolgozni az OSE Iránymutatását. Az OSE Iránymutatása tartalmazza az OSE naprakész útmutatását a gyakorlat és a tervezési eljárás vonatkozásában. Meghatározza a szerepeket és a felelősségeket és a tervezési eljárás során követendő irányvonalaikat. Az OSE Iránymutatása az OSE szervezetéhez tartozó tervező csoport részére végrehajtási parancs is egyben. Az OSE Iránymutatása az adminisztratív bemeneti dokumentuma az EP 1. szakaszának. Ezt a dokumentumot az EXINT-el együtt adják ki, amely viszont a gyakorlathoz kapcsolódó tényeket, korlátozásokat, körülményeket, a Gyakorlat Célját és Célkitűzéseit tartalmazza. Az OSE Iránymutatása érvényes a teljes EP-re és az EXINT-el és EXSEP-el együtt meghatározza az OSE által szabott határok a tervezéshez és a végrehajtáshoz. Az OCE-nak, az ODE-nak, a TA-nak és a támogató szervezeteknek be kell tartaniuk ezen korlátokat, határokat, ettől eltérni csak az OSE engedélyével lehet.

OCE Iránymutatása egy parancs az OCE vezette gyakorlat tervező csoportok részére. A parancs a gyakorlat tervezési eljárás második szakaszára határoz meg feladatokat. Tartalmazza a tervezési eljárás fő eseményei (tervező konferenciák) lebonyolításával és a Gyakorlat Terv (EXPLAN) kidolgozásával kapcsolatos szerepeket és felelősségeket. Az OCE Iránymutatása az EP 2. szakasz megkezdéséhez szükséges dokumentum.

A gyakorlat lebonyolítását irányító parancsok, valamint minden egyes Végrehajtó Állomány parancsnoksága Helyi gyakorlatos parancsot (Local Exercise Order – EXORD) ad ki a saját résztvevő elemei részére. Az EXORD a kiinduló dokumentum a TA számára a tervezési eljárás 3. szakaszában.

A Gyakorlatot Kezdeményező Parancs (EXINT - Exercise Initiation) a tervezési eljárás 0. szakasz végdokumentuma az OSE jóváhagyásával. Kihirdeti az általános követelményeket, a gyakorlat célját és célkitűzéseit, a gyakorlat paramétereit és a főbb mérföldköveket. Tartalmazza a kiképzési célkitűzések tervezetét is.

A Gyakorlat Kiinduló Adatai (EXSPEC - Exercise Specification): a tervezési eljárás 1. szakasz végterméke. Megerősíti az EXINT-et és meghatározza a gyakorlat ambíciót, a kiképzési eseményeket, a kiképzettségi szint tervezett emelését, fejlődését, az erőforrásokat és a felelősségeket.

A Gyakorlat Terv (EXPLAN - Exercise Plan) a tervezési eljárás 2. szakaszának terméke, melyet az OCE hagy jóvá. Megerősíti az EXSPEC-et, és konkrét részleteket biztosít a gyakorlat végrehajtásához.

A Gyakorlat Jelentés (EXREP - Exercise Report) a tervezési eljárás 3. szakasza végdokumentuma az OCE jóváhagyásával. Jelenti, hogy a gyakorlat ambíciója (gyakorlat célja, célkitűzései és a kiképzési célkitűzések) milyen mértékben teljesültek és milyen mértékben optimalizálták az erőforrások felhasználását.

3.4.2.1 A tervezési eljárás 0. szakasza: a gyakorlatok tervezésének kezdeményezése (*initiation*)

A tervezési kézikönyv folyamatábrán Fő és Részfeladatok szerepelnek. A Fő feladatok két számjegyűek és az első számjegy azt mutatja, hogy melyik szakasz fő feladatáról van szó, a második szám pedig azt jelenti, hogy az adott tervezési szakasz hányadik fő feladatáról beszélünk. Példa: a 0. szakasz harmadik Fő feladatát így jelöljük: 0.3.

Érteleм szerűen a szakaszok részfeladait három számjeggyel jelöljük, tehát ha az első szakasz második Fő feladatának a harmadik Részfeladatát jelöljük, akkor ez a következő lesz: 1.2.3.

A Tervezési Eljárás 0. szakaszának célja, hogy:

- a. Kidolgozásra kerüljen a fő szereplők közös egyetértése a gyakorlat prioritásával, két fő okmány által: az EXINT és az OSE Iránymutatása.
- b. Elindítson egy sok időt felemészítő tevékenységeket, mint például más gyakorlatok csatolása, költségek becslése vagy az interoperabilitási modulok fejlesztése.
- c. A Gyakorlat Koncepciójából (Exercise Concept - EC) kiindulva és figyelemmel más fontos kapcsolódó dokumentumokra a 0. szakasz megválaszolja az 5W-t és a Hogyan?-t
  - Why (Miért): A kidolgozott és jóváhagyott Gyakorlat Célja.
  - What (Mit): A gyakorlat kiképzettségi szintjének emelését szolgáló felkészítési / kiképzési események (az EP-be integrálandó CT&E események és gyakorlatok sorozata) és a Gyakorlat Célkitűzései tervezete.
  - Who (Ki): A gyakorlatra kialakított Vezetés- Irányítási Rendszerének (C2) felépítésének megerősítése és a főbb résztvevők maximális számának és létszámának meghatározása.
  - Where (Hol): A megfelelő gyakorlótér/helyszín és a valós átcsoportosítási követelmények beazonosítása.
  - When (Mikor): A Tervezési Eljárás során tervezett főbb események rendjének megerősítése (helyszínnel és időpontokkal).
  - How (Hogyan): A felelősség és hatáskörök kidolgozása a Végrehajtó Állomány, a Gyakorlatvezetés és az ellenőrzés, értékelést végző szervezetek részére (célok, utak, eszközök).

A 0. szakasz az OSE naprakész útmutatásaival az EXINT és az OSE Iránymutatása (parancs a Tervezési Eljárás végrehajtására) kiadásával zárul, amelyek az adminisztratív adatokat határozzák meg. minden a 0. szakaszt lezáró dokumentum kiadható az OSE Iránymutatás mellékleteként. Az EXINT tartalmazza a tervezet Gyakorlat Alapvetéseit, mint néhány dia, amely a Parancsnoki Levéllel kerül kiadásra. Egy számítógéppel támogatott törzsgyakorlás során nincs szükség egy valós terepen végrehajtandó gyakorlathoz (LIVEX) hasonló 0. szakaszra, az OSE Iránymutatása önállóan is kiadható közvetlenül az 1. szakasz előtt, vagy

annak kezdetén. Egyszerűbb gyakorlat esetén a 0- szakasz csak egy törzstiszti szintű felülvizsgálatra és előkészítő eseményre korlátozódik.

A 0. szakasz azt OSE vezeti. Az OSE-t a 0. szakasz elejétől kezdve, előre meghatározott gyakorlat előkészítő csoportok segítik: az Steering Group-ot (SG) a kulcsfontosságú érdekelt szervezetek vezetőinek képviselői alkotják; az SG-t segítő Exercise Bord (EB), mely az OPR-ból és a kulcsfontosságú képviselőkből áll; az Exercise Ggroup (EG) mely integrálja a szakértőket/szaktiszteket és egy-egy Exercise Team (ET) minden kiemelt résztvevő szervezettől, amely támogatja az EG-t.

3.4.2.1.1 Fő feladat: Gyakorlat Kezdeményező Konferencia (Exercise Initiation Conference – EIC) összehívása.

A kiemelten fontos szervezetek vezetőinek képviselőit, valamint a gyakorlatot előkészítő csoportok (EB, EG, ET) és az OSE szervezetének ET alapvető tagjait kell összehívni. A konferencia egy felkészülési esemény a Tervezési Eljárás megindításához.

Első részfeladat: Az OSE kijelöli a saját OPR-át, aki felelős az EXINT és az OSE Iránymutatása kidolgozásához vezető további tevékenységek lefolytatásáért. Az OSE OPR irányítja a 0. szakasz munkarendjének és módszerének a szervezését.

Második részfeladat: Az OSE OPR koordinálja az adminisztratív intézkedéseket és a Meghívó kiadását az EIC-re, mely magába foglalja a BAR-t (Before Action Review – Cselekvés Előtti Felülvizsgálat) és az EOWS-0 -t (Exercise Objectives Workshop-0 – Gyakorlat Célkitűzések Munkamegbeszélés-0). Ezen Meghívó tartalmazza az EIC célját, napirendjét, az elvárt résztvevőket és a végrehajtandó feladatokat

A Meghívóhoz kiinduló adatként mellékelni kell a gyakorlat koncepcióját, amely a Hosszútávú Tervekből és/vagy Éves Kiképzési Intézkedésből és/vagy az NGYKRP-ből származik. Gyakorlat Koncepció hiányában az OSE OPR dolgozza ki, együttműködve az OSE-val, ODE-val és a PTA-val.

A Gyakorlat Kezdeményező Konferencia jelentős létszámu részvételt igényel annak érdekében, hogy lehetővé tegye a gyakorlatban érintett szervezetek vezetői részére az átfogó és teljes megértést. Elvárt résztvevők: szervezetekként 1 fő OPR és kiképzési szaktiszten kívül még a következőfunkcionális szaktisztek/szaktisztek várhatóak el a 7 MCA lefedése érdekében:

- Az OSE szervezetének minden Főnökségéről 1-3 fő szakértő (ezért is javasolt az EIC-t az OSE szervezénél tartani);
- PTA-től 7 fő szaktiszt (1 fő minden MCA-ra);
- STA-től 3 fő szaktiszt (OPS-LOG-INTEL).

Az elvárt részvevőket a lehető leghamarabb ki kell értesíteni és az EIC Meghívóban részletezni.

3.4.2.1.2 Fő feladat: A Gyakorlat Kezdeményező Konferencia (EIC) levezetése.

A konferencia célja az EXINT és az OSE Iránymutatása kidolgozása, valamint a parancsnokok 0. szakaszt lezáró VM-0 (Validation Meeting – Jóváhagyó Értekezlet) előkészítése. Ebben az időben a parancsnoki csoportok képviselői, a vezető mentorok/tanácsadók, az EB és a szakértők a CT&E -ből, előljárói útmutatásokból származó információkat gyűjtik össze kifejezetten a közelgő gyakorlatra való tekintettel. Összehasonlítják a korábbi útmutatásokat és feltételezéseket a valós tapasztalatokkal.

Amennyiben igény mutatkozik az EC és/vagy a prioritások módosítására, vagy az adott gyakorlat és a való világ közötti szinkronizálásra, ezt az OSE törzse összegezi és előkészíti a parancsnokok tájékoztatása és döntése érdekében. A továbbiakban az EIC résztvevői releváns és végrehajtható Kiképzési Célkitűzéseket dolgoznak ki. A PTA szinkronizálja a PTR-t (Primary Training Requirement – Elsődleges Kiképzési Követelmények) a Kiképzési Célkitűzések tervezetével. A Kiképzési Célkitűzések az EOWS-1 alatt kerülnek véglegesítésre és az EXSPEC-ben kerülnek kiadásra az 1. szakaszban. Mindez felgyorsítja egy pontosabb gyakorlat szcenárió kidolgozását a 2. szakaszban és segítik a CRP (Crisis Response Planning – Válságreaktív Tervezés) előkészítését és végrehajtását a 3. szakaszban.

Részfeladatként jelentkezik a BAR előkészítése. Az OSE, OCE, ODE és TA OPR-jai összegyűjtik és felülvizsgálják a saját szervezetük kiképzési követelményeit és képességeit, majd átadják az OSE OPR-nak, hogy megkezdhessék a gyakorlat jellemzőinek összeállítását minden érintettre vonatkozóan és adatokat biztosítsanak a BAR-ra való felkészüléshez.

Következő részfeladat az EOWS-0 előkészítése. Az OSE funkcionális szakértőket jelöl ki Kiképzési Célkitűzés koordinátoroknak minden egyes MCA-ban, és elkészítik a Kiképzési Célkitűzés tervezeteket az OSE OPR segítségével.

A Gyakorlat Kezdeményező Konferencia egy parancsnoki szintű megbeszéléssel, ötletbörzével kezdődik, amelyet az OSE TÖF helyettese vezet, és az OSE Kiképzési Főnöke irányít, az OSE, az OCE, az ODE, a TA parancsnokai és vezető mentorai/tanácsadói közreműködésével.

Az alábbi információk kerülnek felülvizsgálatra:

- Az EC a feltételezésekre összpontosítva,
- Új kollektív és TA specifikus kiképzési követelmények,
- A gyakorlat beállítása és kialakítandó szcenárió,
- BAR az új koncepciókra, tapasztalatokra és megtartandó eljárásokra a korábbi gyakorlatokból fókuszzálva,
- Politikai-katonai és vezető/parancsnok szintű megfontolások.

A továbbiakban megállapodnak a parancsnoki szintű TA kihívásokban, lehetővé téve a C3 (Command, Control and Consult) Kiképzési Célkitűzések vázolását a 0. és 1. szakasz során. Az egyeztet parancsnoki szintű TA kihívások és a C3 Kiképzési Célkitűzések lesznek az

alapjai a további megbeszéléseknek és vizsgálatoknak a későbbi 2. szakaszban levezetendő Stratégiai Munkamegbeszélésnek.

Az OSE OPR az EIC résztvevőinek támogatásával:

- pontosítja a gyakorlat C2 felépítését. Az egyes haderő elemek és nemzeti parancsnokságok maximális részvételi szintjét és kapcsolati rendszerüket.
- A C3 rendszer kidolgozását és a Kiképzési Célkitűzések elkészítését.

A konferencia egy törzstiszti szintű EOWS-0 folytatása és az EBM-0 (Exercise Board Meeting – Gyakorlat Testület Megbeszélés) megtartásával folytatódik.

A Gyakorlat Kezdeményező Konferencia állománya 2 részre oszlik, hogy befejezzék a maradék EO-k: „Plan”-J5/J35, „Project”-JSEC/JLSG, „Inform”-J2, „Engage”-J3, „Protect”-J3, „Sustain”-J4 kidolgozását. Eközben levezetésre kerül az EBM-0 is folyik.

Minden egyes Kiképzési Célkitűzés szindikátust egy OSE Kiképzési Célkitűzés koordinátorból (vezető) és az OSE parancsnokság részlegeinek és a résztvevő erőelemek szakértő képviselőiből. Az OSE J/G7 és az ODE támogatja a OSE Kiképzési Célkitűzés koordinátorokat a kidolgozás módszertanával kapcsolatosan és biztosítják, hogy a Kiképzési Célkitűzések tervezetei végrehajthatók legyenek.

A Gyakorlatot Kezdeményező konferencia a Kiképzési Célkitűzések megerősítésével és a hátralévő feladatak bemutatásával fejeződik be. A megbeszélést az OSE J7 elnökli azzal a céllal, hogy koordinálja a Kiképzési Célkitűzéseket, feljegyzi a végrehajtandó feladatakat (Action Items). A konferencián a Kiképzési Célkitűzés koordinátorok tájékoztatnak a saját Kiképzési Célkitűzésekéről, jelentik a kidolgozó csoportjuk által megfogalmazott javaslatokat.

A Konferencia levezetése utáni következő Fő feladat a 0. szakaszhoz kapcsolódó parancsnoki jóváhagyó megbeszélés előkészítése és levezetése. A Gyakorlat Kezdeményező Konferenciát követően az OSE OPR az EB-vel összeállítja az EXINT és az OSE Iránymutatása végső tervezetét. Ezután az OSE OPR összehívja a parancsnoki jóváhagyó megbeszélést, ahol az OSE, az OCE, az ODE, a TA és a támogató szervezetek parancsnokai jóváhagyják az EXINT-t és az OSE Iránymutatása-t.

Az OPR-ok és a szaktisztek tájékoztatják saját szervezetüket a Gyakorlat Kezdeményező Konferencia eredményeiről és visszajelzést adnak az OSE OPR-nak és a Kiképzési Célkitűzés koordinátoroknak. Eközben az OSE OPR az EB megjegyzéseit integrálva összeállítja az EXINT-t és az OSE Iránymutatása végső tervezetét.

A parancsnoki jóváhagyó megbeszélést az OSE vezeti le. A résztvevő parancsnokok megerősítik az EXINT-et, elfogadják az OSE Iránymutatása-t és megvitatják a lehetséges kockázatokat és lehetőségeket. Az OSE útmutatást biztosít a Tervezési Eljárás 1. szakaszához és a gyakorlat kiinduló adataihoz.

Ezután az OSE OPR kiadja az RoD-t (Record of Decision – Döntések Jegyzőkönyve), vagy az értekezlet Összefoglaló Jelentését. Az RoD magába foglalja a született döntéseket és

feladatokat valamint a parancsnokok útmutatását, míg az Összefoglaló Jelentés leírja a háttér információkat, a lényeges tárgyalási pontokat, a következtetéseket és a gyakorlaton résztvevő és fő érdekelt felek ajánlásait/feladatait. Az OSE az EXINT-t az OSE Iránymutatása-val párhuzamosan adja ki.

Az 1. szakasz – Specifikáció során kerülnek meghatározásra és elrendelésre a gyakorlatok feltételrendszeré és a végrehajtás körülményei. A szakasz a gyakorlatok keretrendszerének kialakítását célozza és rendeli el az EXERCISE SPECIFICATION jóváhagyásával.

3.4.2.2 A tervezési eljárás (*specification*)

3.4.2.2.1 A tervezési eljárás 1. szakasza A gyakorlatok specifikációinak a kialakítása (*specification*)

Az 1. szakasz (Specifikáció) során kerülnek meghatározásra és elrendelésre a gyakorlatok feltételrendszeré és a végrehajtás körülményei. A szakasz a gyakorlatok keretrendszerének kialakítását célozza és rendeli el az EXERCISE SPECIFICATION jóváhagyásával.

Az 1. szakasz végső dokumentuma az EXSPEC. Az EXSPEC egyrészt meghatározza az ambíciókat, az erőforrásokat és az EXINT-ben leírt felelősségi köröket, másrészt az EXSPEC alapdokumentumként / hivatkozási alapként használatos. Továbbá az EXSPEC az OSE parancsa az OCE felé, hogy tervezze meg, hajtsa végre és elemezze/értékelje a gyakorlatot.

A Gyakorlat Céljára, Célkitázéseire, és a Kiképzési Célkitűzésekre való összpontosítással összeköti a gyakorlatban résztvevő/támogató erőket/parancsnokságokat/szervezeteket (OSE, OCE, ODE, TA és a fő közreműködők) útmutatásokkal és megalapozza a gyakorlat részletes tervezését.

Fel kell sorolnia a hozzájuk kapcsolódó feladatokat, elvárásokat és követelményeket. Az EXSPEC-et az OSE-nak 12-18 hónappal a gyakorlat végrehajtási szakasza (3. szakasz) előtt alá kell írnia, hogy egyértelműek legyenek a résztvevők és rendelkezésre állásuk (TA), a támogató szervezetek, a befogadó nemzet, a finanszírozás, a híradó- informatikai rendszer, partner nemzetek és a szcenárió.

Az EXSPEC az 1. szakaszt lezáró parancsnoki jóváhagyó megbeszélés után kerül kiadásra. A jóváhagyás után még akkor is érvényben marad, ha a gyakorlat előkészítése során később kiadandó EXPLAN több szempontból is részletesebb adatokat fog szolgálni.

Az 1. szakaszt az OSE vezeti, amelyet az EB és az EG támogat, amelyeket az OSE, OCE, ODE (ha ki van jelölve) és a TA törzséből, valamint az egyéb támogató szervezetek kiválasztott tagjai alkotnak. Az EB és az EG összetételét, valamint a Tervezési Eljárás idővonalát, beleértve a főbb események időpontjait tartalmazó naptárat is, az OSE Iránymutatása tartalmazza, melyet a Gyakorlat Tervezési Eljárás 0. szakasz végén adnak ki.

Az 1. szakasz első Fő feladata az EB-1/EG-1 értekezlet előkészítése és levezetése. Az értekezletet az OSE OPR szervezi és vezeti le az EXSPEC kidolgozása érdekében. Az 1. szakasz rendszerint Gyakorlat Tervező Csoport értekezletet tartalmaz.

A LIVEX-hez kapcsolódó EXSPEC kidolgozása nagyjából 12 hónappal korábban kezdődik, mint a CPX esetében.

Az OSE OPR az EXINT-re alapozva elkészíti az EXSPEC sablont, majd összehívja az EBM-1-t (szükség szerint) és az EGM-1.1.-t (amely VTC is lehet).

Az EMB-1/EGM-1.1-ben az OSE OPR az OSE Iránymutatására helyezi a hangsúlyt, hogy tartalmazza az 1. szakaszra vonatkozóan az EB/EG összetételét, az elvárt eredményeket, a felelősségeket, az ütemtervet és a munkamódszertant. Az OSE OPR bemutatja az EXSPEC sablont, elmagyarázza, hogy az EG képviselői hol és mikor dolgozzanak be és bejelenti az EXSPEC kezdeti tervezetének ütemezését.

Az EG szükség szerint frissíti/integrálja a gyakorlatra vonatkozó információkat az alapdokumentumokból az EXSPEC sablonba. A 0. szakasz eredményeként a jóváhagyott EXINT-nek ekkora rendelkezésre kell állnia. Amennyiben még nem áll rendelkezésre az EXINT, akkor a Hosszútávú Tervek és az MTEP/NGYKRP szolgáltatja az alapvető információkat a gyakorlat koncepciójáról és felépítéséről. Ezen információkat az EXSPEC-ben kell bővebben kifejteni és megerősíteni.

Az 1. szakasz második Fő feladata a Kiképzési Célkitűzés Munkamegbeszélés (EOWS-1) levezetése (szükség esetén). Az OSE OPR, vagy különálló eseményként vezeti le az EOWS-1-t, vagy szükség szerint egyeztetve az EG-vel a munkamegbeszélést integrálják a következő gyakorlat tervező csoport értekezletbe (EGM) integrálják. Mindkét módszer célja az EOWS-0-án készült Kiképzési Célkitűzések kidolgozásának folytatása és véglegesítése.

Az EOWS-0 résztvevői az OSE/OCE/ODE/PTA kiképzési követelményeire és a PTA parancsnoka által választott kihívásokra való figyelemmel állították össze az EO tervezetét.

Az EOWS-1 célja a Másodlagos Vérehajtó Állomány (STA) Kiképzési Követelményeinek integrálása a Kiképzési Célkitűzésekbe, valamint annak meghatározása, hogy az Elsődleges Vérehajtó Állomány (PTA) által kiválasztott fő kihívásokat milyen mértékben kell megtervezni és végrehajtani. A Vérehajtó Állomány szinkronizálja a Kiképzési Ütemtervét (Procedural Training Roadmap – PTR) az összevont Kiképzési Célkitűzésekkel.

Az 1. szakasz Kiképzési Célkitűzések kidolgozásának eredménye a végső Kiképzési Célkitűzések kialakítása és az Elsődleges Vérehajtó Állomány Elsődleges Kiképzési Követelményeinek (PTR) az összeállítása. A Kiképzési Célkitűzés tervezetek már a 0. szakaszban kidolgozásra, és az EXINT-el kiadásra kerültek.

Harmadik Fő feladat az EGM-1.2./EGM-1.3. tervező értekezlet előkészítése és levezetése, valamint az EXSPEC kidolgozás folytatása. Az 1.1. (EGM-1.1.) és az 1.2. (EOWS-1) Fő feladatok folytatásaként a Gyakorlattervező Csoport (EG) tagjai kidolgozzák az adott részüket az EXSPEC-ben és megküldik az OSE OPR-nak, aki az EGM-1.2. és EGM-1.3. előkészítése során összegyűjti azokat, hogy az EGM-k során az EXSPEC tervezetek további konszolidációja vérehajtásra kerüljön.

A Gyakorlat Tervező Csoport (EG) frissíti a gyakorlat kiképzési rendezvényeit. Meghatározza a gyakorlat megtervezésének és végrehajtásának módját az EA-k és EO-k megvalósítása érdekében, beleértve a képesség integrációs (Capability Integration – CI) projektek (főleg kísérletek/harceljárások/koncepciók és doktrína fejlesztések) megvalósításának megfontolását. Meghatározza, hogy a 3. szakaszban mely képzési blokkokat kell végrehajtani, hogyan kell azokat időben logikaileg felépíteni, sorba rendezni és hogyan alkalmazzák a gyakorlat erőforrásait. Az EG-nek fontólóra kell vennie olyan helyettesítő kiképzési blokkok vagy eszközök készlet használatát, amelyek a legjobban támogatják a követelményeket.

Következő részfeladatként az EG megerősíti az érvényesített részvételi követelményeket és meghívja a potenciális szolgáltatókat a részvételre/támogatásra.

- a. Ez tartalmazhatja dedikált témák szakértőit és tanácsadóit, oktatókat, mentorokat és az irányukba megfogalmazott követelményeket.
- b. NATO Partner és NNE-k (Non-NATO Entity) részvételével kapcsolatosan mindenkorban egyeztetni kell a HVK-val és rajtuk keresztül a SHAPE-el. A partner nemzetek és NNE-k bevonására a NATO MTEP, saját NGYKRP és az EXINT adja meg a kiindulási pontokat. Az OSE szintjének kell biztosítani, hogy a gyakorlatban résztvevő partnerek számára kiadandó NATO dokumentumokat azonosítsák és a hatályos szabályok és eljárások szerint a lehető leghamarabb kiadják a részükre. A partnerek LIVEX-ben való részvételle magába foglalhatja a PETE (Pre-Exercise Quality Threshold Evaluation – gyakorlat előtti minőségi küszöbérték követelmények) meghatározását. minden IO/GO/NGO részvételle a NATO gyakorlatokon szabályozott és azokat követni kell.
- c. Az EG-nek meg kell határozni a más szervezetektől kérhető külső támogatás követelményeit is.
- d. A NATO COE (Center of Excellence – Kiválósági Központ) irányába megfogalmazott támogatási kérelmet a lehető leghamarabb be kell nyújtani a Request For Support Tool for COE használatával.

Ezután az EG megerősíti a Befogadó nemzeti Támogatás elérhetőségét. A Host Nation(s)-ök azonosításra kell, hogy kerüljenek az MTEP/NGYKRP-ben. Az EG megerősíti a HN azon képességét, hogy haz valóban támogatni tudja a gyakorlat vezetését.

Az OCE/ODE OPR megadja a Geo-Stratégiai helyzet gyakorlat narratíváját, mint a szcenárió dokumentumok első részét. Ez általában vészbeli tervezési (Contingency planning) prioritások és az elsődleges tervezési helyzetek valamint a valószínű kockázatok és veszélyek elemzésén alapul, az EG alternatív ajánlásokat fogalmazhat meg az MTEP/NGYKRP-ben foglaltakhoz képest.

Feladatként jelentkezik az értékelést végrehajtó szervezet, az értékelés felépítésének, lebonyolításának, felelősének meghatározása az OSE által.

Új feladatként jelentkezik a Képességintegrációs követelmények meghatározása.

- a. Az OSE együttműködve a képesség integrációban érintett szervezetekkel meghatározza az összes képességintegrációval kapcsolatos projekt követelményeit.
- b. Más szakosodott szervezetek (pl.: COE) is bevonásra kerülhetnek az elemzésbe.

- c. Ezen képességintegrációs tevékenységek nem akadályozhatják sem az EA-k, sem az EO-k elérését.

Stratégiai Kommunikációból (StratCom) adódó feladatok:

- a. A gyakorlat valós StratCom meghatározásához konzultálni kell az OSE StratCOM szervezetével. Alapvető fontosságú hogy a StratCom a kezdetektől beépüljön a Tervezési Eljárásba. A gyakorlathoz kapcsolódó kiemelt események és média napok hasznos alkalmat biztosítanak a StratCom üzenetek átadásához és támogatásához, különösen akkor ha a StratCom egyértelmű EA.
Megjegyzés: A DV napok a politikai és katonai felsővezetők számára kerülnek szervezésre. A DV napok erőforrás igényesek és ha nem megfelelően kerül tervezésre, megzavarhatja a kiképzést. Így a DV napok általában a gyakorlat elejére vagy végére kell ütemezni (vagy a kiképzési tevékenység szünetében). A Protokollt a kezdetektől be kell vonni a tervezésbe.
- b. Kommunikációs irányelv. A gyakorlat kommunikációs irányelvének a meghatározáshoz konzultálni kell az OSE StratCom szervezetével.
- c. Gyakorlat logó. A gyakorlat logója hozzájárul a gyakorlat láthatóságához. Az EG az OSE, OCE, ODE, TA és a fogadó nemzettel szorosan együttműködve tervezí meg a gyakorlat logóját és felvárróját. A tervezési eljárások és sablonok NATO szinten szabályozottak.

További feladatként a gyakorlat költségvetéséért felelős szervezet pénzügyi szaktisztje meghatározza és koordinálja a gyakorlat költségvetési feladatait. Az OSE gazdálkodási tisztje/pénzügyese felelősséget össze kell hangolni az OCE és ODE (ha kíván jelölve) gazdálkodóéval.

Az OSE OPR frissíti a gyakorlat ütemtervének fő pontjait. A Gyakorlat tervezési ütemtervének ki kell terjednie az összes CT&E tevékenység előkészítésére, lebonyolítására és a visszacsatolásra. Ez egy együttműködési folyamat és a teljes Tervezési Eljárás alatt frissíthető.

Az OCE és a TA OPR-ok felvázolják az RLS (Real Life Support – Valós Logisztikai Biztosítás) felelősségeit.

A rendelkezésre álló adatok feldolgozása után az OSE OPR összegyűjti az EXSPEC bedolgozásokat és összeállítja az EXSPEC következő tervezetét. A tervezetet megküldi a Tervező Csoport tagjaival, kérve bedolgozásait az ESC (Exercise Specification Conference) előkészítése érdekében.

Következő fontos Fő feladat a Szemrevételezés végrehajtása (ha szükséges). Az OSE OPR szemrevételezést szervez/vezet le a gyakorlat helyszínének (alkalmasság/elérhetőség) megerősítése érdekében. A HN-t az MTEP/NGYKRP-ben nevezik meg és a 0. szakasz során kell megerősíteni/validálni. Amint lehetséges az OSE OPR-nak egyeztetni kell az OCE OPR-al és a HN OPR-al az első szemrevételezésről, hogy megteremtsék a tervezési alapokat, beleértve a helyszín rendelkezésre állását és a HNS költségeit.

Az OSE OPR a szemrevételezés meghívóját egyezteti a HN által kijelölt szakemberrel. Ezen Meghívó tartalmazza az elvárt résztvevőket (OCE, ODE, TA, HN és szakértők) és a követelményeket. A felkészülés alapvető fontosságú a helyszínen rendelkezésre álló idő

kihasználáshoz. A szemrevételezés megerősíti a gyakorlat helyszíneit és a kapcsolódó híradó-informatikai, kiber, RLS és jogi szempontokat, a valós médiára és látogatókra vonatkozó követelményeket és a pénzügyi támogatási követelményeket. A HNS megerősítését az adott nemzettől meg kell kérni.

A szemrevételezés során a gazdálkodási/pénzügyi tiszt meghatározza a költségeket és frissíti/kidolgozza a Költségvetési Terv elkészítésének ütemezését.

Az OSE OPR kiadja a végrehajtott szemrevételezésről a Jegyzőkönyvet. Ezen Jegyzőkönyv ismerteti a szemrevételezés eredményeit és támogatja az EXSPEC további kidolgozását.

Az OSE OPR az EXSPEC kidolgozásának folytatása érdekében levezeti az ESC-t.

Az EXSPEC véglegesítésének támogatása érdekében, szükség esetén további szaktisztek kerülhetnek bevonásra az EG-be. Az OSE OPR koordinálja az adminisztratív intézkedéseket és az ESC Meghívó kiadását. A Meghívó tartalmazza a várható részvételt (EG+) valamint az elvárt közreműködést és az elkészítendő dokumentumokat. A köztes EXSPEC tervezethez a hozzászólásokat és a bedolgozásokat még az ESC előtt meg kell küldeni az OSE OPR-nak, hogy a konferencián azok érvényesítésre kerüljenek.

A konferencia levezetése után az OSE OPR kiadja az ESC Jegyzőkönyvét és az EXSPEC végső tervezetét.

Ezután az OSE OPR előkészíti és az OSE levezeti az 1. szakaszhoz kapcsolódó Parancsnoki Jóváhagyó Értekezlet-t (VM-1). Az értekezleten jóváhagyásra kerül az EXSPEC és megvitatják a további lehetőségeket és kihívásokat. Az EXSPEC kihirdetése előtti utolsó részfeladatként az EXSPEC végleges tervezetében leírtak szerint az érintett TA parancsnokokkal és a kulcsszereplőkkel megerősíti/jóváhagyja a szerepeket, felelősségeket és kötelezettségeket. A VM-1 végén az OCE tájékoztatja a parancsnokokat a tervezési eljárás második szakasza során várható feladatokról.

Az OSE OPR kiadja az értekezlet Összefoglaló Jelentését vagy az ROD-t. Az ESC jóváhagyott ROD-ja leírja a gyakorlatban résztvevők kötelezettségvállalásait és a további intézkedéseket.

3.4.2.3 A Tervezési Eljárás 2. szakasza A gyakorlat tervezése és tervezési dokumentumok kidolgozása (planning)

A tervezési folyamat második szakaszában az OCE átveszi a felelősséget az OSE-től. Átfogó felelősséget vállal a tervezés végrehajtásáért, azonban bizonyos elemeket delegálhat a Gyakorlat Támogató Parancsnok részére (ODE) (pl. EXCON létrehozása, szcenárió kidolgozása, MEL/MIL Lista összeállítása, szimulációs környezet biztosítása, stb.). Az OCE munkáját a gyakorlat tervező csoport (GYTCS) támogatja.

A GYTCS-t - az OCE által kijelölt - gyakorlatért közvetlenül felelős tiszt (OCE OPR) vezeti.

A GYTCS hajtja végre a részletes tervezést és koordinációt, valamint kidolgozza a Gyakorlat Tervét (EXPLAN).)

A tervezési eljárás második szakaszának célja, hogy összeállításra kerüljenek a következők:

- az OCE Gyakorlat Tervezési Útmutatója;
- a Kiképzési Célkitűzések (TOs);

- a Gyakorlat Terv (EXPLAN);
- a Szcenárió modulok (2-6);
- valamint a Fő Esemény / Fő Incidens Lista (MEL/MIL Lista).

Hasonlóan a 0. és az 1. szakaszhoz, a tevékenység Gyakorlat Tervező Csoport (GYTCS - EG) ülések és Tervezői Konferenciákat, szemrevételezések vezetésével valósul meg.

A szakasz során a következő fő feladatok kerülnek végrehajtásra:

- GYTCS munkaértekezletek vezetése;
- validációs értekezletek vezetése;
- Kiképzési Célkitűzések kidolgozása;
- Gyakorlatot Levezető Parancsnok Gyakorlat Tervezési Útmutatójának a kidolgozása;
- Gyakorlat Terv kidolgozása;
- 2.-6. szcenárió modulok kidolgozása;
- MEL/MIL Lista kidolgozása;
- szemrevételezések vezetése;
- Indító Tervező Konferencia vezetése;
- Fő Tervező Konferencia vezetése;
- Záró Koordinációs Konferencia vezetése.

A GYTCS munkacsoport üléseken arra kell törekedni, hogy valamennyi szakterület lefedésre kerüljön szakemberrel. A munkacsoport ülések helyszíne opcionális, azonban a szakember állomány igény miatt célszerű az OCE parancsnokság ezeket vezetni.

A munkacsoportok általános feladatai a következők:

- a kidolgozott dokumentumok áttekintése;
- a végrehajtott konferenciák eredményeinek értékelése;
- Gyakorlat Terv kidolgozása / pontosítása;
- az elkövetkezendő tervezői konferenciák előkészítése;
- a jövőbeli feladatok, meghatározása (Way-Ahead).

A tervező konferenciák:

HELYSZÍN: OCE HQ vagy Gyakorló Állomány parancsnokság

RÉSZTVEVŐK:

- GYTCS tagok és funkcionális szakértők;
- Gyakorló Állomány és BNT képviselők;
- háttérintézmények, katonai attasé hivatalok, polgári szervek képviselői.

TÉMAKÖRÖK: konferenciát megelőző GYTCS munkacsoport ülésen pontosítva.

SZERVEZŐ ÉS LEVEZETŐ: OCE OPR

ITK: Gyakorlat Terv első tervezetének és 2. szcenárió modul bemutatása és a követelmények tisztázása (pl. gyakorló állomány összetétele).

FTK: Gyakorlat Terv, a gyakorlattal szemben támasztott követelmények és a 3-4. szcenárió modul véglegesítése.

ZKK: 5. - 6. szcenárió modulok véglegesítése és csak koordináció (itt már nem lehetséges tervezési feladat végrehajtása, csak a korábbi feladatok elvárása).

TKK: szükséges esetben lehetséges még egy Technikai Koordinációs Konferencia (híradó/informatika) levezetése.

Az OCE Gyakorlat Tervezési Útmutatója az OCE iránymutatása és parancsa a tervezésben érintett állomány számára. A Gyakorlat Terv megkezdése előtt kerül kiadásra.

A Tervezési Útmutató tartalmi elemei:

- felelősségi- és hatáskörök;
- kiképzési célkitűzések;
- szcenárió;
- pénzügyi erőforrás;
- főbb időpontok;
- Gyakorlat Terv (EXPLAN) előkészítése.

A biztonsági (műveleti) környezet megértése az alapja a kiképzés tervezési folyamatának. A Kiképzési rendszernek a műveleti környezet jellemzőire, komplexitására kell épülnie. A kiképzésnek a Műveleti környezetre adaptált hadműveleti követelményeket kell céloznia, így a Kiképzési Célkitűzéseket az Alaprendeltetésből fakadó műveleti feladatok listájából célszerű kijelölni (Mission Essential Task List).

Annak érdekében, hogy a parancsnok és alárendeltek pontosan tisztában legyenek a művelet sikere érdekében birtokolt, vagy kialakítandó műveleti képességekkel, funkcionális területekre lebontva METL listát dolgoznak ki.

METL példa: *NFIU Műveleti Központ – jelentési (R2) rendszer fenntartása, a művelet RSOM koordináció, a műveleti helyzetkép fenntartása, katonai döntéshozatal / művelettervezés, információmenedzsment (JOCWATCH), összeköttetési rendszer működtetése.*

Természetesen a Kiképzési Célkitűzéseknek szinkronban kell lenniük a Gyakorlat Céljával, a Gyakorlat Célkitűzéseiivel is, ezért azok felterjesztésre kerülnek az OSE részére, jóváhagyásra.

A Gyakorlat Terv eligazítást, útmutatást ad a gyakorlat valamennyi végrehajtó és támogató szervezet részére.

A Gyakorlat Terv tartalmazza:

- gyakorlat időtervét;
- a szcenárió modulokat;
- a szimulációs támogatást;
- a valós logisztikai támogatást;
- a vezetés rendjét;
- a kommunikációs eljárást;
- a gyakorlat irányítás végrehajtását;
- a gyakorlat elemzését, értékelését;
- a jelentések elkészítésének és felterjesztésének rendjét.

A Gyakorlat Terv kidolgozásáért az OCE GYTCS a felelős és az OCE hagyja jóvá.

Az EXPLAN három kötetre oszlik:

1. Gyakorlat helyzetbeállításának kialakítása;
2. Gyakorlat vezetése;
3. Elemzések / ellenőrzések / jelentések rendje.

Az alapját az EXSPEC képezi, annak részletesen kidolgozott változata. A Gyakorlattervezési Útmutató alapján kerül kidolgozásra az EXPLAN kezdeti változata, mely a gyakorlat Indító Tervező Konferenciáján kerül áttekintésre. A gyakorlat Fő Tervező Konferenciáját megelőzően kerül kidolgozásra a pontosított EXPLAN, mely az FTK-n kerül véglegesítésre és aláírásra. A többi gyakorlattervezési dokumentum kidolgozása során az EXPLAN változatait kell használni, mint alapdokumentumot.

Az EXPLAN nem a gyakorló állomány részére készül, ezért nem tartalmaz hadműveleti végrehajtással, tervezéssel és eljárásokkal kapcsolatos információkat. A három kötetben kívül figyelmet kell fordítani a Mellékletek kitöltésére is.

A tervezési eljárás során kidolgozandó szcenárió modulok a következők:

1. modul: Geostratégiai információk (1. szakasz végén az EXSPEC-ben véglegesítik);
2. modul: Hadszíntéri információk;
3. modul: Stratégiai bevezetés (beállítás);
4. modul: Válságreaktív tervezési információk;
5. modul: Az erők aktiválására és az áttelepülésre vonatkozó információk;
6. modul: A végrehajtásra vonatkozó információk.

A 2.-6. szcenárió modulok a második, tervező szakasz során kerülnek kidolgozásra.

A geostratégiai információk (1. Modul) tartalmazzák:

- a válságövezet általános leírása, beleértve a főbb szereplőket;
- a válság leírása (fő regionális szereplők, válság leírása, történelmi háttér, politikai, katonai, gazdasági, kulturális, humanitárius és jogi feltételek);
- Tervezési Alapadatok (mellékleteként) – EXSPEC;
- szcenárió bemutatása.

Hadszíntéri információk (2. Modul) tartalmazza:

- Statikus információk/adatok a régióról, a stratégiai értékelések és a műveleti tervezés támogatás;
- Térképészeti adatkészlet (1:50000 méretarányig, településtervezek, képek, létesítmények gyűjteménye);
- Hadszíntéri adatok (klíma, oceanográfia, katonai eszközök adatai, jelentős polgári eszközök, infrastruktúra);
- Országtanulmányok / információ;
- Regionális / Nemzeti Hadrend (ORBAT);

- OPFOR (műveleti) terv.

Stratégiai bevezetés (beállítás) (3. Modul) tartalmazza:

- Út a válsághoz (Narratív összefoglaló a tervezési helyzethez vezető főbb eseményekről);
- Kormányzati, hírszerzési jelentések, összefoglalók, intézkedések;
- miniszteriumok kérelmei, javaslatai, a válsággal kapcsolatban;
- Honvédelmi Miniszteri Urasítás a HVKF felé egy Katonai Stratégiai Helyzet Értékelés kidolgozására;
- A Honvéd Vezérkar által kidolgozott Stratégiai Helyzetértékelés,
- Kormány határozatok, rendeletek;
- Stratégiai Tervezési Irányelvök, illetve HM Utasítás a Katonai Válasz Lehetőségek Kidolgozására;
- Honvéd Vezérkar által kidolgozott Katonai Válasz Lehetőségek;
- hivatalos felkérés stratégiai Műveleti Elgondolás kidolgozására;
- kidolgozott stratégiai CONOPS.

Természetesen a 3. Modulban a kidolgozandó műveleti okmányokat a tervezési szintje befolyásolja. Az előző pontban a hadműveleti szintű műveleti tervezéshez szükséges okmányok kerültek felsorolásra.

Válságreagáló tervezési információk (4. Modul) tartalmazza:

- baráti erők hadrendje (ORBAT) (beleértve a semleges erőket);
- polgári / katonai adatok (beleértve a CIMIC is);
- Műveleti környezet értékelése;
- A NATO Válságreagáló Rendszerének (NCRS) üzenete (stratégiai szinten);
- Logisztikai adatkészlet (LOGFAS);
- Hírszerző / felderítő adatkészlet - a regionális erők adatai és szcenárió specifikus Crisis Response Intelligence Package (CRIP).

Az erők aktiválására és az áttelepülésre vonatkozó információk (5. Modul) tartalmazza:

- A haderők helyzetéről szóló megállapodások (Memorandum of Understanding (MOU));
- Többnemzeti részletes telepítési terv (Multinational Detailed Deployment Plan);
- Az Erő alkalmazásának Szabályai engedélyezése (Rules of Engagement Authorization) és végrehajtásának (Rules of Engagement Implementation) alkalmazása;
- a művelet Végrehajtását elrendelő parancs (ACTORD).

Az 5. Modul alapvetően a NATO reagáló erők alkalmazására vonatkozik, a nemzeti gyakorlatok tervezésénél a nemzeti kitelepülések tervezésére kell gondolni.

A végrehajtásra vonatkozó információk (6. Modul) tartalmazza:

- út a kiinduló helyzethez (STARTEX);

- aktuális helyzet frissítése;
- műveleti környezet értékelése és jelentése;
- hadrend (ORBAT) / STARTEX-ben szereplő erők / Át- alárendelések (Transfer of Authority);
- Aktuális helyzet jelentése (SITEREP / METOC).

Az egyes szcenárió Modulok összeállítási időgrafikonját a háttérszabályzatok tartalmazzák. Gyakori hiba, hogy a műveleti háttérokmányok nem kellő részletességgel kerülnek kidolgozásra, illetve gyakran van elnagyolva a PIRO tevékenysége. A műveleti háttérokmányok kidolgozottsága kulcsfontosságú a gyakorlatok során, hiszen ez az alapja a műveletek tervezésének, a gyakorlatok során pedig a művelet terv (OPORD) egy hosszabb, vagy több rövidebb része kerül „lejátszásra”.

A Fő Esemény és Incidens Lista kidolgozása.

Az incidensek a gyakorlat „motorjai”, segítségükkel az elvárt tevékenység „kiprovokálása” történik a gyakorló állomány részéről. Az incidensek a kiképzési célkitűzések elérése érdekében kerülnek kialakításra, minden egyes kiképzési célkitűzéshez legalább 3-4 incidenst (közlést) ajánlott kidolgozni. Az incidensek kidolgozói folyamataiban nem vehetnek rész a gyakorló állomány képviselői, ez alól csak a Trusted Agent személy kivétel, aki a Vérehajtó Állományt képviseli a tervezés során, de információkat nem adhat át a Vérehajtó Állomány részére. minden egyes közlés az EXCON alájátszó állomány által kerül bejátszásra a gyakorló állomány részére.

Az incidenseknek támogatniuk kell a Kiképzési Célkitűzések elérését. Biztosítaniuk kell, hogy a Vérehajtó Állomány a jóváhagyott Hatályos Műveleti Elgondolás (HaME), és a begyakorolt Napi Tevékenység Rendje (Battle Rhythm) alapján hajtja végre feladatait. Az incidensek bejátszásának azt is biztosítaniuk kell, hogy az elemző-értékelő csoport tudja értékelni a Vérehajtó Állományt.

Természetesen az incidenseknek szinkronban kell lenniük a gyakorlat céljával, célkitűzéseivel, a kiképzési célkitűzésekkel, a szcenárióval, valamint a parancsnokok gyakorlatra vonatkozó parancaival, útmutatásaival.

Minden egyes Kiképzési Célkitűzéshez egy storyline-t kell felépíteni, ahol 3-4 incidens kerül kialakításra. minden egyes incidenst be kell vezetni, majd a tevékenység befejezése után le is kell zárni, így az incidensek több közlésből állnak, az incidens bonyolultsága függvényében.

Az egyes közléseket valósághűen kell bejátszani, tehát nem csak információkat továbbítunk a Vérehajtó Állomány számára, hanem a közlés formájának, tartalmának, külalakjának is valósnak kell tűnnie. Ez azt jelenti, ha egy előljáró parancsnokságtól érkezik az információ, akkor ezt a közlést egy előljárói feladatszabásként kell bejátszani, azokkal az ügyviteli kellékekkel, amelyek a valós ügydarabok küldésénél is be kell tartani. Egy sajtóhírt, sajtóból vett anyagként játszunk be, egy más hivatásrendtől érkező kérésnél, az Ő fejlécével stb. kell érkeznie az ügydarabnak.

A MEL/MIL Lista a gyakorlat motorja. Összeállítását minden területről szakemberek kell, hogy végezzék, és koordinálni kell minden törsz területtel az egyes incidensekről, meg kell győződni arról, hogy egy terület által javasolt incidens milyen más területeket érint, vagy fejt ki hatást más szervezetek tevékenységére. Azért, hogy a koordinációs hibákat elkerüljük, az összes incidenst át kell beszélni minden részterülettel, van-e valamilyen vonatkozása az incidensnek a területre? Az incidensek kidolgozásánál meg kell

határoznunk az elvárt tevékenységet is, hogy az értékelő-elemző csoport objektíven tudja értékelni a végrehajtást.

3.4.2.4 A Tervezési Eljárás 3. Szakasz A gyakorlatok műveleti végrehajtása (conduct)

A harmadik szakaszért a Gyakorlat Levezető Parancsnoka (OCE) vállal átfogó felelősséget, azonban bizonyos elemeket delegálhat a Gyakorlat Támogató Parancsnokra (ODE) (pl. EXCON létrehozása, működtetése).

Az OCE feladatai általánosságban az egyes képzési blokk esetében (kivéve a TA belső képzését):

- összehívja a résztvevőket;
- végrehajtási helyszínek kialakítása / biztosítása;
- az EXCON létrehozása és működtetése;
- az 5 kiképzési blokk levezetése;
- a blokkok felülvizsgálatának előkészítése és lebonyolítása.

A Gyakorlat Igazgató (EXDIR): Az OCE nevében eljáró EXDIR jelentős szabadsággal rendelkezik az EXCON struktúrák kialakításban, amelyek a legmegfelelőbbek az kiképzési célok eléréséhez. Az EXDIR irányítja az EXCON-t, aikik ellenőrzik a gyakorlat végrehajtását, hogy meghatározzák azokat a feltételeket, amelyek lehetővé teszik a TA számára, hogy elérje az EXSPEC-ben jóváhagyott kiképzési célokat. A különböző csoportok (pl.: kiképző csoportok, értékelő csoportok stb.) közötti koordináció szerepe az EXDIR-re hárul.

A Végrehajtási szakasz az Academics képzési blokk tevékenységeivel kezdődik, a válságreaktív tervezésen (CRP) keresztül folytatódik, és a D és E képzési blokk tevékenységek végrehajtásával ér véget. Az ábra bemutatja, hogy a képzési blokkok hogyan fedik át egymást más gyakorlat tervező szakaszokkal, és bemutatja a NATO általános képzési modelljét, amely a CT&E blokkon alapul, amely a DEPLOYEX/EMPLOYEX-ben csúcsosodik ki, ahol a műveleteket és eljárásokat együtt gyakorolják egy valóságű kiképzési környezetben. Míg az ábrán kategóriánként egy blokk látható, mindegyik több ilyen típusú blokból állhat.

A harmadik szakasz Főbb Végrehajtandó Tevékenységek:

A-Blokk (Fázis) – Alapozó Felkészítés (Academics)

- A-1 Belső (Egyéni és Törzsek felkészítése) Kiképzés;
- A-2 Általános központi felkészítés (XFAT);
- A-3 Vezető állomány felkészítése (KLT).

B-Blokk (Fázis) – Törzsgyakorlás (BST)

C-Blokk (Fázis) – Válságreaktív Tervezés (Művelettervezés)

- C-1 Stratégiai-hadműveleti-harcászati szintű Művelettervezés (CRP);
- C-2 Meglévő műveleti terv(ek) aktiválása (Opcionális).

D-Blokk (Fázis) – Az Erők Aktiválása, telepítése, fogadása, állomásosztatása, előrevonása és integrálása (RSOM&I) (Deployment Exercise)

E-Blokk (Fázis) – Műveletek végrehajtása (beleértve a közvetlen felkészítési időszakot, Employment Exercise)

F-Blokk (Fázis) – További kiképzések, továbbképzések (Follow-on Training).

Az Alapozó felkészítés az egyéni és a törzsek felkészítésének egyfajta integrációja. Az A-Blokk (Fázis) 3 alfázisra osztható. Az alfázisok száma és időzítése a gyakorlat fajtájától, típusától és méretétől függ.

- A felkészítési, kiképzési igény alapján Kiképzési Célkitűzések összeállítása, melyeknek szinkronban kell lenniük az Elsődleges Gyakorló Állomány (PTA) Kiképzési Célkitűzéseivel.
- Kiképzési Célkitűzések meghatározása az alfázisokra.
- Végrehajtási helyszínek kijelölése, meghatározása.
- Kiképzési Célkitűzésekkel szinkronban lévő felkészítési program összeállítása.
- Parancsnokságok és törzsek belső egyéni és törzs felkészítésének végrehajtása.
- Alfázisok áttekintésének előkészítése és végrehajtása.

A-1 Alfázis – Egyéni felkészülés és törzsek felkészítése:

A parancsnokságokon és törzseken belüli egyéni felkészülés és törzsek felkészítése a Gyakorló Állomány parancsnoka feladatszabása alapján kerül végrehajtásra, más parancsnokságok, törzsek, szervezetek szakembereinek bevonásával. Ez az illetékes parancsnokság, törzs belső felkészítése, amely független a Gyakorlat Igazgató támogatásától.

Az Alfázis tartalmazhat:

- Funkcionális szoftverek alkalmazására való egyéni és csoportos felkészítést, törzsfelkészítések, szemináriumokat és szakmai felkészítő napokat;
- a végrehajtandó feladatok, a Szcenárió, a gyakorlat lefolyásának megértése;
- egységes látásmód és tudásszint biztosítása.

A-2 Alfázis – Általános központi felkészítés (Cross-Functional Area Training)

Az Általános Központi Felkészítés célja, hogy a Gyakorló Állomány (TA) parancsnokai, törzsei kerüljenek felkészítésre a műveleti feladatok, a műveleti parancsnokságok feladatrendszerére a gyakorlat további fázisaiban.

A központi felkészítés végrehajtását egyeztetni kell az A-3 Alfázis időpontjával, annak érdekében, hogy a legnagyobb részvétel kerüljön biztosításra a Gyakorló Állomány parancsnokságaitól, és vezető állományából.

Az Alfájis időterve és programja nagyban függ a parancsnoki állomány követelményeitől, melyeket az alábbiak befolyásolhatják:

- egy közös helyzetkép, közös tudásszint kialakítását a Gyakorló Állományban a gyakorlat során végrehajtó műveleti feladat vonatkozásában;
- a Központi Felkészítés során az erők telepítésére, a telepítendő erők képességeire, illetve az általuk végrehajtandó feladatokra, valamint az erők riasztására, készenlétének emelésére és az erők kitelepítésére vonatkozó koncepciók ismertetésére kell koncentrálni;
- azonosítani és kiemelni azokat a tényezőket, körülményeket, amelyek biztosítják az erők telepítéséhez szükséges interoperabilitást;
- lehetővé kell tenni, hogy a Gyakorló Állomány törzsei képesek legyenek összhaderőnemi, többnemzeti körülmények között tevékenykedni, ismerjék meg az ezzel kapcsolatosan esetlegesen jelentkező problématerületeket, valamint ezek megoldási lehetőségeit;
- felhívni a Gyakorló Állomány figyelmét a tapasztalat feldolgozási tevékenység végrehajtására, a korábbi műveleti és gyakorlatokon szerzett tapasztalatok figyelembe vételére.

A-3 Alfájis – Vezető állomány felkészítésének végrehajtása (Key Leader Training):

A Vezető állomány felkészítése (elsődleges Gyakorló Állomány parancsnokai), ahol a gyakorlat bizonos eseményeire, illetve a végrehajtandó műveletre kapnak felkészítést.

Érdemes összekapcsolni a Vezető állomány felkészítését a törzsek részére tartott Alapozó felkészítéssel, azok egyidejű megtartásával, így lehetővé téve a két felkészítése forma közötti aktív információcserét és vitapanelek alkalmazását.

A vezető állomány felkészítése általában a jövőbeni műveletek vonatkozásában tartalmaz előadásokat, megbeszéléseket és szemináriumot.

B-Blokk (Fázis) – Törzsgyakorlás végrehajtása (Battle Staff Training)

A törzsgyakorlások a törzsek felkészítésének egyik módja, amelynek során a parancsnokok által támasztott követelmények kerülnek elérésre, a parancsnokságon belüli döntéshozatali eljárások (Battle Rhythm, megbeszélések, döntési konferenciák,) végrehajtása során.

A Törzsgyakorlás (BST) méretét és típusát meghatározza, hogy milyen eszközök (szerepjátszók, mentorok) és módszerek (MEL/MIL, vinyetták stb.) kerülnek alkalmazásra a parancsnokok által kitűzött célok elérése érdekében.

A Törzsgyakorlás általában a Gyakorló Állomány Parancsnokságán belüli erőforrásokkal és képességekkel kerül levezetésre, és a lefolyásának rendjét az EXPLAN tartalmazza. Az B-Blokk, valamint a C-Blokk (Fázis) közötti kapcsolatrendszeret az határozza meg, hogy a

Művelettervezés során elkészített dokumentumok közül melyik, és milyen mértékben kerülnek alkalmazásra a Törzsgyakorlás során. Amennyiben közvetlen kapcsolat van a B-blokk (Törzsgyakorlás) és az E-Blokk (Végrehajtás/Employment) között, akkor az közvetlen kihat a gyakorlat teljes tervezési folyamatára és a Törzsgyakorlás külső (ODE) támogatási igénye jelentős mértékben növekszik.

C-1 Alfázis – Hadműveleti-harcászati szintű Művelettervezés

Műveleti Tervek kidolgozása, amelyek egy, vagy több kiválasztott része kerül végrehajtásra E-Blokk (Végrehajtás/Employex) Műveleti Végrehajtás során.

A Gyakorló Állomány részére biztosítani kell azokat a politikai, stratégiai, hadműveleti elrendelő dokumentumokat, amelyek kiváltják szintüknek megfelelő Művelettervezési eljárás megindítását. – Szcenárió modulok (OSE GYTCS, OCE GYTCS, ODE GYTCS, EXCON)

A művelettervezési folyamat részeként a Gyakorló Állomány az MH Törzsszolgálati Szabályzata szerint hajtja végre a művelettervezési folyamatot.

NATO Átfogó Műveleti Tervezési Direktíva (Comprehensive Operational Planning Directice) V3.0

A Gyakorló Állomány által kidolgozásra kerül:

- Műveleti Terv(ek) (OPLAN);
- Hadszíntéri Szükségi Igénylista (Theatre Combat Statement of Requirements);
- Valós biztosítás tervei;
- Gyakorló Állomány listája / Szövetséges Erők Listája (Allied Force List);
- Erők Hadszíntéren való Elosztása (Allied Disposition List – a továbbiakban: ADL), stb. (csak VJTF Employment EX esetén).

A stratégiai szintű művelettervezés általában 10-14 napig, a hadműveleti szintű művelettervezés pedig minimum 10-14 napig tart.

A lépést támogató tevékenységek a következők:

- Végrehajtási helyszínek kialakítása;
- Stratégiai / Hadműveleti tervező csoportok aktiválása;
- Összekötő állomány kölcsönös útba indítása (stratégiai-hadműveleti szintek);
- Mentori csoportok összeállítása;
- A Műveleti Logisztikai és Felderítő Összekötő Csoport aktiválása és telepítése, ha szükséges.

C-2 Alfázis – Meglévő műveleti terve(ek) aktiválása (Opcionális).

Ez a verzió akkor lehetséges, ha létező végrehajtható előzetes tervek állnak rendelkezésre, és azokat a gyakorlathoz kell/lehet használni. Ebben a variációban a fő törekvés az előzetes

terveknek az adott gyakorlati helyzethez való igazítása és a megfelelő utasítások kidolgozása a terv végrehajtásához. Nemzeti gyakorlatokon ez a rész a készenléti alegységek riasztására, aktiválására korlátozódik.

D-Blokk (Fázis) – Az Erők Aktiválása, telepítése, fogadása, állomásoztatása, előrevonása és integrálása (RSOM&I) (Deployment Exercise)

A gyakorló állomány lehet:

- Összhaderőnemi Logisztikai Támogató Parancsnokság (Joint Logistic Support Group – JLSG) törzse, vagy ennek a nemzeti megfelelője
- Erők Telepítése Támogató Parancsnokság - Reception, Staging and Onward Movement Support Headquarters (RSOM Support HQ)
- MH Logisztikai Támogató Parancsnokság szakembereiből összeállított törzs, az MH ÖMVIK és a NATO NFIU (HUN) bevonásával (MH TVEP).
- Felügyeli az RSOM folyamat végrehajtását, valamint a telepített erők integrálását a hadszíntéren települt erők vezetés-irányítási rendszerébe.

STARTEX feltételeinek meghatározása:

- Az előre kialakított STARTEX feltételek az OSE által meghatározott gyakorlat célján és tárgyán és az OCE Kiképzési Célkitűzésein alapulnak, valamint lehetővé kell tenniük a hadijáték formában a műveleti tervezet ütköztesetet a szemben álló fél részére kialakított művelet tervvel.
- A Gyakorló Állomány részére szükséges STARTEX feltételek, dokumentumok és egyéb adatok, információk pontosítása, véglegesítése és közzététel: Ezen információk elsődlegesen a Szcenárió Modulban, illetve a Gyakorló Állomány által – a C-Blokkban (Művelettervezés) – kidolgozott okmányokban találhatók. STARTEX PACKAGE
- A szemben álló fél (OPFOR) Műveleti Tervének pontosítása (csak az EXCON részére): A pontosítást a Gyakorlat Igazgató (EXDIR), az EXCON, az OSE/OCE/ODE Gyakorlat Tervező és a Központi Tervező Csoport által támogatva hajtja végre.
- CAX/CPX gyakorlat végrehajtásánál különösen fontos a szimulációs adatbázis összeállítása.

További feladatok:

- Kiképzési helyszín(ek) létrehozása, beleértve, de nem kizárolagosan az RLS-, CSS- és CIS-kapcsolatot és CIS-szolgáltatásokat.
- Aktiválni a fizikai biztonsági tervet.
- Biztonsági és környezetvédelmi intézkedések végrehajtása. minden gyakorlati helyszínnek rendelkeznie kell intézkedésekkel a valós vész helyzetek esetére, mint például tüzek, olajszenyezések, egészségügyi vész helyzetek stb.
- A D-Blokk (Fázis) megkezdése előtt a különböző támogató és irányító elemek közvetlen felkészülést hajtanak végre, mint például: és a GYAKVEZ (EXCON)

részére, valamint az értékelő, ellenőrző csoport felkészítése a végrehajtandó értékelési, ellenőrzési feladataira.

- A Gyakorló Állomány (TA), telepítése a gyakorlati helyszínekre.

E-Blokk (Fázis) – Műveletek végrehajtása (EMPLOYEX)

Általában a szcenárió hetekkel a gyakorlat megkezdése előtt kezdődik, annak érdekében, hogy a Gyakorló Állomány részére bemutatásra kerüljön a válság kezelése érdekében végrehajtott politikai folyamat. (Road to War/Crisis)

A Művelettervezés során kidolgozott Műveleti Tervekből kiválasztott egy időtartam, vagy több kisebb időtartam kerül bemutatásra, végrehajtásra.

Általában e folyamatok mesterséges környezetben, számítógépes támogatással, valamint valós erőkkel, terepen kerülnek végrehajtásra. A E-Blokk (Fázis) megkezdése előtt a különböző végrehajtó, támogató és irányító elemek közvetlen felkészülést hajtanak végre, mint például: a közvetlen felkészítés időszaka a Gyakorló Állomány (TA), és a GYAKVEZ (EXCON) részére, valamint az értékelő, ellenőrző csoport felkészítése a végrehajtandó értékelési, ellenőrzési feladataira.

A kitelepülés után minden esetben végre kell hajtani egy begyakorlást, egy bemelegítő fázist (WARM UP) mind a Gyakorló Állomány, mind pedig az EXCON részére, ahol be tudják gyakorolni a Napi Tevékenység Rendjét (Battle Rhythm). A bemelegítő fázist egy MINIEX fázissal kell zárni, ahol meg kell győzödni arról, hogy a gyakorlat minden résztvevője képes az elektronikus üzeneteket venni és küldeni, benne van-e az információ áramlásban, képes-e a bejátszások, közlések, szimulációs rendszer jeleinek vételére. A MINIEX során olyan közléseket szabad bejátszani, amelyek a STARTEX bejátszása után nem szerepelnek a MEL/MIL Listában, különben zavart okozhatna a végrehajtásban.

A gyakorlat értékelt végrehajtási szakasza a STARTEX közlés bejátszásával indul. Ezután a begyakorolt Battle Rhythm kerül végrehajtásra a MEL/MIL Lista, illetve a szimulációs rendszer alkalmazása mellett.

A végrehajtás során kiemelt figyelmet érdemel Szinkronizációs mátrix vezetése, amely a végrehajtók és a végrehajtás helyszíneinek a koordinálására szolgál. A mátrixot folyamatosan kell pontosítani és naponta kell koordinálni az érintettek bevonásával. A végrehajtás során a felkészítés során megismert Mintaokmányok alkalmazásával kell végrehajtani a műveleti jelentéseket, a műveleti okmányok kidolgozását.

Természetesen külön kihívást jelent a váltások végrehajtása abban az esetben, ha nappali-éjszakai tevékenység is folyik.

Értékelés:

- Az E-Blokk (EMPLOYMENT) végrehajtása végén az OCE / TA parancsnoka(i) elvégzik a gyakorlat utáni értékelést (AAR), amelyet szükség szerint az EXDIR támogat.

- Az értékelés lehetővé teszik annak meghatározását, hogy a gyakorlat célkitűzései és kiképzési célkitűzései mennyire teljesültek.
- Lehetővé teszi a TA (parancsnokok és/vagy kijelölt törzstisztek) számára, hogy válaszoljanak a következő kérdésekre:
  - Mi volt az OCE szándéka?
  - Mi történt valójában?
  - Mi ment jól (és hogyan tartható fenn)?
  - Mi nem ment jól (és hogyan lehet javítani)?
- A jelentés nem kritikai ülés! Összegyűjti a legfontosabb képzési visszajelzéseket (LL/LI), következtetéseket von le és ajánlásokat / javaslatokat dolgoz ki.

F-Blokk (Fázis) – További kiképzések, továbbképzések (Follow-on Training)

Az F-Blokk (Fázis) lehetőséget ad a parancsnokoknak arra, hogy foglalkozzanak az LI-vel vagy bármely más aggályos terüettel, amely a tervezési és végrehajtási folyamat során felmerült.

Ez próbaidőszakként is használható új parancs- vagy személyügyi koncepciókhoz.

A blokk kifejezetten nem a TO-k vagy az EVAL-feltételek teljesítésére szolgál, azt az E-Blokk végére kell teljesíteni.

Az EXSPEC-ben megállapított határidők és egyéb követelmények alapján az OCE és az ODE kiegészítő kiképzést nyújt a TA számára.

Ez a továbbképzés bármilyen képzési blokk formájában történhet, de a D vagy E-Blokk egy TTX-re vagy hadijátékra korlátozódik.

3.4.3 A gyakorlatok elemzése, értékelése – Exercise Feedback Process

Irányelvek:

- Parancsnok által irányított folyamat;
- A megállapítások átfordítása cselekvési tervbe (ACTION ITEMS) és azok végrehajtásának felelősökhöz kötése;
- Csak az azonosított visszajelzés értelmezhető, és csak az értelmezett visszajelzés fordítható megfigyeléssé, ami aztán a gyakorlatba beépíthető – kettősség!;
- A főerőkifejtés iránya a megoldással még nem rendelkező problémák;
- „Need to know” elv;
- Leghatékonyabb megoldások kiválasztása.

Alapfogalmak:

Az ellenőrzés célja: mérhető, értékelhető, visszailleszhető megfigyelések által a képességek növelése (erők felkészítése, erők készenléte, belső szerkezeti struktúra, valamint meglévő-új képességek integrációja területén).

- Kiképzés: felméri és támogatja a GYÁ (működési rend és struktúra tekintetében);
- Belső értékelés: ezt a GYAKVEZ és a GYÁ maga végzi minden fő mozzanat után (HWU), az GYAKTERV-TF része taglalja;
- Képességellenőrzés-értékelés: NATO Force Standards alapján;
- Képességintegrációs-felmérés: régi-új képességek vegyítésének felmérése.

Capability Integration Report – jelentés a képességintegrációs feladatokról (ENDEX + 75 nap)

EVAL jelentés – 1. lépés – Formal Evaluation Report;

– 2. lépés – Detailed Evaluation Report;

EXREP – OCE felelősség ENDEX (AAR) + 75 nap;

Tartalma: megfigyelések (HWU) – EXSPEC alapján összeállított terv alapján – 3 kötelező

FIR van, ami az alapját képezi az EXREP-nek.

AAR kiértékelése – amely a VM3 után ami már a parancsnok értékelését is tartalmazza.

Tapasztalatfeldolgozás megfigyelések leadása AAR+50nap

Szerepek és felelősségek:

- OSE – Iránymutatás – Parancsnok szándéka - EXSPEC
- OCE – FIR 2-3 vezetése, VM-3, AAR, EXREP összeállítása;
- ODE – Hozzájárul a FIR 1-3 tartalmához;
- DIREVAL – Az EVAL jelentés előkészítése, megírása és bemutatása;
- GYAKORLÓ / VÉGREHAJTÓ ÁLLOMÁNY – tapasztalatgyűjtés.

A szakasz során végrehajtandó Fő feladatok:

- Orientáció és koordináció:

Az adat- és tapasztalatgyűjtési terv alapján, ami a parancsnok iránymutatása szerint kerül összeállításra;

- Adat- és tapasztalatgyűjtés tervezése

Metodológiája: megfigyelés, interjú, kérdőív, automata adatgyűjtés, okmányellenőrzés;

- A négy fő ellenőrzési folyamat végrehajtása;
- Produktumok („Leadandók”) elkészítése;
- Kiértékelés;
- Tapasztalatfeldolgozás:

TF terv és megfigyelésgyűjtés, -értékelés, megosztás;

3.5 NATO JELEK, JELZÉSEK

NATO alphabet:

A - Alfa	N - November
B - Bravo	O - Oscar
C - Charlie	P - Papa
D - Delta	Q - Quebec
E - Echo	R - Romeo
F - Foxtrot	S - Sierra
G - Golf	T - Tango
H - Hotel	U - Uniform
I - India	V - Victor
J - Juliet	W - Whiskey
K - Kilo	X - X-Ray
L - Lima	Y - Yankee
M - Mike	Z - Zulu

ANNEX B TO APP-6

GROUP	SYMBOL	NATIONAL DESIGNATION	REMARK	COUNTRY
1	●	Résleg Repülő géppár	(1) It does not exist as an organic unit.	HUN
2	● ●	Kezelőszmélzet Raj	(1) armour, infantry reconnaissance	
3	● ● ●	Szakasz	(1) armour, infantry, engineers, signals	
4		Század Úteg	(1) armour, infantry, signals, air artillery air defence	
5		Zászlóalj Osztály	(1) armour, infantry, combat service support artillery air defence	
6		Ezred	(1) radar, air	
7	X	Dandár	(1) infantry, logistics	
8	XX	Hadosztály	(2)	
9	XXX	Hadtest	(1)	
10	XXXX	Hadsereg	(2)	
11	XXXXX	Hadseregcsoport	(2)	

(1) Basic national designation.

(2) Non-existent in the Hungarian Defence Forces.

A hadműveleti szimbólumrendszer szabványosításának fontos szerepe van az együttműködési képesség megteremtésében a NATO összhaderőnemi hadműveleteiben.

Az egyezményes jelek, jelzések használata biztosítja a széles körű alkalmazhatóságot a NATO és a PfP tagországok, a nem-NATO nemzetek és egyéb szervezetek műveleteiben. A szimbólumkészlet egységes értelmezése lehetővé teszi a NATO vezetési-irányítási,

híradó, informatikai és felderítési (C4I) rendszereinek kompatibilitását, azok leghatékonyabb együttműködését, fejlesztését, a műveletekben és gyakorlatokon történő alkalmazását.

A szabványosítási követelmények ismeretében bármilyen kívánt szimbólum létrehozható. Nem szokványos kötelékek vagy szervezetek megjelenítése esetén a leginkább hasonlító szabványos szimbólum használata javasolt.

A kiadványokban feltüntetetteken kívüli szimbólumok és kombinációk használatát lehetőség szerint kerülni kell. Ha mégis új szimbólum használata szükséges, célszerű jelmagyarázatban megmagyarázni a jelentését.

A jegyzet természetesen nem teljes, az APP-6 (E) változata - 2023 kiadás - tartalmazza az összes egyezményes jelet, jelzést.

3.5.1 Alapfogalmak

Egyezményes jel (rendszer): olyan grafikai, vagy ikon jel, amely egyértelmű és egységes információkat ad a harctérület objektumairól, a harc elemeiről, valamint a harcrendről és a szándékról.

Az egyezményes jelekkel szemben támasztott követelmények:

- egyértelmű legyen
- hiteles legyen
- PC-vel szerkeszthető legyen.

Az egyezményes jelek fajtái:

- méretarányos (körletek, határok, aknamezők, szennyezett területek)
- nem méretarányos (eszközök, kötelékek, raktárak, figyelőpontok).

1. Színkódok

	Kézi	Számítógépes	
		Ikon	Kitöltés
Baráti, feltételezett baráti	Kék	Cián (0, 255, 255)	Kristálykék (128, 224, 255)
Ismeretlen, függő	Sárga	Sárga (255, 255, 0)	Halványsárga (255, 255, 128)
Semleges	Zöld	Neonzöld (0, 255, 0)	Bambuszzöld (170, 255, 170)
Ellenséges, gyanús, faker, joker	Piros	Piros (255, 0, 0)	Lazac (255, 128, 128)
Határok, vonalak, területek, szöveg, ikonok, körvonalak	Fekete	Fekete (0, 0, 0)	Fekete (0, 0, 0)
	Fehér	Fehér (255, 255, 255)	Törtfehér (239, 239, 239)

2. Szimbólumok elkészítése

Az ikon-alapú szimbólum körvonalból (geometriai határoló), kitöltésből és ikonból áll.

a) **A körvonál:** az adott szimbólum határvonalát jelenti, mely használata során jelzi a hadműveleti objektum hovatartozását⁵⁵, harctéri dimenzióját⁵⁶ és állapotát⁵⁷. A körvonal, mint a szimbólum határvonala, nem tartalmaz kapcsolódó információt a határvonalon kívül, vagy belül. A körvonal alapként szolgál, amelyhez a többi szimbólumrészek és jelentés- módosító objektumok kapcsolódnak. Az esetek többségében az ikonokat körvonal veszi körül, de egyes esetekben, értelemtől függően akár el is hagyhatók. A körvonal lehet fekete vagy fehér színű, a megjelenítési háttértől függően, de lehet színes is ezzel jelölve a hovatartozást.

A **hovatartozás** a megjeleníteni kívánt hadműveleti objektumhoz fűződő viszonyunkra utal. Alapvető hovatartozási kategóriák: **baráti** [friend], **feltételezetten baráti** [assumed friend], **ellenséges** [hostile], **gyanús** [suspect], **semleges** [neutral], **ismeretlen** [unknown], és **kérdéses** [pending].

A baráti és a feltételezetten baráti hovatartozást *kör*, illetve *téglalap*, az ellenséges és gyanús hovatartozást a *kristály*, a semlegest *négyzet*, az ismeretlen és a kérdéses hovatartozást pedig a *négylevelű lóhere* alakú körvonal jelzi.

A körvonal jellege az objektum azonosításának **biztoságára vagy bizonytalanságára** utal. Ennek megfelelően a *folytonos vonal* az objektum helyzetét biztosként/ténylegesként ábrázolja, amelyet bizonyosan barátiként, ellenségeként, semlegesként vagy ismeretlenként lehet kezelní. A *szaggatott vonal* (azaz a különböző rendben váltakozó fekete-fehér pontokból álló körvonal) a bizonytalanságot fejezi ki, vagyis az adott objektum tervezett, vagy feltételezett elhelyezkedését, illetve azt, hogy jellegében feltételezetten baráti, gyanús vagy kérdéses.

Harctéri dimenzió: a hadműveleti objektumnak a harctéri területen belüli elsődleges tevékenységi területét határozza meg. Az objektum tevékenységi területe lehet **a föld felszíne felett** (pl. a levegőben vagy az űrben), **a föld felszínén** (pl. a szárazföldön vagy a tengeren), vagy **a föld felszíne alatt** (pl. a tenger alatt). A földi dimenzió azokat a tevékenységi körzeteket foglalja magában, melyek közvetlenül a felszínen, vagy annak közelében helyezkednek el (pl. földi telepítésű aknák vagy föld alatti óvóhelyek), ugyanakkor a vízfelszíni dimenzió csak azokat az objektumokat jelenti, melyek tevékenységi területe a tenger felszínén van. A felszín alatti dimenzióba azok az objektumok tartoznak, melyek tevékenységi területe a víz felszíne alatt van (pl. tengeralattjárók és tengeri aknák).

Annak eldöntésére, hogy melyik objektum milyen harctéri dimenzióba tartozik, az alábbi példákat lehet figyelembe venni: a haditengerészet felszíni egységeit a tenger felszíni dimenzióba, a repülőgépeket a légi/űr dimenzióba, a földi eszközöket pedig a földi dimenzióba kell sorolni⁵⁸. A repülőgépek vagy a csak repülőgépekből álló repülő egységek – függetlenül attól, hogy melyik haderőnem állományába tartoznak – a légi dimenzióba sorolandók. Ennek megfelelően a partraszálló csónakok, melyek elsődleges célja, hogy a személyi állományt és a technikai eszközöket a partra és onnan visszaszállítsák, haditengerészeti egységnek számítanak és a tengeri felszíni dimenzióban kell ábrázolni

⁵⁵ Hovatartozás: baráti, feltételezetten baráti, ellenséges, gyanús, semleges, ismeretlen, kérdéses.

⁵⁶ Harctéri dimenzió: szárazföldi csapatok, szárazföldi eszközök, szárazföldi objektumok, légi, űr, tengerfelszíni, tengerfelszín alatti.

⁵⁷ Állapot: 1. biztos (aktuális, tényleges, megerősített), 2. bizonytalan (tervezett, várható).

⁵⁸ Ugyanakkor egy szárazföldi, vagy tengerészgyalogos helikopteres (al)egységet, más szóval manőver alakulatot (vagyis olyan (al)egységet, amelyhez földi támogató eszközök is tartoznak) a földi dimenzióban kell ábrázolni.

őket. Ugyanakkor az a partraszálló eszköz, melynek elsődleges funkciója a szárazföldön folytatott harctevékenység – azaz szárazföldi eszköz – a szárazföldi dimenzióba tartozik.

A zárt körvonalakat a földi és tengeri dimenzióba, az alján nyitott körvonalakat a légi/űr dimenzióba, a tetején nyitott körvonalakat pedig a felszín alatti dimenzióba tartozó objektumok jelölésére kell használni.

Hovatartozás és harctéri dimenziók

Harctéri dimenzió Hova-tartozás	Légi	Űr	Szárazföldi csapatok	Szárazföldi eszközök	Szárazföldi objektumok	Tenger-felszini	Felszin alatti
Baráti (ciánkék)							
Feltételezett baráti (ciánkék)							
Ellenséges (vörös)							
Gyanús (vörös)							
Semleges (zöld)							
Ismeretlen (sárga)							
Kérdéses (sárga)							

Helyzetek

Állapot (Státusz): azt jelzi, hogy az adott hadműveleti objektum a megjelölt helyen bizonyosan létezik-e („aktuális” vagy „megerősített” állapot), vagy majd a jövőben kerül oda („tervezett”, vagy „várható” állapot). Ha a szimbólum körvonala folyamatos vonal, az aktuális helyzetet ábrázolja; ha szaggatott, akkor a tervezett vagy feltételezett helyzetet jelzi. A tervezett állapot nem ábrázolható, ha a szimbólum körvonal nélküli, vagy pont jellegű.

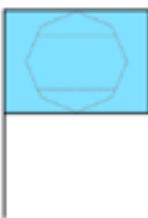
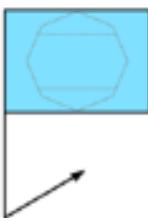
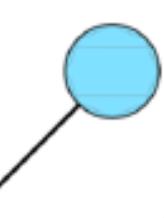
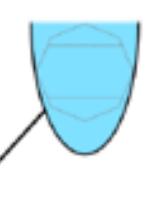
Harctéri dimenzió Hovatartozás	Légi	Úr	Szárazföldi csapatok	Szárazföldi eszközök	Szárazföldi objektumok	Tengerfelszíni	Felszin alatti
Aktuális vagy tényleges helyzet							
Feltételezett vagy tervezett helyzet							

Állapot	Dimenzió Ür/légi	Szárazföldi			Tengeri	Víz alatti
		Csapatok	Eszközök	Építmények		
Működőképes		N/A				
Sérült		N/A				
Megsemmisült		N/A				

Állapot	Dimenzió Ür/légi	Szárazföldi			Tengeri	Víz alatti
		Csapatok	Fegyverek	Építmények		
Teljes képesség		N/A				
Sérült / használhatatlan		N/A				
Megsemmisült		N/A				
Teljes kapacitáson		N/A				

Mozgás és sebesség feltüntetése

A mozgás iránya: egy nyíl, vagy egy egyenes (vonal), mely egy objektum mozgásának, vagy szándékolt elmozdításának irányába mutat. A szárazföldi szimbólumok esetében az indikátor egy hajlított (tört) nyíl, mely lefelé halad a körvonal, vagy ikon alsó széle közepétől és a mozgás irányába mutat.

Alapjel	Mozgási irány	Sebesség jelző
		

b) **A kitöltés:** a körvonalon belüli belső terület, amelynek színe⁵⁹ jelöli az objektum hovatartozására vonatkozó információt. Ha nincs megjelölve a hovatartozás, a kitöltés nem fehér, hanem átlátszó.

c) **Az ikon:** a szimbólum körvonalon belüli, legbelő része, a valós objektum absztrakt képi, vagy alfa-numerikus ábrázolása, illetve szerepkörének vagy feladatának grafikus megjelenítése. Az egységes hadműveleti szimbólumrendszer kialakítása érdekében a jelen szabványon belül meg kellett határozni az összhaderőnemi vezetés szintjén szükséges vezetési, irányítási, híradási, informatikai és felderítési (C4I) információk teljes körét.

Az ikon geometriai középpontját a körvonal geometriai középpontjába kell helyezni, kivéve a nyitott körvonalú ellenséges, baráti, feltételezetten baráti, színlelt, joker és gyanús hovatartozású szimbólumokat. Az ilyen körvonalban az ikon geometriai középpontját a körvonal nyitott oldalától a függőleges tengelyen egy harmaddal lefelé kell elhelyezni.

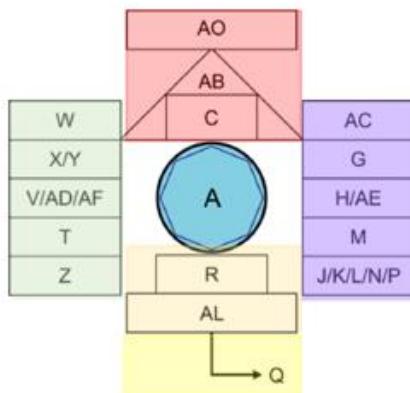
Az egyes ikonok mérete, alakja és összetevőinek elhelyezkedése jelentőséggel bír, és a szimbólumrendszer felhasználónak pontosan kell azokat megjeleníteni az automatikus vezetési, irányítási, híradó-informatikai és felderítő (C4I) rendszerben és manuálisan egyaránt. Az ikon méretét a felhasználó, vagy a rendszerfejlesztő határozza meg mindenkor, míg megfelel a szabvány által támasztott követelményeknek. Az ikonoknak a táblában ábrázolt tengelyét meg kell tartani, akár keretben, vagy anélkül helyezzük el azokat a térképen, ábrán vagy vázlaton stb. Az ikon-rajzoló eszközök a felülről lefelé irányuló nézetnek megfelelően úgy kell beállítani, hogy az oldal teteje felé mutasson.

⁵⁹ Színek:
kék – baráti, feltételezett baráti
piros – ellenséges, gyanús
zöld – semleges
sárga – ismeretlen, kérdéses

3.5.2 Szimbólumok

3.5.2.1 Eszközszimbólumok

Eszköz-szimbólum kiegészítők

A: Szimbólum és módosításai

C: Eszközök mennyisége
AB: Megtévesztésjelző
AO: Engagement Bar

R: Mozgásképesség-jelző
AL: Müveleti állapot

Q: Mozgásirány-jelző

W: DTG
X: Magasság / mélység
Y: Hely (UTM vagy földrajzi koordináta)
V: A felszerelés típusa
AD: Platform típus
AF: Általános megnevezés
T: Egyedi azonosító (követési szám)
Z: Sebesség

AC: Országjelző
G: Törzsmegjegyzések
H: Kiegészítő információk
AE: Újrafelhasználási idő (teardown time)
M: Előljáró kötelék neve/száma
J: Értékelés
K: Hadihasználhatóság
L: Észlelhető elektronikai jelkibocsátás (elg)
N: Ellenségjelző
P: Idegen-barát felismerés

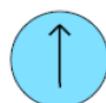
Eszköz-szimbólumok: Fegyverek

rakétaindítók

sorozatvető

karabély/automata fegyver

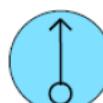
nehéz géppuska

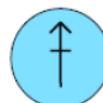
nehéz önjáró tarack

gránátvető

aknavető

gépkarabély

közvetlen irányzású ágyú

Járművek:

harckosci (**M**ain **B**attle **T**ank) pl: Leopard 2A4 HU, T-72

páncélozott szállító harcjármű (**A**rmoured **P**ersonnel **C**arrier) pl: BTR-80, Gidran

páncélozott lövész harcjármű (**I**nfantry **F**ighting **V**ehicle) pl: Lynx KF-41

gépjármű pl: RÁBA H-14, MB G-250

civil jármű

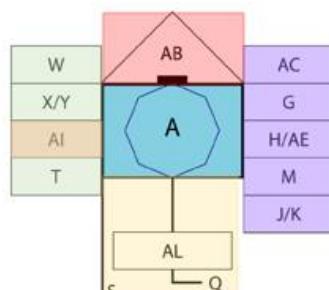

radar

ABV eszköz

3.5.2.2 Létesítmény szimbólumok

W: DTG
 X: Magasság / mélység
 Y: Hely (UTM vagy földrajzi koordináta)
 AI: A létesítmény rendeltetése
 T: Egyedi azonosító (követési szám)

A: Szimbólum és módosításai

AB: Megtévesztésjelző

AL: Műveleti állapot
 Q: Mozgásirány-jelző
 S: Parancsnokságjelző,
 vagy elhelyezkedésjelző

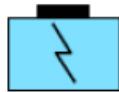
AC: Országjelző
 G: Törzsmegjegyzések
 H: Kiegészítő információk
 AE: Egyszerű azonosító
 M: Elöljáró kötelék neve/száma
 J: Értékelés
 K: Kapacitás

(AI) Rendeltetés: fejlesztés Development
 kutatás, Research
 termelés, Production
 szolgáltatás, Service
 raktározás, Storage
 közmű Utility.

Objektumok, létesítmények szimbólumai:

létesítmény

telekommunikációs létesítmény

villamos áram szolgáltató

vízszolgáltató

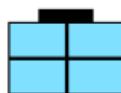
atomenergia ellőállító létesítmény

állami vezetés

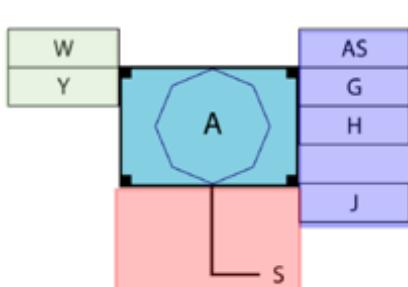

katonai bázis/objektum

egészségügyi létesítmény

3.5.2.3 Események szimbólumai

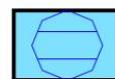
W:	DTG
Y:	Hely (UTM vagy földrajzi koordináta)

AS:	Országjelző
G:	Törzsmegjegyzések
H:	Kiegészítő információk
J:	Értékelés

S:	Elhelyezkedésjelző
----	--------------------

3.5.2.4 Kötélezszimbólumok felépítése

1. A keret és kitöltés

2. Az ikon

3. A módosító(k)

4. A kiegészítők

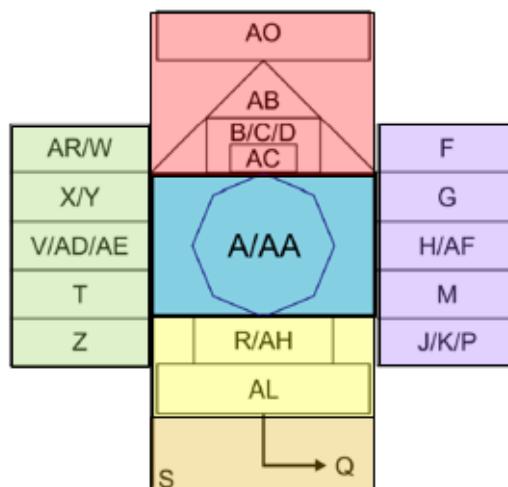

132212BJAN2021

E5

Szimbólum kiegészítők:

A*:	Szimbólum és módosításai
AA*:	Megnevezett parancsnokság
B*:	Kötélezméret
C:	Eszközök mennyisége
D*:	Alkalmi kötelék jelző
AB*:	Megtévesztésjelző
AC:	Építményjelző
AO:	Engagement Bar
R:	Mozgásképesség-jelző
AH:	Parancsnokság-típus
AL:	Műveleti állapot
Q:	Mozgásirány-jelző
S:	Parancsnokságjelző, vagy elhelyezkedésjelző

AR:	Különleges nyomonkövetési info
W:	DTG
X:	Magasság / mélység
Y:	Hely (UTM vagy földrajzi koordináta)
V:	A felszerelés típusa (pl: BTR-80/A)
AD:	Platform típus
AE:	Újrafelhasználási idő (teardown time)
T*:	Egyedi azonosító (2/105 -2 szd-a 105 z.)
Z:	Sebesség (km-h-ban)
F:	Megerősített vagy csökkentett/orsz.jelölés (HUN)
G:	Törzsmegjegyzések
H:	Kiegészítő információk
AF:	Általános megnevezés
M:	Elöljáró kötelék neve/száma
J:	Értékelés
K:	Hadihasználhatóság
P:	Idegen-barát felismerés

Az értékelés:

J: Értékelési fokozatok

Megbízhatósági fokozatok:

- A:** teljesen megbízható,
- B:** általában megbízható,
- C:** megfelelően megbízható,
- D:** általában nem megbízható,
- E:** nem megbízható,
- F:** a megbízhatósága nem ítélni lehető meg.

Hitelességi fokozatok:

- 1:** más forrásokból megerősített;
- 2:** feltehetően igaz;
- 3:** esetleg igaz;
- 4:** kétségesen igaz;
- 5:** valószínűtlen;
- 6:** igazságartalma nem igazolható.

A *-al jelzett mezők meghatározóak és amennyiben a szükséges adatok ismertek, kitöltsük kötelező!

Az 1–6 közötti skála nem jelenti a megbízhatóság egyenletes fokozatait. A számjelzések fokozatait külön kell értelmezni. A betűk és számok ugyan egyaránt valamely információértékelést jelentik, ám azok függetlenek egymástól.

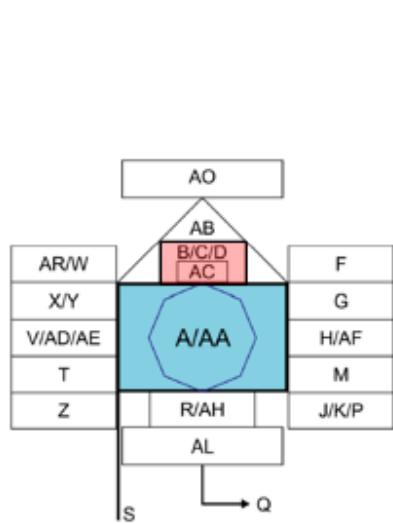
K: Hadihasználhatóság

Szöveges mező, értékei:

- FO: teljesen működőképes
- SO: részlegesen működőképes
- MO: korlátozottan működőképes
- NO: nem működőképes
- UNK: ismeretlen

Alap-szimbólum	Ikon kiterjesztő	Bővített szimbólum
lövész	gépkocsizó módosító jelzés	gépkocsizó lövész

A kötelék mérete:

Jelzés	Leírás
*	Részleg/ Kezelőszemélyzet
**	Raj
***	Szakasz
I	Szádad
II	Zászlóalj
III	Ezred
X	Dandár
XX	Hadosztály
XXX	Hadtétel
XXXX	Hadsereg
XXXXX	Hadseregescsoport
XXXXXX	Körzet
□	Alkalmi harci kötelék
△	Szinlelt / megtévesztő

Az alkalmi harci kötelékjelző a katonai (al)egységeket ideiglenes szervezetként jelöli.

MŰVELETI JELEK – KÖTELEKSZINT JELZŐ				
Megnevezés	Ismertetlen	Baráti	Semleges	Ellenség
harci kötelék, harccsoporth <i>battle group</i>				
színlelt / megtévesztő <i>feint/dummy</i>				

O katonai jel (kötelék) pontos helye a térképen/munkavázlaton (a valóságban nem jelöljük a kört)

Kötélékek jelei (szemelvény):

Az egyszerűség kedvéért baráti (kék téglalap) jelöléssel mutatjuk, de természetesen a színek és alakzatok változnak az 1. pontban található jelölések szerint! A szemelvény a teljesség igénye nélkül, a legalapvetőbb jeleket tartalmazza, a további jelek az APP-6(E) változatában fellelhetőek.

- páncélozott harcjármű (lánctalpas)
- páncélozott harcjármű (kerekess)
- lövész
- gépesített lövész
- könnyű (kerekess) gépesített lövész
- páncéltörő
- felderítő
- páncélozott felderítő
- könnyű páncélos felderítő
- merevszárnyas repülő
- forgószárnyas repülő
- támadó/harci helikopter
- felderítő helikopter
- személyzet nélküli légiármű (**Unmanned Aerial Vehicle**)

SOF	különleges műveleti erők	SF	speciális erők
	lélektani műveletek (PSYOPS)		
CA	civil-katonai együttműködés (CIMIC)		
	műszaki		
	légivédelem		
	légivédelmi rakéta		
	ABV védelem		
EW	elektronikai hadviselés		
	tábori tüzeréség		
	önjáró tarack/ágyú (tüzér)		
	aknavető		
	híradó		
EOD	tűzszerész		
	egészségügy		

ellátó

szállítás

javító, karbantartó

harci kiszolgáló támogatás

rendvédelmi erők

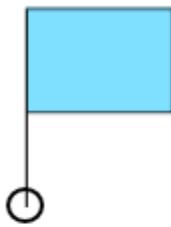
vezetést biztosító alegység (törzstámogató)

Parancsnokságok

Ha egy (al)egységhoz zászlórudat rajzolunk, akkor annak parancsnokságát jelöljük.

Az indikátor (a zászlórúd) nem más, mint egy – a keret bal oldalától – lefelé haladó vonal.

Speciális körülmények között a zászlórúd meghosszabbítható, ekkor egy új vagy új elnevezésű C2 parancsnokságot jelent.

vezetési pont

pl:

○ katonai jel pontos helye a térképen/munkavázlaton

Objektumok jelölése a térképen

Az ikonokat az objektumok geometriai középpontjába kell berajzolni, amely az objektum tömeg-középpontjának általános környezetét jelenti. Ha egy szimbólumot nem lehetséges a tényleges települési helyére rajzolni, akkor indikátorról kell használnunk (eltolódás jelző), ahol a vonal kezdőpontja az objektum bal alsó sarkából indul, és a tényleges települési

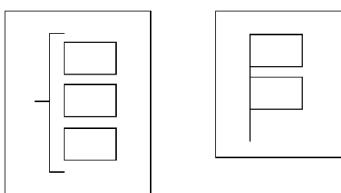
helyén ér véget. Ha egyetlen települési helyen egy objektumcsoportot kell megjeleníteni, a csoport maga egy zárójelen belül helyezhető el és a csoport tényleges települési helyét egy indikátor (egyenes vonal) jelölheti.

Ha a szimbólumok átfedik egymást, vagy azonos helyen vannak, a zavar csökkentésére más rajzolási lehetőségeket is lehet alkalmazni. A szimbólumok rajzolásának hely-pontossága sokban az alkalmazástól függ. A szárazföldi eszközök – csak körvonval nélküli szimbólumok esetében – olyan módon forgathatók, hogy a mozgás irányába nézzenek.

Kötelék pontos helyének jelölése:

Több különböző kötelék egy helyen:

Kötelékek (példák):

Gépesített lövészszázlóalj:

Gépesített lövészszázlóalj-harcoscsoport (gumikerekes):

Gépesített lövészszázad:

Gépesített lövészszázad (gumikerekes):

Harckocsi zászlóalj:

Önjáró tüzeirosztály:

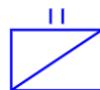
Páncéltörő osztály:

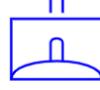
Műszaki zászlóalj:

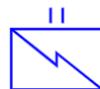
Felderítő zászlóalj:

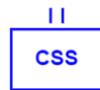
Légvédelmi rakétaosztály:

Híradó zászlóalj:

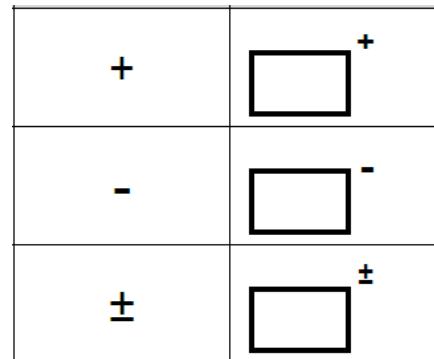

Logisztikai zászlóalj:

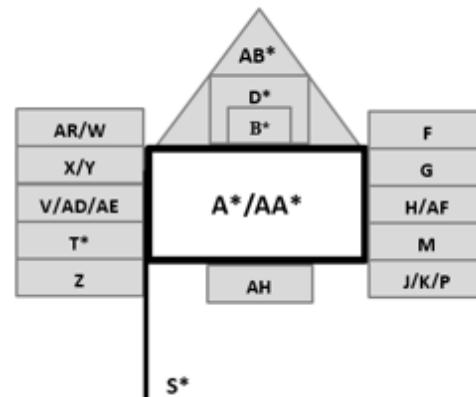
Megerősítés, gyengítés jelölése

- megerősített
- gyengített
- megerősített és gyengített

3.5.2.5 Tartalmi összetevők vezetési pont /parancsnokság/ esetében

- AA* C2 parancsnokság, magasabb vezetési szintek jelölése
- D* kikülönített alkalmi kötelék
- S* Vezetési pont helye, pozíciója
- AH Parancsnokság típusát jelöli: pl. MAIN (MAIN = Fő harcállás pont)

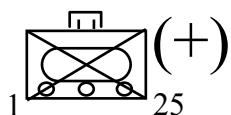
A többi parancsnoksági összetevő megegyezik a fenti leírással.

A *-al jelzett mezők meghatározóak és amennyiben a szükséges adatok ismertek, kitöltsük kötelező!

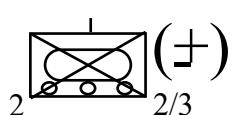
Parancsnokság-típusok

Jelentés	Kiegészítő	A szimbólum
	ASSAULT COMMAND POST	ASLT
Parancsnoki csoport	COMMAND GROUP	CMD
Előretolt harcálláspont	FORWARD COMMAND POST	FWD
Fő harcálláspont	MAIN COMMAND POST	MAIN
Mögöttes harcálláspont	REAR COMMAND POST	REAR
(Figyelő) Harcálláspont	TACTICAL COMMAND POST	TAC
Harcvezető központ	TACTICAL OPERATIONS CENTRE	TOC

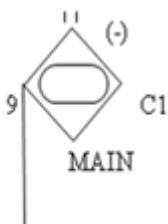
1. példa: A 25. dandár 1. megerősített kerekess harcjárművel felszerelt gépesített lövész zászlóalj harccsoportja

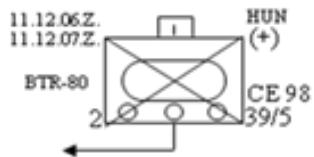
2. példa: A 3. dandár 2. zászlóalj 2. megerősített és alegységekkel gyengített, kerekess harcjárművel felszerelt gépesített lövész százada

3. példa: Az ellenséges 9. hadrendi számú gyengített harckosci zászlóalj fő harcálláspontja. Az információ, az ellenségről meglehetősen megbízható, és más által megerősítésre került.

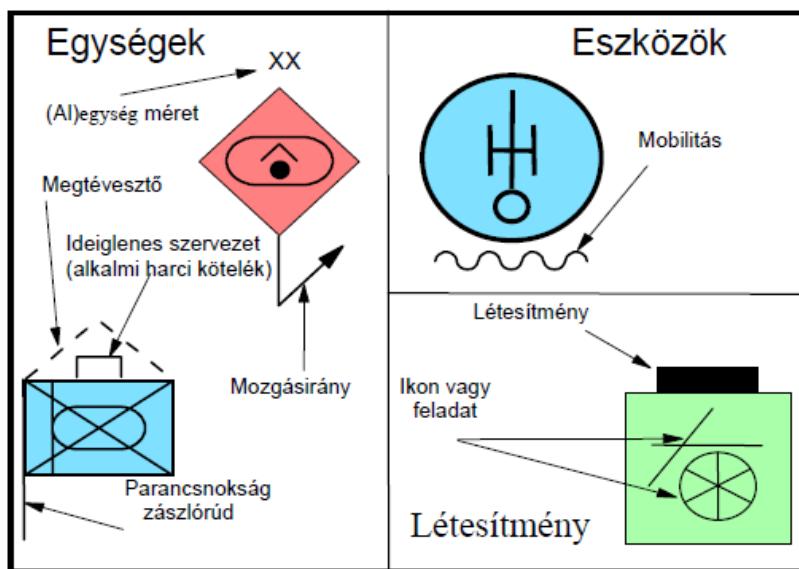
4. példa: A magyar nemzetiségű 5.DD.39.Z. 2. megerősített BTR-80-as harcjárművel felszerelt gépesített lövész század harccsoportja, ami helyi idő szerint 2011.12.06-07. között menetet hajt végre a kijelölt irányban.

Szimbólummódosítók

A módosító egy opcionális szövegmező, vagy grafikus jel, mely kiegészítő információkat szolgáltat a kapcsolódó szimbólumhoz, vagy harcászati grafikai jelhez. A módosító jelek (jelzők vagy indikátorok) egyaránt használhatók körvonalas és körvonal nélküli szimbólumok, valamint harcászati grafikai jelek értelmének, tulajdonságainak módosítására.

A mozgás iránya: egy nyíl, vagy egy egyenes (vonal), mely egy objektum mozgásának, vagy szándékolt elmozdításának irányába mutat. A szárazföldi szimbólumok esetében az indikátor egy hajlított (törött) nyíl, mely lefelé halad a körvonal, vagy ikon alsó széle közepétől és a mozgás irányába mutat. Az atom, biológiai, vegyi eseményeknél a mutató egy, vagy két vonal, mely a hátszél irányát jelzi.

Eszközök mobilitási indikátorai

A mobilitás jelző az adott objektum mozgékonyságát jellemzi és csak eszközökkel kapcsolatban használatos. Ez az indikátor az adott eszköz/jármű saját mozgási lehetőségein túli mobilitási jellegét határozza meg. Például, a vasúton szállított önjáró tarack szimbóluma vasúti szállítási mobilitás jelzővel egészül ki, ugyanakkor a harckocsi, vagy más lánctalpas jármű nem kap egyéb mobilitási indikátort.

Mobilitási szimbólum	Körvonal nélkül	Leírás			
		Ismeretlen	Baráti	Semleges	Ellenség
Kerekes (korlátozott terepjáró képességű)					
○—○	○—○—↑				
Kerekes (terepjáró)					
○—○	○—○—↑				
Lánctalpas					
—	——↑				
Kombinált (kerekes és lánctalpas)					
○—○	○—○—↑				
Vontatott					
—	——↑				
Vasút					
∞—∞	∞—∞—↑				
Szántalpas					
—	——↑				

Mobilitási szimbólum	Körvonal nélkül	Leírás			
		Ismeretlen	Baráti	Semleges	Ellenség
Szántalpas					
—→	—→—↑				
Málhásállatok					
∧	∧—↑				
Vízi szállítás					
—	——↑				
Kétéltű					
~~~~	~~~~—↑				

Internetes jelgenerátorok (angol nyelvű):

<https://spatialillusions.com/unitgenerator/>

<https://www.symbol.army/symbol/editor>

3.5.3 Harcászati grafikai jelek

A harcászati grafikai jelek olyan műveleti információkat hordoznak, amelyek nem jeleníthetők meg pusztán ikon-alapú szimbólumok használatával. Ezek a jelek sávhatárokat, különleges területi jelöléseket és más – a harctérűlet geometriai adataira vonatkozó – egyedi jelzéseket tartalmaznak, melyek a harctéri tervezéshez és harcvezetéshez szükségesek.

A harctéri dimenzió kategóriájába tartoznak a feladatok, az irányítási rendszabályok, pontok, területek, vonalak, a csapatrepülők manőver-grafikái, a megtévesztés grafikai jelzései, a támadó manőverei jelei, a speciális manőver jelek, a mobilitás/túlélés, túztámogatás grafikai jelei, a harci kiszolgáló támogatás, a vezetés és irányítás, valamint a nem V. cikkely szerinti műveletek grafikai jelei is. Ezek a jelek az előző fejezetekben található szimbólumokkal/ikonokkal, illetve az azokat kiegészítő szövegekkel és módosító jelzésekkel együtt alkalmazhatóak. A harcászati grafikai jelek alapszíne fekete, kék vagy fehér a kijelző háttérszíne függvényében.

Szerepük:

- A parancsnok rajzban vagy szóban kiadott direktívái alárendeltjei részére a felelősségek meghatározására, a tűz és a manőver összehangolására, és a harctevékenységek irányítására.
- A műveleti információk megjelenítéséhez az irányítási rendszabályok szimbólumai más szimbólumokkal, ikonokkal és kiegészítőkkel kombinálhatók.
- Az irányítási rendszabályok rajzolására speciális szabályok vonatkoznak.

Rajzolásuk színei:

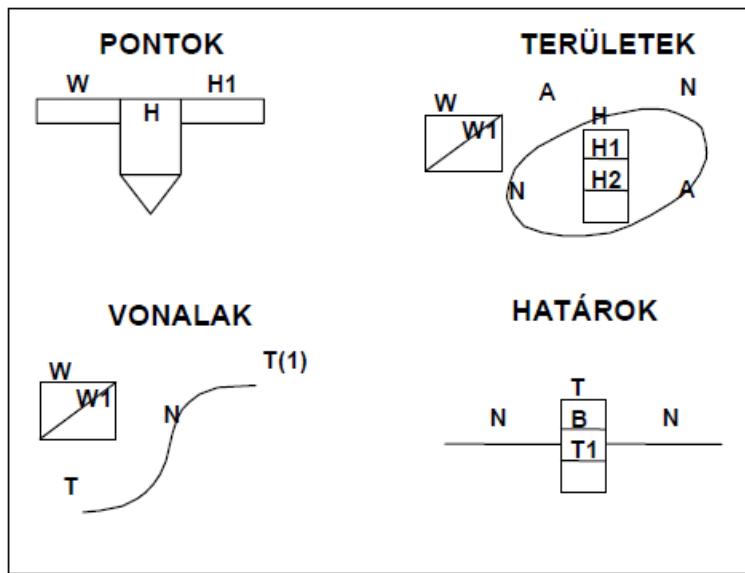
- Saját rendszabály: fekete vagy kék (kézzel, illetve színes monitoron)
- Ellenséges rendszabály: piros, ha ez nem lehetséges, akkor fekete, mellette az „ENY” szó feltüntetve
- Akadályok: függetlenül attól, hogy saját, ellenséges, semleges vagy ismeretlen, rajzolási színe zöld. Ha ez nem lehetséges, akkor fekete.
- A szennyezett terepszakaszok alásínezése sárga színnel történik.

Állapotok:

1. Jelenlegi
2. Jövőbeli
  - Tervezett (planned)
  - Várt (anticipated)
  - Gyanított (suspected)
  - Parancsra (on order)

Általánosságban a jelen állapotú rendszabályok folyamatos vonallal, a jövőbeliek szaggatott vonallal rajzolandók. Vannak olyan rendszabályok, amelyek jelen állapotban is szaggatott vonallal rajzolandók.

Minden szöveg megírása nyomtatott nagybetűvel történjen. A szöveg helyzete és iránya biztosítsa, hogy az olvasónak ne kelljen a fejét, vagy a vázlatot/fóliát forgatnia.

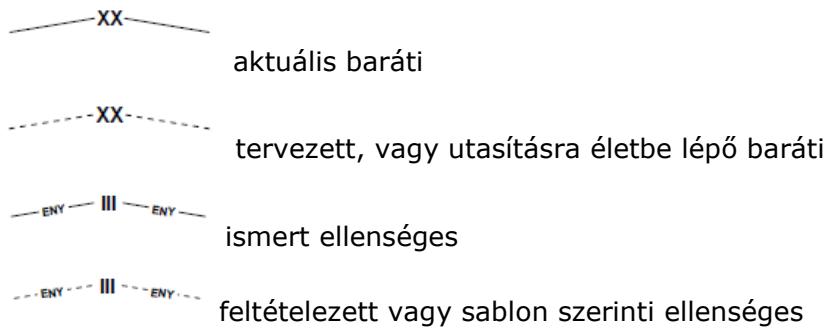

3.5.3.1 Határvonalak

Felszíni körzeteket (vagy légteret) határoló vonalakat alkalmazunk a tevékenység összehangolásának megkönnyítésére, a szomszédos egységek, kötelékek, vagy körletek tevékenységének elválasztására.

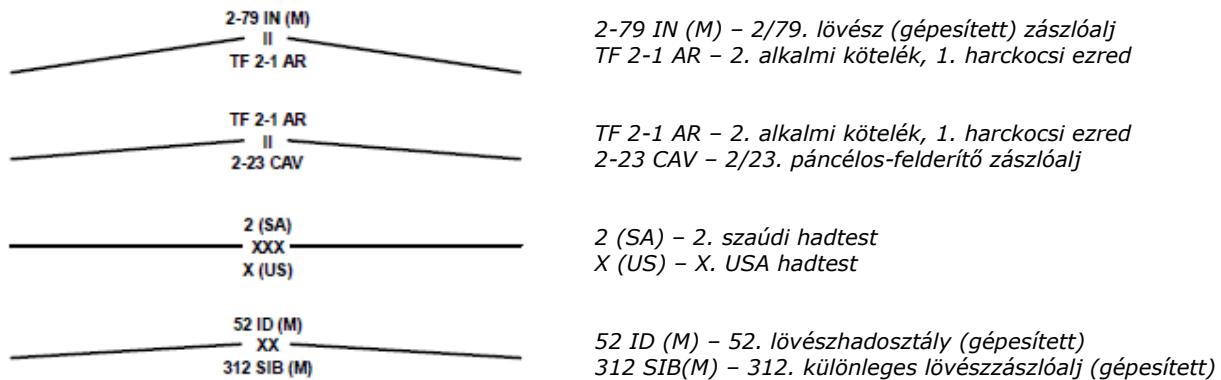
Irányítási rendszabály, melyet többnyire felismerhető tereptárgyak mentén jelölnek ki és általában a szomszédos egységek, vagy a magasabb parancsnokság részéről a mélységben elhelyezett alárendelt csapatok harcászati felelősségi körzetének kijelölésére használnak.

A vonalak a terep olyan szakaszainak megjelölése, amelyek a műveletek végrehajtása és szabályozása során különös jelentőséggel bírnak. A vonalak többségét fázisvonalaknak nevezik az egyszerűség miatt.

Oldalsó határvonal

Irányítási rendszabály, mely egy egység tevékenységi zónájának vagy szektorának bal és jobboldali határát jelöli. A hátulsó és előlső határvonalakkal és – a koordinációs magassággal együtt – az oldalsó határok a parancsnok hadműveleti területét határozzák meg.

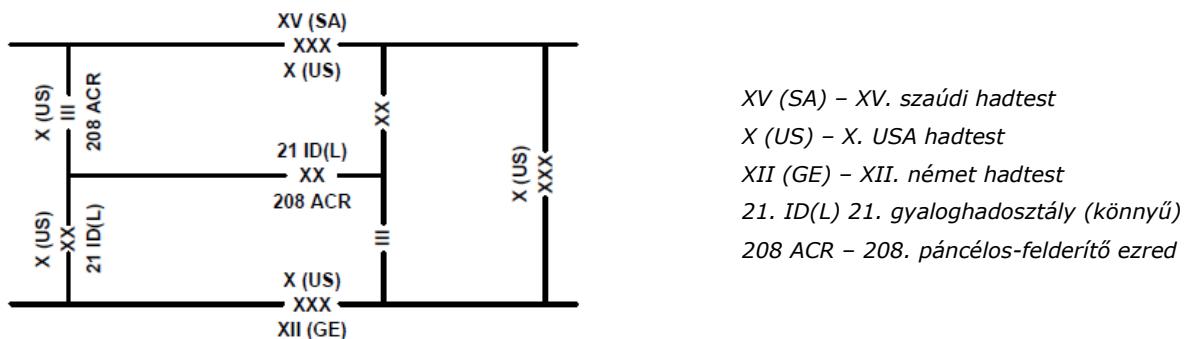

Elülső határvonal

Valamely szervezetnek az ellenség irányában lévő legtávolabbi felelősségi határvonala. A mélységi harcban eddig a határig terjed felelőssége. Ezen a határvonalon túl a közvetlen előjáró parancsnokság felel a mélységi harctevékenység koordinálásáért. Támadóharcban – a harctéri helyzet függvényében – fázisvonaltól - fázisvonalig előre mozoghat.

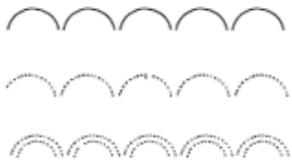
Mögöttes határvonal

Egy adott egység tevékenységi szektorának vagy zónájának hátulsó határát jelöli ki. A mögöttes határvonal mögé eső területek a közvetlen előjáró parancsnokhoz tartoznak és az itt lévő elemek elhelyezkedését ezzel az előjáró parancsnokkal kell egyeztetni.

A csapatok elülső vonala (Forward line of troops - FLOT)

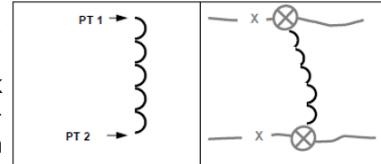
Az a vonal, mely bármilyen katonai hadművelet során egy adott időben az erők legelöl lévő állásait jelzi. Általában a fedező erők és az előőrs első vonalát jelenti. Szárazföldi haderő – A FLOT elhelyezkedhet a FEBA vonalában, azon túl, vagy mögötte.

- aktuális baráti (kék)/ismert vagy megerősített ellenséges (piros)
- tervezett vagy utasításra elfoglalandó baráti
- feltételezett vagy sablon szerinti ellenséges

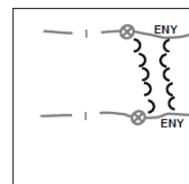
A saját csapatok elülső vonala (*Forward Line of Own Troops, FLOT*)

A vonal, amely az adott időben a saját szárazföldi csapatok legelöl található állásait jelzi. A FLOT alapesetben a fedező-biztosító és felderítő erők helyét jelzi. Az ellenséges FLOT jelzi a szemben álló fél legelülső erőinek pozícióját.

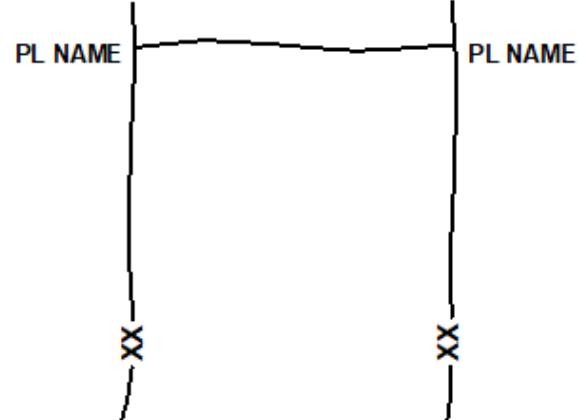
A harcérintkezés vonala (*Line of Contact*)

Az a vonal, ahol a saját és az ellenséges FLOT találkozik.

Fázis/koordinációs vonal Phase/Coordination Line

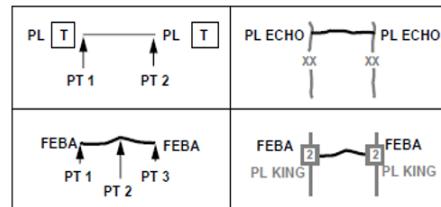
A katonai tevékenységek irányítására és összehangolására használt vonal, rendszerint terep jellegzetességekhez igazodik a tevékenységi zónán belül. A katonai tevékenységek irányítására és összehangolására használatos vonal.
Rendszerint felismerhető terepjellegzetesség mentén húzódik

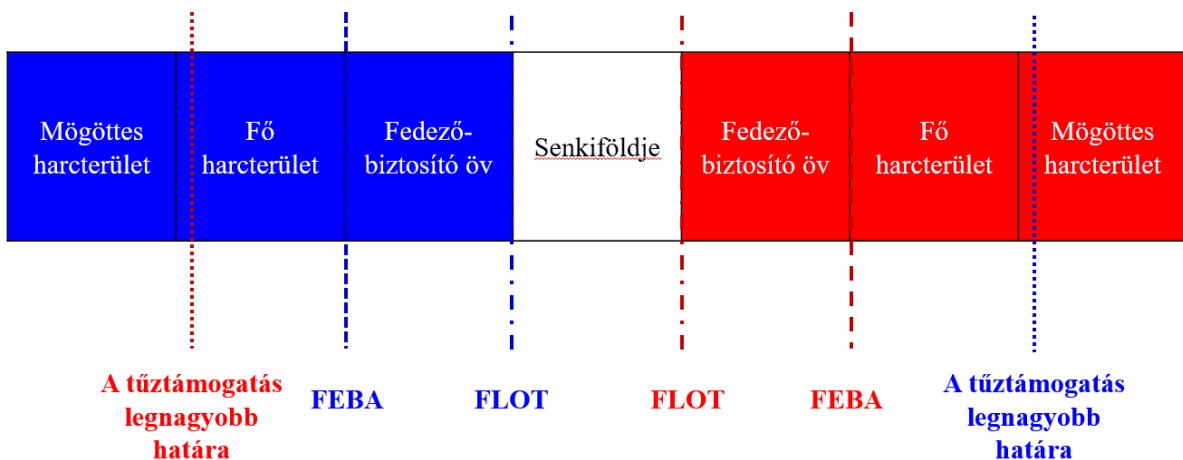
Fázisvonal (Phase Line)

Peremvonal – a harcterület elülső határa (*Forward Edge of Battle Area*)

A saját szárazföldi harcoló csapatok elhelyezkedésének legelülső határa, a fedező-biztosító öv kivételével. Legfőbb jelentősége a tüztámogatás koordinálása.

FEBA vs. FLOT

Példák sávhatárokra:

Baráti erők meglévő sávhatára

Baráti erők tervezett sávhatára

Ellenséges erők sávhatára (fekete-fehér)

Ellenséges erők sávhatára (színes)

Ellenséges erők tervezett sávhatára

Ellenséges erők tervezett sávhatára (színes)

	2ID (USA) XX
	1ID (CAN) XX 2AD (FRA)
	12IN ENY II ENY 7IN
	1AAB X 3ARBN
	211AR ENY II ENY 12ARCOY
	3ABB X 8ABR

3.5.3.2 Pontok

A pontok olyan helyek megjelölései, amelyek a műveletek végrehajtása során különös jelentőséggel bírnak elhelyezkedésük vagy funkciójuk alapján.

Kapcsolódási pont (Contact Point)

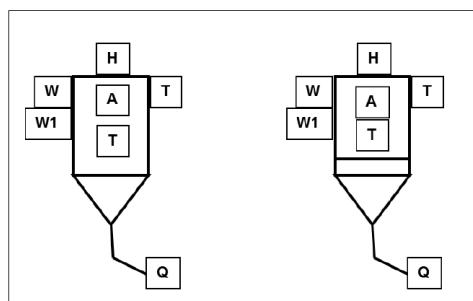
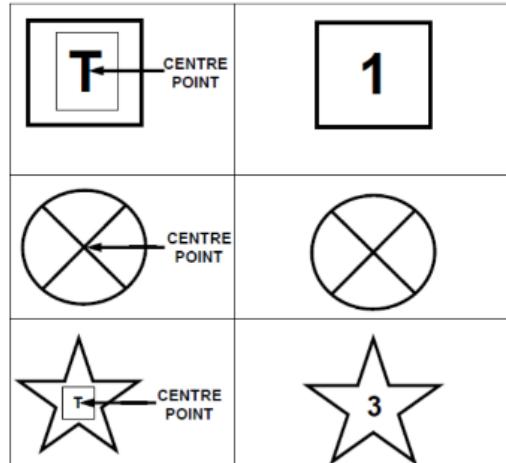
olyan könnyen azonosítható tereppont, ahol két vagy több egységek fel kell venni egymással a kapcsolatot.

Koordinációs pont (Coordination Point)

Az a pont, ahol az irányítás és koordinálás céljából valamennyi szomszédos harcoló egységnek/alakulatnak érintkezésbe kell lépnie egymással.

Döntési pont (Decision Point)

esemény, terület, vonal vagy pont, ahol az előrejelzésnek, vagy a hadműveleti parancsnak megfelelően harcászati döntést kell hozni.

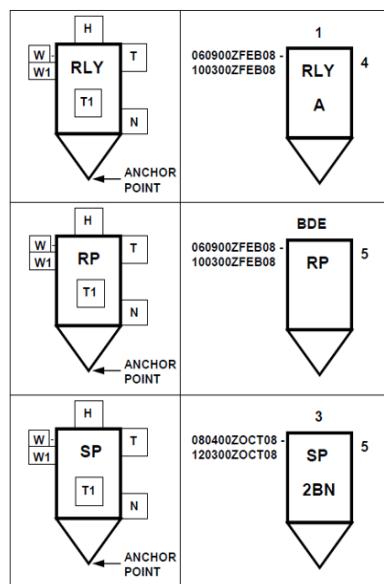

A:
H:
T:
W,W1:
Q:

Szimbólum és módosításai
Kiegészítő információk
A pont neve, száma
DTG
Mozgásirány-jelző

Gyülekezési pont (Rally Point)

A terep egy könnyen azonosítható pontja, ahol az egységek újra összegyülekezhetnek/átcsoportosítást hajthatnak végre, ha szétszóródtak.

Szétválási pont (elbocsátási pont) (Release Point)

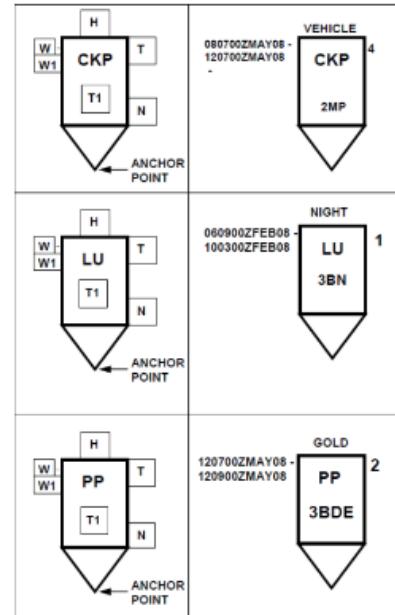
Közúti mozgásnál - jól meghatározott pont, ahol egy gépjármű-, vagy harcjármű oszlop alkotó elemei visszakerülnek saját parancsnokaik alárendeltségébe, és mindegyikük a saját rendeltetési helye irányába folytatja a mozgását.

Megindulási pont (Start Point)

A menetvonal jól meghatározott pontja, ahol a járművek mozgása a mozgást vezető parancsnok irányítása alá kerül. Megjegyzés: ez az a pont, ahol az oszlop maga a meghatározott időpontban egymás után áthaladó alkotó elemekből megalakul.

Ellenőrző pont (Checkpoint)

amit mozgásszabályozás eszközeként, tűzhelyesbítés során belövő rögzítő pontként, helymeghatározáskor viszonyítási pontként használnak, vagy ahol a katonai rendőrség ellenőrzi a gépjármű és gyalogos forgalmat.

Csatlakozási pont (Linkup Point)

A terep egy könnyen azonosítható pontja, ahol két erő érintkezik egymással.

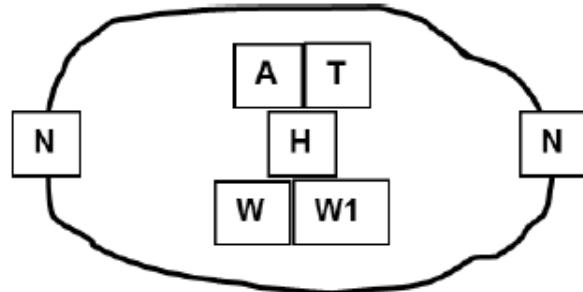
Áthaladási pont (Passage Point)

Egy határozottan megjelölt hely, melyen az egységek előre, vagy hátramoszás során áthaladnak egymáson. Olyan helyen jelölik ki, ahol a parancsnok terve szerint alegységei fizikailag átlépik a vonalakat.

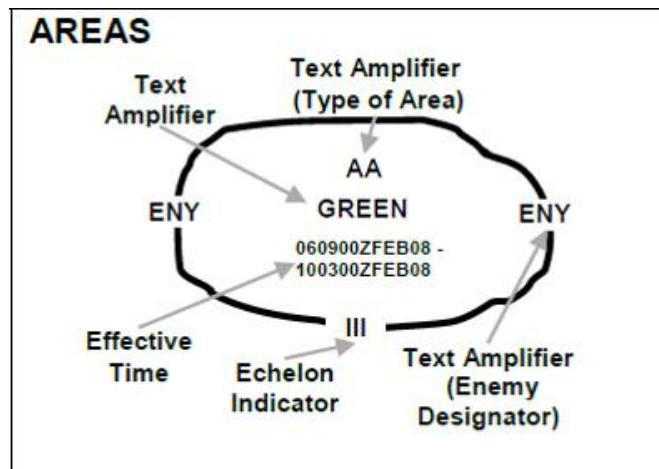
3.5.3.3 Körletek, területek

A körletek olyan területek megjelölésére szolgálnak, amelyek a műveletek végrehajtása során különös jelentőséggel bírnak elhelyezkedésük vagy funkciójuk alapján.

- A: A körlet típusának rövidítése
- [H: Kiegészítő információk]
- T: A körlet neve
- [W,W1: DTG]
- N: Ellenségjelző

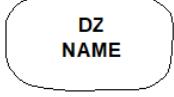
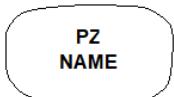
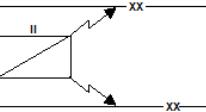
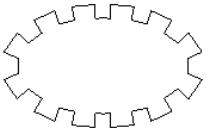

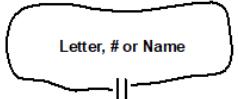
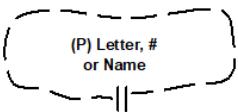
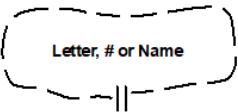
példa:

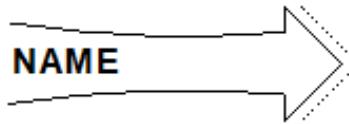
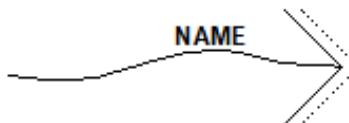
HARCÁSZATI JELEK – TERÜLETEK	
Leírás	Harcmező jelei
Összevonási körlet <i>Assembly Area</i>	
Elfoglalt (körlet) <i>Occupied</i>	
Több egység által elfoglalt (körlet) <i>Occupied by Multiple Units</i>	
Javasolt, vagy elrendelt (körlet) <i>Proposed/ On Order</i>	

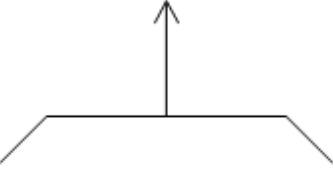
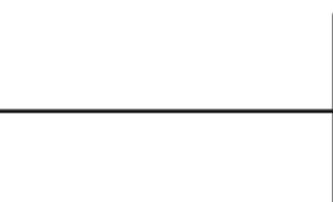
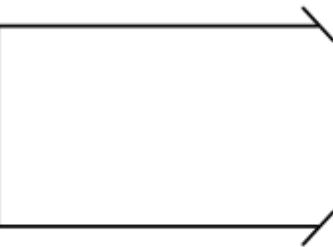
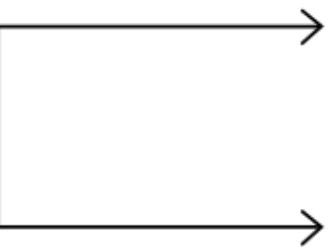
HARCÁSZATI JELEK – TERÜLETEK	
Leírás	Harcmező jelei
Baráti <i>Friendly</i>	
Tervezett, vagy utasításra elfoglallandó baráti <i>Friendly Planned/On Order</i>	
Ismert, megerősített ellenséges <i>Enemy Known/Confirmed</i>	
Feltételezett, vagy sablon alapján ellenséges <i>Enemy Suspected/Templated</i>	
Korlátozottan járható terület <i>Limited Access Area</i>	

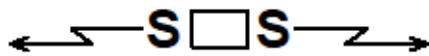
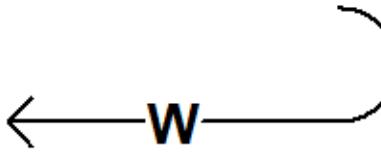
HARCÁSZATI JELEK – TERÜLETEK	
Leírás	Harcmező jelei
Ledobási zóna <i>Drop Zone (DZ)</i> Meghatározott terület, melyen légi szállítású csapatokat, felszerelést, vagy ellátmányt dobnak le ejtőernyővel.	
Leszállási Zóna <i>Landing Zone (LZ)</i> Konkrét repülőgép leszálló terület.	
Felvételi zóna <i>Pickup Zone (PZ)</i> Földrajzi terület, melyet csaptok és felszerelések helikopterekkel történő felvételére használnak	
Kutatási körzet / Felderítési körzet <i>Search Area/Reconnaissance Area</i>	
Megerődített körlet <i>Fortified Area</i>	

HARCÁSZATI JELEK – ÁLLÁSKÖRLETEK	
Leírás	Harcmező jelei
Ismert és ellenőrzött megerősített ellenséges állás <i>Enemy Known and Confirmed</i>	
Elfoglalt [harci állás] (zászlóalj méretű alegység által) <i>Occupied (Battalion sized unit)</i>	
Előkészített „(P)” de el nem foglalt körlet <i>Prepared “(P)” but not occupied</i>	
Tervezett <i>Planned</i>	

3.5.3.4 Manőverek, harcfeladatok

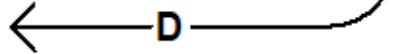
HARCÁSZATI JELEK – ELŐREVONÁS	
Leírás	Harcmező jelei
Szinlelt előrevonási irány <i>Axis of Advance for Feint</i>	
Szinlelt támadási irány <i>Direction of Attack for Feint</i>	
Baráti (saját) másik irány támadás iránya <i>Friendly Ground Axis of Supporting Attack</i>	
Baráti (saját) fő csapás iránya <i>Friendly Ground Axis of Main Attack</i>	
Baráti (saját) parancsra, dátum-idővel (ha ismert) végrehajtandó támadás iránya <i>Friendly Ground Axis On Order with Date and Time (if known) Effective</i>	

HARCÁSZATI JELEK – HARCHELADAT	
Leírás	Harcmező jelei
<p>Csapás tüzelőállásból <i>Attack By Fire Position</i></p> <p>Az ellenségnak távolból történő megsemmisítésére alkalmazott tűz, ha a küldetés nem teszi szükségessé, vagy nem igényli a célterület birtokba vételét.</p>	
<p>Blokkolás <i>Block</i></p> <p>Célja megakadályozni az ellenséget egy terület elérésében, megakadályozni az ellenség előnyomulását egy adott irányban, vagy megközelítési útvonalon.</p>	
<p>Áttörés <i>Breach</i></p> <p>Harcfeladat, melyben minden rendelkezésre álló eszközt felhasználnak az ellenséges védelem, akadály, aknamező, vagy erődítmény áttörésére, vagy birtokba vételére.</p>	
<p>Megkerülés <i>Bypass</i></p> <p>Harcfeladat, melynek során egy akadály, állás, vagy az ellenséges erő megkerülésére manővert hajtanak végre, az előnyomulás lendületének megtartása céljából.</p>	
HARCÁSZATI JELEK – HARCHELADAT	
Leírás	Harcmező jelei
<p>Őrzés <i>guard</i></p>	

HARCÁSZATI JELEK – HARCHELADAT	
Leírás	Harcmező jelei
Fedezés <i>screen</i>	
Oltalmazó <i>cover</i>	
Tűzzel való támogatás állása <i>Support By Fire Position</i> Harcfeladat, melynek során a manőverező elem állást foglal a harctérületen, ahonnan közvetlen irányzású tüzzel támadhatja az ellenséget. A manőverező részleg nem kísérel meg manőverezni az ellenséges erők, vagy terület elfoglalása céljából.	
Visszavonulás <i>Withdraw</i> Harcfeladat, melynek során egy – harcérintkezésben lévő – erő megtervezи az ellenségtől való elszakadását és az ellenségtől való eltávolodását.	

Késleltetés

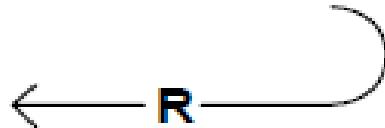
Delay

Visszavonás

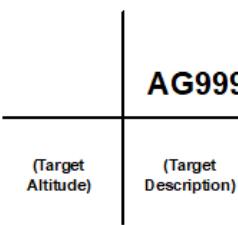
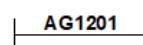
Retirement

Tevékenység, melynek során az ellenséggel harcérintkezésben kívül lévő erő eltávolodik az ellenségtől. Szárazföldi haderő – Visszafelé irányuló tevékenység egy formája; egy – az ellenséggel harcérintkezésben nem lévő és azzal várhatóan nem is találkozó – erő irányított visszafelé való mozgása.

3.5.3.5 Tűztámogatás

HARCÁSZATI JELEK – TŰZTÁMOGATÁS	
Leírás	Harcmező jelei
Elsődleges tűzirány (PDF) <u>Principal Direction of Fire</u> A tűz irányának meghatározása, mint a fegyverek elhelyezésének fő iránya. Kijelölésére az ellenség, a küldetés, a terep és a fegyverek képességei alapján kerül sor.	
Tűztámogatást koordinációs vonala (FSCL) <u>Fire Support Coordination Line</u>	
Koordinált tüzelési vonal (CFL) <u>Coordinated Fire Line</u>	

HARCÁSZATI JELEK – TÚZTÁMOGATÁS	
Leírás	Harcmező jelei
Pont / egyedülálló cél <i>Point/Single Target</i>	
Kör alakú cél <i>Circular Target</i>	
Vonalas cél <i>Linear Target</i>	

3.5.3.6 Harci kiszolgáló támogatás

Utánpótlási vonalak

fő (Main Supply Route)

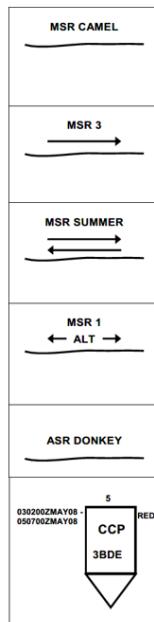
egyirányú (One-Way Traffic)

kétirányú (Two-Way Traffic)

változó irányú forgalom
(Alternating Traffic)

alternatív utánpótlási vonal
(Alternate Supply Route)

Sebesültgyűjtő hely

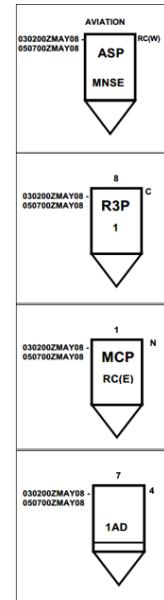

Lőszerfelvételző pont

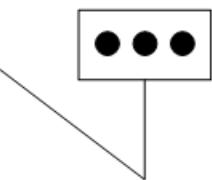
Utántölト pont
(Rearm, Refuel, Resupply)

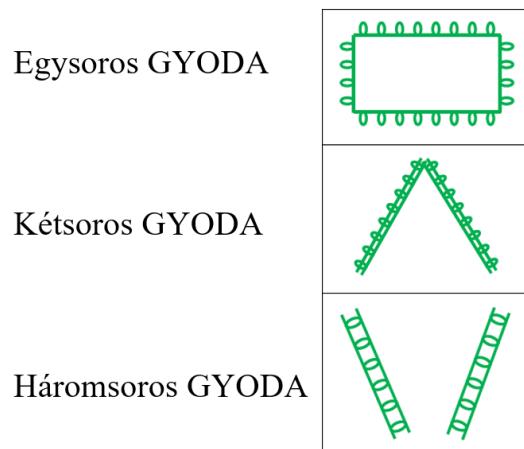
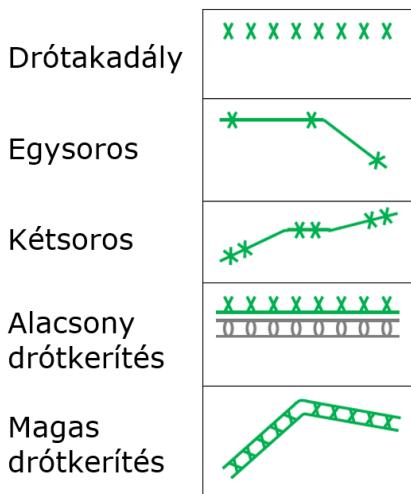
Sérült technika gyűjtőhely

Ellátópont

3.5.3.7 Akadályok jelölései

HARCÁSZATI JELEK – AKADÁLYOK	
Leírás	Harcmező jelei
Tervezett aknamező <i>Planned Minefield</i>	
Telepitett aknamező <i>Completed Minefield</i>	
Gyalogság elleni (AP) aknamező <i>Antipersonnel Minefield</i>	
Harckocsi (AT) aknamező átjáróval <i>Antitank Minefield with Gap</i>	 <p>272100Z SEP - 300400Z SEP</p>
Harckocsi (AT) aknamező <i>Antitank Minefield</i>	

3.6 A HARCI OKMÁNYOK RENDSZERE

A törzs írásos és szóbeli kommunikációs képessége tehát olyan alapvető funkciója, amely nagymértékben befolyásolja a tevékenységének hatékonyságát.

Mind az írásos, mind pedig a szóbeli kommunikáció során az alábbi fontosabb szempontokra kell tekintettel lenni:

- a) A hivatalos katonai terminológia használata biztosítja a kölcsönös megértést. A feladattervezés során az MH elfogadott terminológiáját tartalmazó adatbázist kell használni.
- b) A szövetségesekkel közösen folytatott műveletek során a magyar és az angol terminológia nem lehet egymással ellentmondó.
- c) A dokumentumok tartalma és terjedelme egyaránt befolyásolja azok alkalmazhatóságát. A túl hosszú, sok irreleváns adatot tartalmazó dokumentum nehezíti a megértést, és időigényessé teszi feldolgozását.

A törzsnek tehát olyan formában kell elkészítenie az egyes dokumentumokat, hogy az kövesse az előírt mintákat, de ezek keretein belül a legjobban támogassa a dokumentumokat feldolgozók megértését is.

3.6.1 Harci okmányok

Fogalma: Harci okmány a harctevékenység megszervezésével, előkészítésével és vezetésével, továbbá a csapatok mozgásával és nyugvásával kapcsolatos irat.

Rendeltetése: a hadművelet (harc) vagy az ezekkel kapcsolatos tevékenységek előkészítéséhez, megtervezéséhez, megszervezéséhez, a döntések támogatásához, illetve végrehajtásához szükséges információkat, adatokat, számvetéseket, jelentéseket és értékeléseket tartalmazzon.

3.6.1.1 Harci okmányokkal szemben támasztott követelmények:

Időszerűség: A harci okmányokkal szembeni egyik legfontosabb követelmény. A késve elkészített vagy nem időben továbbított okmány elveszíti aktualitását, tartalma részben vagy teljesen időszerűtlenné válik, információtartalma és felhasználhatósága szempontjából jelentőséget veszíti.

Rövidség: A harci okmányok rövidsége a fogalmazás tömörségével, a terminológiai és szakkifejezések egységes használatával, a meghatározott rövidítések alkalmazásával, a nyelv szabatos használatával érhető el.

Érthetőség: A harci okmányokat tartalmilag egyértelműen, egyszerűen fogalmazva, gondolati egységenként tagolva, a nyelvtani, a logikai szabályokat, az utasításokban és szabályzatokban meghatározott előírásokat betartva kell megfogalmazni, kitölteni, elkészíteni.

Megbízhatóság: A tervezés, szervezés és vezetés időszakát tekintve néhány harci okmány csak alaposan ellenőrzött adatokat hordozhat, melyek pontosan mutatják az ellenség és saját csapatok helyzetét, tevékenységük jellegét, hely és idő szerinti utasításokat, illetve jelentéseket tartalmaznak.

Szemléletesség: A harci okmányok szemléletessége megnöveli az információátadás sebességét, megkönnyíti a tanulmányozást, az adott anyag értelmezését és a feldolgozást.

Szabványosság: A harci okmányok szabványossága elsősorban a szövetségi rendszerben alkalmazott STANAG előírások alkalmazása alapján érhető el. A kölcsönös megértés, az együttműködés, valamint a közös törzsekben végzett munka megkönnyítésére a Magyar Honvédség törzseiben is be kell vezetni mind a tartalmi, mind az alaki követelményeket.

3.6.1.2 Harci okmányok felosztása:

a) Vezetési okmányok:

1. Munkatérképek;
2. Intézkedések, parancsok;
3. Tervek;
4. Együttműködési okmányok.

b) Beszámoló okmányok:

1. Elhatározások;
2. Hadműveleti (harmi) naplók;
3. Jelentések.

c) Tájékoztató okmányok:

1. Nyilvántartó térképek;
2. Számvetések;
3. Táblázatok;
4. Helyzet(esemény)vázlatok.

3.6.1.2.1A vezetési okmányok

A vezetési okmányok a tevékenységek előkészítésére, megtervezésére, a feladatok végrehajtókhöz való lejuttatására és a feladatok ellenőrzésére szolgálnak.

A vezetési okmányokhoz tartoznak:

- a munkatérképek;
- az előzetes intézkedések;
- a harcintézkedések;
- a harcparancs(ok);
- az együttműködési okmányok;
- a fegyvernemi és szakcsapatok alkalmazásának tervei, intézkedései;
- a támogatásra, művelet biztonságra, kiszolgálásra vonatkozó tervezetek és intézkedések;
- a kommandáns szolgálatra vonatkozó tervezetek és intézkedések;
- a vezetés rejtésével kapcsolatos okmányok;
- az ellenőrzéssel kapcsolatos okmányok;
- a szemrevételezési terv;
- a megvilágítási, ködösítési terv;
- a csapatok váltásával és átcsoportosításával kapcsolatos tervezetek;

- a hadművelet előkészítésének naptári terve (az időszámvetés);
- a vezetési pontok őrzésének, védelmének és áttelepítésének terve;

3.6.1.2.A beszámoló okmányok

A beszámoló okmányok körébe azokat a harci okmányokat soroljuk melyeknek rendeltetése, hogy a parancsnok vagy a törzs jelentsen és beszámoljon az elöljáró parancsnoknak vagy törzsnek a kapott feladatok végrehajtásának eredményéről, és a meghozott elhatározásról.

A beszámoló okmányokhoz tartoznak:

- a parancsnok elhatározása(i);
- a jelentések;
- az összefoglaló jelentések;
- a beszámoló (záró) jelentések;
- a hadműveleti napló(k);
- az intézkedések és jelentések naplói;

3.6.1.2.3A tájékoztató okmányok

Tájékoztató okmányok azok az iratok, amelyekkel tájékoztatják az alárendelteket, a szomszédokat, valamint az együttműködő csapatokat, törzseket a kialakult helyzetről, a harci tapasztalatokról, a rendelkezésre álló adatokról. Ezen okmányok szolgálnak a parancsnokság és a törzs belső tájékoztatására is.

A tájékoztató okmányokhoz tartoznak:

- a nyilvántartó térképek;
- a kialakult helyzetről szóló tájékoztató vázlatok;
- a kiinduló adatokat tartalmazó számvetések;
- a kiegészítő számvetések, táblázatok, vázlatok;
- a feltételezések;
- az esemény vázlatok;
- a mátrix stb. táblázatok;
- a feljegyzések;
- egyéb segédanyagok.

A harci okmányok felosztását elvégezhetjük még az elkészítés módja, illetve az információ hordozó fajtája szerint is.

Ennek alapján csoporthozhatók:

- a. grafikus okmányok;
- b. szöveges okmányok;

Ezek elkészítésének formája lehet:

- rajz, kép, ábra;
- írásos szöveg;
- táblázat, kimutatás;

3.6.2 Típus harci okmányok fajtái, tartalma, készítésének szabályai

3.6.2.1 Az előzetes intézkedés tartalma és formája

3.6.2.1.1 Általános meghatározások

Az alárendeltek és a törzs részére, a várható feladatokról időben tájékoztatást kell adni. Az előzetes intézkedés elküldhető, szóban (rádióon, távbeszélőn, összekötő tiszt útján) vagy írásban.

Az előzetes intézkedés az alárendelteket és törzseiket segíti, az új feladataik végrehajtására való felkészülésben. A közelgő harctevékenység lényeges részleteinek tájékoztatása útján, beleérte a tervezésre rendelkezésre álló időt is.

3.6.2.1.2 Az előzetes intézkedés (*Warning Order – WNGO*) tartalma és formája

Az előzetes intézkedés az alárendeltek mielőbbi felkészülését segíti elő azáltal, hogy a várható feladatvégrehajtással kapcsolatos rendelkezésre álló információkat a legrövidebb időn belül eljuttatja hozzájuk. Alapvető eszköze a párhuzamos és a konvergáló művelettervezésnek.

az előzetes intézkedés formai és tartalmi felépítése a következő:

1. helyzet: a kialakult helyzet rövid ismertetése, amely rendszerint a stratégiai szintű műveleti okmányokból kerül átemelésre, valamint szükség szerinti kiegészítésre.

a) stratégiai helyzet

- 2013. június 03-án pirosország rendkívüli állapotot hirdetett ki és felfüggesztette az alkotmány alkalmazását, ezzel egyidejűleg a piros haderő részére magasabb készenléti fokozatot rendeltek el.

2. az alárendelt katonai szervezetek feladatai: az alárendelt katonai szervezetek parancsnokai részére feladatok meghatározása.

a) xy katonai szervezet

- készüljön fel a kijelölt erői aktivizálására. az előzetes intézkedésben meghatározott feladatok mennyisége függ a rendelkezésre álló időtől és híradó-összeköttetéstől, valamint attól az értékelt adatmennyiségtől, amelyet biztosítani kell az alárendelt parancsnokok részére.

3. koordináció: a művelet előkészítésével, tervezésével és végrehajtásával kapcsolatos koordináció feladatainak meghatározása.

a) összekötő tisztek

- a 2. pontjában szereplő katonai szervezetek jelöljenek ki és készítsenek fel 1-1 fő összekötő tiszttet. az összekötő tisztek induljanak útba nem később, mint 2013. augusztus 20.

4. azonnal foganatosítandó rendszabályok: az azonnal foganatosítandó rendszabályok meghatározása.

a) **az összes alárendelt katonai szervezet részére**

- az objektumba történő személyi és gépjárműmozgást fokozottabban ellenőrizzék.

5. vezetés és híradás: a vezetés és híradás feladatainak meghatározása.

a) **a vezetés és irányítás rendje**

- a békevezetés rendjének megfelelően.

6. **mellékletek:** az előzetes intézkedéshez elkészült mellékletek felsorolása. a mellékletek fő célja a műveleti dokumentum rövidségének megőrzése mellett bonyolódási területekkel kapcsolatos többletinformációk biztosítása.

a) pl. 1. sz. melléklet: szemrevételezési terv (xx lap).

3.6.2.2 Kiegészítő intézkedés (Fragmentary Order – FRAGO)

A kiegészítő intézkedés a tervezés során bekövetkezett változásokkal, illetve a tervezés egyes befejezett részfeladatokkal kapcsolatos információkat közvetíti az alárendelet szervezetek felé. Segítségével fenntartható a párhuzamos tervezés, és változó körülmények figyelembevétele a tervezési folyamatok során. Az kiegészítő intézkedés formai és tartalmi felépítése megegyezik az előzetes intézkedés felépítésével, így annak formája (mintája) a tartalom értelemszerű pontosításával minden további nélkül használható.

3.6.2.3 A harcparancs (Operation Order – OPORD) tartalma, formája

A harcparancs a katonai műveletek végrehajtásának alapdokumentuma. Önállóan is komplett dokumentum, viszont a tervezés komplexitásából adódóan számos más dokumentumra utal, azokon alapul, illetve a végrehajtás során újabb parancsok részeiben felülírhatják a benne szereplő feladatokat. Ennek értelmében, kiadását megelőzik az előzetes intézkedések, amelyek alapján a feldolgozó alárendelteknek már lesz előzetes ismeretük a várható műveletről. Kiadása után pedig a kiegészítő intézkedések megváltoztathatják a benne foglaltakat, így biztosítva a sikeres végrehajtást, a megváltozott körülményekhez igazítva. A parancs törzse (alap parancs) sokszor egy rövid és tömör összefoglalása a kidolgozott művelettervéről, és az egyes szakterületek részletes és pontos feladatait a mellékletek tartalmazzák. A törzsszöveget minden feldolgozó, alárendelt törzsnek ismernie kell, az egyes mellékleteket pedig minden szakterületnek a rá vonatkozó mértékben. A parancsot és a mellékleteket egymástól függetlenül értelmezni és feldolgozni nem lehet.

A harcparancs célja, megadni az alárendelt parancsnokoknak a harc (hadművelet) végrehajtásához nélkülözhetetlen adatokat. Ezek az alábbiak: a helyzet, a saját feladat, a feladat-végrehajtás rendje, valamint a logisztika és a vezetés.

Rendelkezésre álló erők: Az összes rendelkezésre álló erő felsorolása.

3.6.2.3.1A harcparancsok általános felépítése:

1. HELYZET: A kialakult helyzet leírása.

- a) **Érdekeltségi körzet:** Az érdekeltségi körzet meghatározása;
- b) **Műveleti terület:** A műveleti terület meghatározása.
  - **Terep:** A terep leírása, kiemelten annak hatásai a tervezett műveletekre;
  - **Időjárás:** A tervezett műveleteket megelőző és az akkor várható időjárásnak a műveletekre gyakorolt hatásainak a leírása.
- c) **Szemben álló fél:** Összetételük, szándékuk, elhelyezkedésük, mozgásuk, erejük, azonosításuk és képességeik, legvalószínűbb és legveszélyesebb cselekvési változatuk. Beletartoznak a nem katonai fegyveres erők is.
- d) **Saját erők**
  - **Az elöljáró küldetése és szándéka:** Az elöljáró küldetésének és szándékának leírása.
    - **Küldetés;**
    - **Szándék.**
  - **Szomszédok küldetése:** A szomszédok küldetésének leírása (amennyiben van).
- e) **Kormányzati és egyéb szervezetek:** A műveleti területen található kormányzati és egyéb szervezetek, valamint elsőleges feladatainak felsorolása;
- f) **Civil szempontok:** A műveleti területen a műveletek végrehajtását befolyásoló civil környezeti hatások leírása;
- g) **Át-, alarendelések és megerősítések:** A parancsot kibocsátó katonai szervezetet megerősítő, vagy más katonai szervezeteknek át-alarendelésre kerülők felsorolása a megerősítés vagy át-alarendelés tényleges idejével együtt;
- h) **Feltételezések:** A műveletterv kidolgozása során megállapított feltételezések felsorolása.

2. KÜLDETÉS: A parancsnokság által megvalósítandó küldetés világos és tömör meghatározása. (Ki, Mit, Mikor, Hol és Milyen célból.) Ez a pont nem tartalmazhat alpontokat!

3. VÉGREHAJTÁS: A parancsnok szándékának az alarendeltek által történő pontos megértésének érdekében leírja az adott fázisban tervezett műveletek végrehajtásával kapcsolatos feladatokat, a végrehajtás követelményeit.

- a) **Parancsnok szándéka:** Az adott fázisra vonatkozó parancsnoki szándék megfogalmazása;
- b) **A művelet elgondolása:** Az adott fázis műveleti elgondolásának rövid leírása:
  - c) **Mozgás és manőverterv:** A művelet elgondolása alapján, a műveleti területen lévő erők adott műveleti fázisban végrehajtásra kerülő mozgásának és manővereinek meghatározása.
    - **Mozgástámogatás/korlátozás terve:** A mozgástámogatással és korlátozással kapcsolatos feladatok meghatározása.
      - **Mozgástámogatás;**

● **Mozgásakadályozás.**

- **Ködálcázás terve:** A ködösítési feladatak végrehajtásának meghatározása.
- d) **Felderítő támogatás terve:** A műveletek felderítő támogatásának leírása;
- e) **Tűztámogatási terv:** Az adott fázis műveletire vonatkozóan a tűztámogató eszközök feladatainak a tűztámogatás rendszerének leírása;
- f) **Erők védelme terv:** Az adott fázis műveletire vonatkozóan az erők védelmét szolgáló feladatak megfogalmazása;
- g) **Stabilizációs műveletek terv:** A stabilizációs tevékenységek végrehajtásával kapcsolatos elvek, feladatak meghatározása;
- h) **Értékelés és hatásossági mutatók:** Az adott fázisban végrehajtásra kerülő műveletek értékeléséhez, hatékonyságuk megítéléséhez szükséges mutatók, tényezők megfogalmazása;
- i) **Alárendeltek feladatai:** További alpontokban meghatározni az adott fázisra vonatkozóan minden egyes rendelkezésre álló egység/alegység vonatkozásában a végrehajtásra kerülő feladatakat, együttműködés rendjét (ha az nem kerül későbbi pontokban vagy mellékletben kidolgozásra);
- j) **Koordinációs utasítások**
  - **Időpont vagy feltétel, amikor a műveletparancs életbe lép:** Annak az időpontnak vagy feltételnek a meghatározása, amikor a műveletparancs életbe lép;
  - **Parancsnok kritikus információigénye:** A parancsnok kritikus információigényének meghatározása.
    - **Elsődleges információigény (PIR);**
    - **Saját erőkkel kapcsolatos információigény (FFIR).**
  - **Saját erők rejtendő információi (EEFI):** A saját erők rejtendő információinak meghatározása;
  - **Tűztámogatás koordináló rendszabályok:** Az adott fázisra vonatkozó tűztámogatás koordináló rendszabályok meghatározása.
    - **Megengedő rendszabályok;**
    - **Tiltó rendszabályok.**
  - **Légtér koordináló rendszabályok:** Az adott fázisra vonatkozó Légtér koordináló rendszabályok meghatározása;
  - **Katonai erő alkalmazásának rendszabályai:** Az adott fázisra vonatkozó Katonai erő alkalmazása szabályainak meghatározása;
  - **Kockázatcsökkentő rendszabályok:** Az adott fázisra vonatkozó Kockázatcsökkentő rendszabályok meghatározása;
  - **Témák és üzenetek:** A témák és üzenetek listája;
  - **Egyéb koordinációs utasítások:** A korábbi pontokban nem szereplő koordinációs utasítások listája.

4. MŰVELETTÁMOGATÁS

- a) **Logisztika:** Az adott fázisra vonatkozó műveletek logisztikai támogatási feladatainak meghatározása.

- **Logisztikai támogatás elgondolása:** Az adott fázisra vonatkozó logisztikai támogatás elgondolásának leírása;
  - **Logisztikai normák és követelmények:** Az adott fázisra vonatkozó logisztikai normák és követelmények leírása;
  - **Anyagi biztosítás (ellátás) feladatai:** Az adott fázisra vonatkozó anyagi biztosítás (ellátás) feladatainak meghatározása;
  - **Technikai biztosítás (üzemben tartás) feladatai:** Az adott fázisra vonatkozó technikai biztosítás (üzemben tartás) feladatainak meghatározása;
  - **Közlekedési támogatás feladatai:** Az adott fázisra vonatkozó Közlekedési támogatás feladatainak meghatározása;
  - **Logisztikai vezetés rendje:** Az adott fázisra vonatkozó logisztikai vezetési rend leírása.
- b) **Személyügy:** Az adott fázisra vonatkozó műveletek személyügyi támogatási feladatainak meghatározása;
- c) **Egészségügy:** Az adott fázisra vonatkozó műveletek egészségügyi biztosítási feladatainak meghatározása.

5. VEZETÉS ÉS HÍRADÁS: Az adott fázisra vonatkozó vezetéssel és híradással kapcsolatos feladatok meghatározása.

a) Vezetés

- **Parancsnok helye a művelet során:** Az adott fázisra vonatkozóan a parancsnok helyének leírása;
- **Parancsnoklási sorrend:** Az adott fázisra vonatkozóan a parancsnoklási sorrend meghatározása;
- **Összekötők igénye:** Az adott fázisra vonatkozóan az összekötők biztosításával kapcsolatos feladatok meghatározása.

b) Irányítás

- **Vezetési pontok:** Az adott fázisra vonatkozóan a vezetési pontok rendszerének leírása;
  - **Jelentések rendje:** Az adott fázisra vonatkozóan a jelentési rendszer meghatározása.
- c) **Híradás:** Az adott fázisra vonatkozóan a híradás rendszerével kapcsolatos elvek, feladatok meghatározása.

3.6.2.4 Mellékletek

A mellékletek fő célja, a harcparancs — mint alapvető okmány — rövidségének megőrzése. A mellékletek biztosítanak a címzettek részére bizonyos további többletinformációt, például: menetszámvetési táblázatokat.

A mellékletek a parancs szerves részei. A mellékletek száma és típusa a speciális intézkedés szükségeségtől függ. A felhasználásra kerülő mellékletek fokozhatják a harcparancs érthetőségét, megbízhatóságát és rövidségét.

Minden melléklet a harci csapatoknak nyújt információt, de a támogató és kiszolgáló csapatok parancsnokainak is számos utasítást ad. A parancs melléklete használható a támogató és kiszolgáló csapatok parancsnokai részéről a saját csapatoknak adandó

parancs gyanánt. Annak ellenére, hogy a melléklet a harcparancs szerves részét képezi, a benne lévő információk és utasítások a parancs fő részében megismételhetők. A harcparancshoz tartozó mellékletek számát a speciális utasítások korlátozzák.

A melléklet lehet írásos, vagy készülhet rajzos formában, vázlaton, térképen, terv vagy táblázat formájában. A melléklet alkalmas a harcparancs egyes részeinek részletesebb megadására is.

A mellékletek jelölésére az abc. nagy betűit használják (A, B, C stb.). Egy vagy több függeléket tartalmazhatnak, amelyeket arab számokkal jelölnek. E mellékleteknek a harcparancs megfelelő részeire kell hivatkozni, felsorolásukat pedig, a „Mellékletek” alatt a parancs alján kell megtenni. Ehhez hasonlóan kell a függelékeknek hivatkozni az alapmellékletükre.

A mellékleteket ugyanannyi példányban adják ki, mint a harcparancsot, azonban szükséges megfelelő azonosításuk a parancsban. A mellékleteknek tartalmazni kell a minősítési jelölést és szükség szerint a függelékek jegyzékét.

Azok a mellékletek, amelyek más időben kerülnek kiadásra, mint a parancs, az előzőeken kívül tartalmazzák a fejrészt, a parancsnok, vagy a meghatalmazottjának aláírását, illetve a hitelesítést, a nyugtázásra vonatkozó utasításokat és az elosztót.

A mellékleteknek csak a formája kötött, pontjaik és alpontjaik szükség szerintiek. A rajzok és vázlatok formájában készült mellékletek ugyanazt a fejrészt és befejező részeket tartalmazhatják, mint az írásos mellékletek.

3.6.2.4.1 Felderítő melléklet

A felderítő melléklet kötöttebb formát követ, mint más mellékletek. Célszerű lehet a felderítő mellékletet, a harcparancsot megelőzően kiadni.

Biztosítson információkat a harctevékenységen részt vevő ellenség főerőiről.

Lássa el az alarendelt parancsnokokat, mindazzal a harctevékenységek vezetéséhez szükséges információval, amit képes megszerezni közvetlenül a harctevékenység megkezdése előtt (Megjegyzés: ez a melléklet nem helyettesítheti az egyesített felderítési tervet.) Megadja a kérdéses harctevékenységhez szükséges felderítő utasításokat és javaslatokat. A felderítő melléklet elkészítéséhez szükséges általános utasítások ugyanazok, mint a harcparancs elkészítése esetén.

Legyen tömör, de mindenki számára érthető.

Biztosítsa a tényeket a csapatok számára a vezető "általános működési szabályzat" (SOP) megismétlése nélkül. Utalás történhet a felderítő jelentések megőrzésére, amennyiben a címzettek rendelkeznek velük.

A kevésbé fontos, vagy nagymennyiségű részettel rendelkező anyagot a melléklet függelékében lehet szerepeltetni. A legvalószínűbb függelékek az ellenség helyzetének vázlatai, a felderítési és figyelési feladatok és a térképelosztás táblázatai lesznek.

3.6.2.4.2 Tűztámogatási melléklet

Ez a melléklet a parancsnok utasításait tartalmazza a tűztámogató parancsnok részére. Tájékoztatja a tűztámogató egységeket a tűztámogatás összehangolásának részleteiről, különösen az abban játszott szerepük ről. A tűztámogatási melléklet bázisként szolgál a tűztámogatási utasítások, függelékek elkészítéséhez a légi, tüzérségi és haditengerészeti

tűztámogatás tevékenységére vonatkozólag, valamint a tűztámogatási utasítások, függelékek elkészítéséhez a vegyi- és nukleáris fegyverek alkalmazására vonatkozólag abban az esetben, ha azok alkalmazásra kerülnek.

Vonatkozik a tűztámogatás valamennyi fajtájára. A tűztámogatás típusai alfabetikus sorrendben, amennyiben a logika diktálta elrendezés nem használható másképpen.

3.6.2.4.3Műszaki melléklet

Ez a melléklet a műszaki támogatásban részesülő csapatoknak a parancsnok által adott parancsok és a támogatásról szóló tájékoztatásra szolgál. Meghatározza ezen kívül a támogatott csapatok által hol, milyen munkát kell elvégezni. Amennyiben szükséges, utasításokat ad a munkát végző műszaki csapatok és a támogatott csapatok közötti együttműködésre. A következő pontokban leírásra kerülhet a műszaki támogatás. A pontok a műszaki támogatás, harctevékenység során történő alkalmazásának logikai sorrendjében következnek.

3.6.2.4.4Igazgatási/Logisztikai melléklet

Ez a melléklet az ellátó parancsnokok számára utasítást, a harcoló csapatoknak tájékoztatást ad, a logisztikai támogatásról. Ez azonban nem technikai utasítás a kiszolgáló csapatok részére.

Rendszerint fontos lesz az egészségügyi ellátóhelyek elhelyezkedése és elérhetősége (nyitvatartás).

3.6.2.4.5Híradó informatikai rendszerek melléklet

Ez a melléklet, tájékoztatást nyújt, a vezetés és irányítás eszközeiről, valamint a parancsnokság elhelyezkedése és mozgása, az összeköttetés előkészítése, felismerési és azonosítási jelek, fedőnevek, a híradó és informatikai felszerelések használatára vonatkozó általános szabályokról. Megadhatja még a parancsnok parancsát a híradó-informatikai parancsnok számára. Ez azonban nem speciális parancs.

Az egymást követő pontok megadják, a tárgyhoz tartozó összes információt.

3.6.2.4.6Csapatrepülő melléklet

Ezzel a melléklettel a parancsnok utasítást ad a csapatrepülő parancsnokok számára és tájékoztatja az alárendelteket a repülő támogatásról, azonban ez nem szakmai parancs a repülő csapatok számára. Olyan, a repülő támogatással kapcsolatos információkat tartalmaz, amelyek a Parancs 1. pontjában nem szerepelnek, vagy amelyek részletes kifejtése szükséges.

3.6.2.4.7 Műveletbiztonsági melléklet

Ez a melléklet a parancsnoknak a hadműveletek biztonságára vonatkozó utasításait tartalmazza. Szerkezeti felépítése megegyezik a Parancsal, de a speciális utasítások, a megfelelő részekben külön alpontokban szerepelnek.

3.6.2.4.8 Mozgási melléklet

A melléklet általános utasításokat ad az alárendelt parancsnokoknak a menettel kapcsolatban, a harctevékenységgel összefüggő mozgás megkezdése előtt. A melléklet tartalmazza a parancsnok elvárásait. Utasításokat ad a mozgást végrehajtó, vagy önálló egységek közötti együttműködésre.

Az alárendelt egységek útmutatóként használják a mellékletet, a saját menetre vonatkozó, részletes intézkedéshez.

A pontok logikai sorrendben alkalmazhatók a tevékenységre.

Mellékletek (Annexes):

Melléklet (Annex)	Megnevezés (Title)	Függelék (Appendix)
A	A hadművelet elgondolása (Concept of Operations)	Nem kerül kiadásra
B	Erő-eszköz elosztás és parancsnoki lánc (Task Organisationand Command Relationship)	
C	Rendelkezésre álló erők, Küldetések/Feladatok (Forces Missions/Tasks)	
D	Felderítés (Intelligence)	
E	A bevetés szabályai (Rules of Engagement)	

Melléklet (Annex)	Megnevezés (Title)	Függelék (Appendix)
F	Tengeri műveletek (Maritime Operations)	
G	Szárazföldi műveletek (Land Operations)	
H	Légi műveletek (Air Operations)	
I	Kétéltű műveletek (Amphibious Operations)	
J	Erök megóvása (Force Protection)	
K	Különleges műveletek (Special Operations)	
L	Lélektani műveletek (Psychological Operations)	
M	Fegyverzet ellenőrzés (Arms Control)	
N	Nukleáris műveletek (Nuclear Operations)	
O	Információs műveletek (Information Operations)	
P	Elektronikai harc (Electronic Operations)	
Q	Kommunikációs és információs rendszer (Communications and Information Systems)	
R	Logisztika (Logistics)	
S	Menetek (Movements)	
T	Környezetvédelem (Environmental Support)	
U	Műveletek ABV fegyverek behatása alatt (Operations in a NBC Weapons Environment)	
V	<u>Keresés, kimentés, kiszabadítás</u> (Search, Rescue and Recovery)	
W	Civil-katonai együttműködés (Civil-Military Cooperation)	
X	Társadalmi nyilvánosság (Public Affairs)	
Y	Konfliktus lezárása (Átmeneti időszak stratégiája) (Conflict Termination and De-escalation (Transition Strategy))	
Z	TARTALÉK (SPARE)	
AA	Jogi kérdések (Legal)	

Melléklet (Annex)	Megnevezés (Title)	Függelék (Appendix)
BB	Kiképzés és gyakorlatok (Training and Mission Rehearsal)	
CC	Ügyvitel (Command Information Management)	
DD	Űr műveletek (Space Operations)	
EE	Műszaki támogatás (Military Engineering)	
FF	Pénzügyi támogatás (Financial Support)	
GG	Nem NATO-erőkkel való érintkezés szabályai (Non-NATO Force Procedures)	
HH	Mögöttes területek biztosítása (Rear Area Operations)	
II	Tüztámogatás (Joint Fires)	
JJ	NATO válságreaktív rendszer (NCRS) (Nato Crisis Response System)	
KK	Hadműveleti elemzés támogatás (Operational Analytical Support)	
LL	Tapasztalatfelolgozás (Lessons Learned)	
MM	Útmutató az embercsempészet elleni harc végrehajtásához (Guidance on Combating Trafficking in Human Beings)	
NN	Műveleti Környezet Értékelés (Knowledge Development)	
OO	Műveletek értékelése (Operations Assessment)	
PP	Katonai rendészett (Military Police)	
QQ	Egészségügyi intézkedés (Medical)	
RR-XX	TARTALEKOK (SPARES)	
YY	Vegyes (Miscellaneous)	Rövidítések, definíciók
ZZ	Elosztási terv (Distribution)	

Hely, dátum

XY rendfokozat
parancsnok

Záradék

1.1.1.1 Általános meghatározások

A harcparancs csak olyan adatokat tartalmazhat, amelyek az alárendelt szervezetek /csapatok parancsnokai/ számára szükségesek a saját parancsuk kiadásához, az együttműködés fenntartásához. A támogató, valamint a kiszolgáló egységek a harci csapatok támogatására vonatkozó feladataikat saját intézkedéseikben határozzák meg. Ugyanolyan formájúak, mint a harcparancs, kivéve a rájuk vonatkozó egyéb speciális adatokat.

A harcparancs lehet írásos, szóbeli vagy grafikus (rajzok, vázlatok stb.), illetve az előző formák kombinációja. Szükség szerint, a harcparancs részenként is kiadható.

3.6.2.4.9 Minősítési jelölés

A minősítésre a nemzeti és a NATO egyezményeknek megfelelő és érvényben lévő szabályokat kell alkalmazni. (Lásd: I.3.2. fejezet) A harcparancsot kibocsátó parancsnokság a sokszorosítási számot minden egyes példányon feltünteti, megtartja a bemutatási jegyzéken az egyedi számot vagy számokat és a publikált példányok címzettjeinek teljes jegyzékét, például „...számú példánya a ...számnak”.

3.6.2.4.10 A szóbeli parancsból történő behelyettesítés

Amennyiben az adott tevékenységre szóbeli parancs már kiadásra került az olyan kifejezések, mint "A szóbeli parancshoz képest nincs változás" vagy "A szóbeli parancshoz képest a 4. pont kivételével nincs változás" használhatók. A szóbeli parancs kiadásának dátuma és ideje, valamint a szóbeli parancs kiadási helyének feltüntetése minden esetben szükséges.

3.6.2.4.11 Dátum, idő és aláírás

Az egyezményben foglalt szabályok vonatkoznak a dátum és idő feltüntetésére, amennyiben a hónap és év feltüntetése is kötelező. A dátum-idő csoport feltüntetése a harcparancsban az aláírás dátumát és idejét jelenti. Ez a dátum és időpont még abban az esetben is érvényes, amennyiben az ellentétes a parancs harmadik pontjával (végrehajtás). Azt az időt kell használni, amelyiket az időzóna táblázat tartalmaz. Példa a dátumra és időpontra: 230110 Z Ja 67/1967. január 23. 01,10 óra greenwichi idő szerint/

3.6.2.4.12 Az üzenet hivatkozási száma

Az üzenet hivatkozási számának célja az, hogy biztosítsa, a harcparancs világos megértését rádióban anélkül, hogy az ellenség felfedné a harcparancs kibocsátóját. Ez normál körülmények között az üzenet kibocsátására jogosultnak a belső száma.

3.6.2.5 A harcparancs típusai

A harcparancs típusa megmutatja, hogy az a haditengerészeti, a szárazföldi csapatoké, a légierőé vagy összhaderőnemi.

- Például:
- a) Egyesített haditengerészeti/szárazföldi harcparancs 1.szám
  - b) Szárazföldi harcparancs 2. szám.

Az önálló parancsnokságok estében nem szükséges a "Kibocsátó Parancsnokság"-nál megjelölni a parancs típusát. Elegendő a...számú harcparancs jelölés alkalmazása.

Hivatkozások

Itt vannak felsorolva az ide tartozó térképek és táblázatok (a STANAG 2029 okmánnal összhangban). Ezen kívül, ide sorolhatók azon okmányok is, amelyek esetében, követelmény a parancsot átvevő feltüntetése. Nem szükséges felsorolni a szabvány utasításokat, az „általános működési szabályzatokat” (SOP) stb, amelyekre azonban történhetnek a parancsban utalások.

Nyugtázási utasítások

A parancs nyugtázsára vonatkozó utasítások szükség esetén megadhatók. A „nyugtázva” szó elegendő lehet.

A nyugtázás a harcparancsra vonatkozóan azt jelenti, hogy azt vették és megértették.

A parancsnok aláírása és hitelesítés

A parancsnok nevét és rendfokozatát a parancs valamennyi példányán feltüntetik. Az eredeti példányt (1. számú) kötelező aláírni a parancsnoknak, vagy az általa megbízott személynek. Amennyiben a parancsnok, vagy az általa megbízott személy aláírta azt az egyedi példányt, amelyet az aláírással a sokszorosításra használnak, a további hitelesítés nem szükséges. Amennyiben az aláírás nem került sokszorosításra, akkor követelmény a parancs hitelesítése a megbízott törzstiszt által és az összes további másolaton csak a parancsnok neve és rendfokozata szerepel az aláírási részen.

Igazgatási/logisztikai parancs

Az Igazgatási/logisztikai parancs célja, adatokat szolgáltatni a parancsnok részéről a logisztikai támogatás tervezéséhez.

A logisztikai parancs a harcparancssal együtt bocsátható ki. Ez az intézkedés az ellátó szervezetek parancsnokainak saját alarendeltjeik számára kiadott intézkedések alapjául szolgál, továbbá tájékoztatást nyújt a harci csapatok számára. Kiadható abban az esetben is, amennyiben a logisztikai szervezetek nem rendelkeznek közvetlenül a harcparancssal. A magasabb szintű szervezeteknél rendszerint a harcparancs logisztikai mellékletét helyettesíti és a harcparancs logisztikai támogatást tartalmazó 4. pontjában jelenik meg. Az alacsonyabb szintű szervezetek esetében nem minden esetben válik szükségessé a logisztikai parancs, helyette elegendőnek bizonyulhat a harcparancs anyagi-technikai melléklete.

A logisztikai parancs rendszerint írásban készül, de tartalmazhat vázlatokat, egyéb mellékleteket.

A parancs 1. és 2. pontjai, vagyis a "helyzet" és a "saját feladat" kötelezően meg kell jelenjenek. A parancs más pontjai szabadon, a szükségleteknek megfelelően választhatóak. Abban az esetben, ha az 1. és 2. pontokon kívül a többi pontot is használjuk,

sorrendjük a következő: a "végrehajtás", a "logisztikai-kiszolgáló támogatás", továbbá a "vezetés és híradás".

Elosztó

Amennyiben a parancsok azokra az egységekre is vonatkoznak, amelyek nemzetileg nem tartoznak a kibocsátó parancsnoksághoz, vagy a NATO parancsnoksághoz, az elosztón abban az esetben is valamennyi címzett nevét fel kell tüntetni. Az elosztó magában foglalja a parancs példányait, mindazokat, amelyek a végrehajtásra, mind pedig azokat, amelyek tájékoztatásra szolgálnak.

3.6.2.6 A harcparancs tartalma, formátuma (oleáta vázlat)

3.6.2.7 Általános meghatározások

Az oleáta vázlat formájában készült harcparancs készítője szabadon feljegyezhet minden általa szükségesnek tartott adatot. A parancsnak ez a típusa, bármely grafikai módszerrel elkészíthető. A parancs írásos részét rá kell ültetni a megelőző részben foglaltakra.

Az írásos rész készülhet kézírással.

Abban az esetben, amikor az információ mennyiségi szükségessé teszi, az oleáta vázlat formájában készült harcparancs — az érthetőség érdekében — több vázlatot is tartalmazhat.

Megjegyzések az oleáta vázlatra vonatkozóan

A minta alkalmazkodik ezen okmány megelőző részeihez.

A harccsoport szervezetei megadhatók ezen a helyen, vagy a parancs 3. pontjában, illetve önálló vázlaton; az utóbbi esetben egyezményes jelek formájában is megjeleníthető.

Amennyiben a kettőspontot nem követi szöveg az azt jelenti, hogy az információ az oleáta vázlaton található. A soron következő információ kiegészíthető rövid írásos megállapítással, vagy hivatkozással a kettőspont után, például: NIL „lásd a ..számú melléklet”... stb.

Az ellenség helyzetét tartalmazó tájékoztatást olyan részletességgel lehet megadni, ami csak rafér a harctevékenység oleáta vázlatára, vagy az önálló oleáta vázlatra. Azokat az információkat, amelyeket nem lehet rajzban ábrázolni, le kell írni. Az egyéb okmányokra való hivatkozás is lehetséges.

Azt a saját csapatokra vonatkozó tájékoztatást, amely más, mint amit a harcparancs tartalmaz és amely hatással van az alarendelt parancsnok tevékenységére mind az oleáta vázlaton, mind pedig a parancs írásos részében is szerepelhetni lehet.

A harctevékenységre vonatkozó elgondolás megismételhető, akár tartalmazza azt a grafikus rész, akár nem.

A feladatok nem kerülnek írásban rögzítésre, amennyiben azok az oleáta vázlatból egyértelműen következnek.

A nukleáris feladatokat minden esetben ábrázolni kell a fő oleáta vázlaton. A feladatok hagyományos fegyverekkel való megvalósításának áttervezését, rendszerint ugyancsak

ábrázolni kell a fő oleáta vázlaton, anélkül, hogy azok mennyisége eltakarná a többi adatot. Ilyen esetben azokat önálló mellékleten, oleáta vázlaton kell ábrázolni.

Az együttműködési utasítások, használat esetén minden a végrehajtást tartalmazó pont utolsó alponjában jelentethetők meg.

A logisztikai támogató szervezet önálló oleáta vázlaton, vagy írásos mellékletben szerepeltethető.

A harcálláspontok elhelyezkedését és áttelepítését tartalmazó tájékoztatást rendszerint az oleáta vázlaton adják meg.

Az oleáta vázlaton más jelzések is használhatók, mint amik a Törzsszolgálat IV. kötetében szerepelnek: ahol szükséges azok megmagyarázhatók a szöveges részben.

3.6.3 A harcparancshoz készített kiegészítő parancs tartalma, formája

Általános meghatározások

A gyorsan változó helyzetben a parancsnoknak nincs ideje a teljes harcparancs kiadására. Helyette kiegészítő intézkedés adható ki, amely egy rövidített formájú harcparancs.

A kiegészítő parancs (intézkedés) tartalma és formája

A kiegészítő intézkedés az eredeti parancsnak csupán azokat a részeit tartalmazza, amely változott. A kiegészítő intézkedés ugyanolyan formátumú, mint a harcparancs, tartalmaznia kell mind az öt pontot. A kiadványozó parancsnoknak vagy parancsnokságnak minden egyes pontot ki kell tölteni akár „VÁLTOZATLAN” szöveggel, vagy az új információknak megfelelően.

Ezzel biztosítható, hogy a címzett tudja, hogy a teljes kiegészítő intézkedést megkapta. A 2. és 3. pont megerősítése nem minden szükséges, de a 2. pontnak nem lehet alponja és nem használható a „VÁLTOZATLAN” kifejezés. Például lehetséges, hogy a parancsnok csak a feladatok megszervezését, a harctámadat prioritásait vagy a kiszolgálás rendjét változtatja. Ezek a döntések egy kiegészítő intézkedésben adhatók ki, de tartalmazni kell a „VÁLTOZATLAN” pontokat is.

3.6.4 Az elhatározás tartalma, formája

Általános meghatározások

A parancsnok döntése az elhatározás, melyet kihirdet a parancsnokság és a törzs állományának. Az elhatározás egy tömör, világos megfogalmazása a parancsnok szándékának a harcmező tagozódásának megfelelő felosztásban, a tervezett manővereknek és a harctámadat, kiszolgáló támogató erők tevékenységének.

Az elhatározás összetevői (elemei) szoros kapcsolatban állnak egymással, egymásba fonódva adják a tervezés folyamatát, amely egy szisztematikus módszer a harcászati tervek elkészítéséhez.

A harctevékenység irányításáról csak akkor beszélhetünk, ha az alárendeltek számára pontos és világos célokat és feladatokat (szándékokat) határozunk meg, amelynek alapjait a parancsnok elhatározása adja.

Az elhatározás „A parancsnok dönt (határoz) a fő csapás (főerőkifejtés) irányáról, az egységes harcfeladatról, az alárendeltek feladatainak megfelelő képességeiről, a kockázati

tényezők minimalizálásáról, a vezetés és a harc alapelveivel összhangban az információáramlás, a túzerő, a mozgás és a biztonsági, logisztikai támogatás rendjéről.”⁶⁰

A vezetési folyamatban nemcsak stabil (nyugalmi) állapotban kell elhatározást hozni, hanem harc közben, dinamikában is, ahol a vezetés szerve visszacsatolás útján — állandóan, vagy periodikusan — kap a helyzetről információkat. Amennyiben ezen információk hatásai a kitűzött céltól eltérnek, úgy a parancsnok (pontosítja) módosítja a korábban hozott elhatározást, vagy merőben új elhatározást fogalmaz meg. Ezek a tevékenységek többször megismétlődnek, egészen a kitűzött cél eléréséig.

Az elhatározás nem épülhet csupán intuícióra, hanem a helyzet a harcmező mélyreható elemzését igényli, valamennyi részterületével együtt.

Az elhatározás meghozatala a parancsnok és törzs tudatos alkotó szellemi tevékenysége, amely az elvont gondolkodáson át (tézisek, hipotézisek) a gyakorlati megvalósítás felé halad.

Az elhatározással szembeni követelmények, hogy az legyen:

1. időszerű;
2. rugalmas, sokoldalú;
3. érzékelő (személyes);
4. racionális (helyzetekre orientált) értékelés.

Ha a követelmények megalapozottak, még akkor is fontos szerepe van a parancsnok képzeletének és intuíciójának, ami megérzéseinek és széleskörű tapasztalatainak a terméke.

Az elhatározás meghozatala során alkalmazott módszerek, eljárások minden esetben a harc, a hadművelet célját kell, hogy biztosítsák.

A harc, hadművelet célja az elöljáró által meghatározott feladatokból következik, végrehajtásának módját (eljárását, fogását) pedig — a helyzetértékelés részletes elemzése alapján — a parancsnok és a törzs határozza meg.

Az elhatározás tartalma

Az elhatározás kidolgozási folyamata időben és tartalomban egymáshoz szorosan kapcsolódó mozzanatok egysége:

A feladat megkapásáig a törzs tagjai folyamatosan pontosítják a helyzetről rendelkezésre álló információkat, a kötelék felelősségi (érdekeltségi) sávján belül. Az alárendelt általában Előzetes Intézkedés formájában kap az elöljárótól információkat;

A feladatot az elöljáró parancsnokság határozza meg, vagy annak hiánya esetén a parancsnok következteti ki;

A kapott feladat elemzése során a parancsnok és a törzs információt cserél a feladatról, és a törzs ellátja a parancsnokot a feladat elemzéséhez, vezetéséhez és végrehajtásához szükséges adatokkal. A feladat egy részét az elöljárótól érkezett „Harcparancs” tartalmazza, de a feladatok jelentős részét a magasabb parancsnok szándékából és a teljesítendő cél eléréséből kikövetkeztetett feladatok adják;

A parancsnok, tervezési útmutatójára alapozva, a koordináló és szaktörzstisztek elkészítik a törzsértékelést. A törzsfőnök (G3) feladata, hogy a parancsnokhoz érkezett értékelések egy átfogó jelentést tartalmazzanak;

A helyzetmegítéssel kezdődik a tervezési szakasz, ahol a végrehajtási változatokat folyamatosan kidolgozzák, azt elemzik, majd összehasonlítják. Miután a parancsnok eldöntötte, hogy melyik javasolt változatot alkalmazza a feladat végrehajtásához, kihirdeti elhatározását (döntését);

Az elhatározásban a parancsnok úgy pontosítja a szándékát (elgondolását), hogy az egy világos, érthető döntés legyen.

A nem háborús műveletekben a döntést befolyásoló körülmények különbözőknek a háborús műveletektől, de a döntési folyamatok lépései ugyanazok. A feladatvétel és a döntés között végrehajtandó feladatak megoldásához nyújt segítséget az ELHATÁROZÁS ŰRLAPLÖMB, melynek egy változatát a mellékletben tanulmányozhatják.

3.6.5 A hadműveleti(harcászati)terv tartalma, formája

Általános meghatározások

A terv a tervezési folyamat végterméke, ezért logikus érveléssel utalnia kell a legjobb megoldás meghatározására, mely a rendelkezésre álló információkon és a parancsnok által adott útmutatón, illetve utasításon alapul.

A legtöbb rendelkezésre álló információ feltételezésén és becslésén alapul, ezért a terv értéke annyi, amennyi annak az alapját képező információ értéke, hogy hatékony legyen, objektívnek, valamint teljesen az egyes tényezőkből, vagy feltételezések ből levont következtetésekre kell támaszkodni, melyeket korábban rögzítettek. Éppen ezért a terv kialakítása a jóváhagyott hadműveleti elgondoláson alapul.

A hadműveleti elgondolás a tevékenységi iránynak megfelelően kerül kialakításra, a terv az összes támogató melléklet, valamint a támogatók, kiszolgálók terveinek alapjául szolgál. A hadműveleti elgondolás kialakítása során a tervezőknek végre kell hajtaniuk: a harci rendeltetés és a helyzet újból áttekintését; azokat a tényezőket és a hozzájuk kapcsolódó következtetéseket újból át kell vizsgálniuk, hatással lehetnek a végrehajtásra.

Felhasznált és ajánlott irodalom

1. Ált/216 A MH Törzsszolgálati Szabályzata II. rész, 2015
2. Hajdú-Somorácz-Téglási (szerk): Törzsszolgálat (Tankönyv), ZMNE, 1999
3. APP-28 TACTICAL PLANNING FOR LAND FORCES, 2019
4. 237/172 APP-6(B) Összhaderőnemi szimbólumkészlet MH ÖHP, 2010
5. STANAG 2019 Ed:7 APP-6(E) – NATO Joint Military Symbology, 2023
6. BI-SC 075-003 COLLECTIVE TRAINING AND EXERCISE - EXERCISE PROCESS, 2023
7. Ált-224/197 Gyakorlattervezési kézikönyv, 2017